

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

Diplomová práce
**POSTAVENÍ ČLENSKÝCH STÁTŮ V RÁMCI
HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNIE**

Mgr. Jiří Novotný

Plzeň 2015

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Mgr. Jiří NOVOTNÝ**
Osobní číslo: **R10M0138P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Název tématu: **Postavení členských států v rámci hospodářské a měnové unie**
Zadávací katedra: **Katedra finančního práva a národního hospodářství**

Zásady pro vypracování:

1. Spolupráce suverénních států v rámci mezinárodní organizace.
2. Právní úprava spolupráce států v rámci hospodářské a měnové unie.
3. Hospodářská a měnová unie po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost.
4. Principy spolupráce států v rámci hospodářské a měnové unie.
5. Vliv rozdílného postavení států v rámci hospodářské a měnové unie na členství v rámci EU.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: 50

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

- ČEPELKA, Č., ŠTURMA, P. Mezinárodní právo veřejné. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. xli, 840 s. ISBN 978-80-7179-728-9.
- LACINA, L., a kol. Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.
- MALENOVSKÝ, J. Mezinárodní právo veřejné: jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště k právu českému. 5., podstatně upr. a dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 551 s. ISBN 978-80-210-4474-6.
- TICHÝ, L. et al. Evropské právo. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011. lii, 953 s. ISBN 978-80-7400-333-2.
- TOMÁŠEK, M. a kol. Právo Evropské unie. Vyd. 1. Praha: Leges, 2013. 494 s. ISBN 978-80-87576-53-3.
- TOMÁŠEK, M. Evropské měnové právo. 2., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007. xv, 180 s. ISBN 978-80-7179-940-5.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Mgr. Dana Bárková, Ph.D.

Katedra finančního práva a národního hospodářství

Datum zadání diplomové práce: 7. listopadu 2013

Termín odevzdání diplomové práce: 31. března 2015

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Petra Jánošíková, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 16. července 2014

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni dne 17. března 2015

.....

PODĚKOVÁNÍ

Poděkování patří vedoucí diplomové práce Ing. Mgr. Daně Bárkové, Ph.D., která svým odborným dohledem přispěla k jejímu vypracování.

Věnováno dceři Ivě.

OBSAH

OBSAH	6
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	8
ÚVOD	10
I ČÁST TEORETICKÁ	12
1 OBLAST VÝZKUMU, CÍLE PRÁCE, METODOLOGIE	13
1.1 OBLAST VÝZKUMU, KLÍČOVÁ SLOVA	13
1.1.1 OBLAST VÝZKUMU.....	13
1.1.2 KLÍČOVÁ SLOVA	13
1.2 CÍL PRÁCE, VĚDECKÁ OTÁZKA	13
1.2.1 CÍL PRÁCE.....	13
1.2.2 VĚDECKÁ OTÁZKA	13
1.3 METODOLOGIE, STRUKTURA PRÁCE, PRAMENY A ZDROJE	13
1.3.1 METODOLOGIE.....	13
1.3.2 STRUKTURA PRÁCE	14
1.3.3 PRAMENY A ZDROJE.....	16
1.4 TEORETICKÁ VÝCHODISKA A VÝCHOZÍ POJMY	16
1.4.1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	16
1.4.2 VÝCHOZÍ TEORETICKÉ POJMY	19
1.4.3 PRINCIPY SPOLUPRÁCE V HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNII	24
II ČÁST PRAKTICKÁ	32
2 HOSPODÁŘSKÁ A MĚNOVÁ UNIE DLE LISABONSKÉ SMLOUVY	33
2.1 ÚVODEM K LISABONSKÉ SMLOUVĚ	33
2.2 SMLOUVA O EVROPSKÉ UNII	34
2.2.1 UNIE A JEJÍ CÍLE	34
2.2.2 PRAVOMOCI A SUBJEKTIVITA UNIE	35
2.3 SMLOUVA O FUNGOVÁNÍ EVROPSKÉ UNIE	38
2.3.1 OBECNĚ KE ZMĚNÁM VE SMLOUVĚ O EVROPSKÉM SPOLEČENSTVÍ.....	38
2.3.2 ZMĚNY V RÁMCI HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ POLITIKY	39
2.4 DOHLED NAD FINANČNÍM TRHEM	45
2.5 SHRUTÍ	48
3 ÚČAST ČLENSKÝCH STÁTŮ V HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNII	50
3.1 ÚVODEM K ÚČASTI ČLENSKÝCH STÁTŮ V HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNII	50
3.2 HOSPODÁŘSKÁ A MĚNOVÁ POLITIKA VE SMLOUVĚ O EVROPSKÉ UNII	50
3.3 PODMÍNKY POUŽÍVÁNÍ SPOLEČNÉ MĚNY	51
3.3.1 KRITÉRIUM DLOUHODOBĚ UDRŽITELNÉHO STAVU VEŘEJNÝCH FINANČÍ.....	52
3.3.2 KRITÉRIUM VYSOKÉHO STUPNĚ CENOVÉ STABILITY	56
3.3.3 KRITÉRIUM KURZOVÉHO ROZPĚTÍ.....	58
3.3.4 KRITÉRIUM DLOUHODOBÝCH ÚROKOVÝCH SAZEB.....	60
3.4 SHRUTÍ	62
4 ROZHODOVACÍ PROCESY UNIE	64
4.1 ÚVODEM K ROZHODOVACÍM PROCESŮM	64
4.2 PRINCIPY ROZHODOVÁNÍ V ORGÁNECH UNIE	64
4.2.1 PRINCIP ROZHODOVÁNÍ V RADĚ A EVROPSKÉM PARLAMENTU	64
4.2.2 PRINCIP ROZHODOVÁNÍ V EVROPSKÉ RADĚ	65
4.3 ROZHODOVACÍ PROCESY V RÁMCI HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNIE	66
4.3.1 USTANOVENÍ TÝKAJÍCÍ SE VŠECH ČLENSKÝCH STÁTŮ	66

4.3.2 USTANOVENÍ TÝKAJÍCÍ SE VÝHRADNĚ STÁTŮ EUROZÓNY	69
4.3.3 USTANOVENÍ TÝKAJÍCÍ SE VÝHRADNĚ ČLENSKÝCH STÁTŮ MIMO EUROZÓNU	77
4.3.4 ROZHODOVÁNÍ O PLNĚNÍ KRITÉRIÍ KONVERGENCE	78
4.4 SHRNU TÍ	82
ZÁVĚR	85
RESUMÉ	91
PRAMENY A POUŽITÉ ZDROJE	93
PŘÍLOHY	98

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Charta OSN	Vyhláška ministra zahraničních věcí ČSR ze dne 16. ledna 1947 o chartě Spojených národů a statutu Mezinárodního soudního dvora, sjednaných dne 26. června 1945 na konferenci Spojených národů o mezinárodní organizaci, konané v San Francisku, ve znění vyhlášky č. 127/1965 Sb. a se zapracovanými změnami dle sdělení č. 36/1999 Sb.
ECB	Evropská centrální banka
EHS	Evropské hospodářské sdružení
EMI	Evropská měnový institut
ES	Evropské společenství
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EU	Evropská unie
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
Eurozóna	Označení pro skupinu členských států Unie používající společnou měnu
JEA	Jednotný evropský akt (podepsaný 28. 2. 1987), (Úřední věstník L 169, 29. 6. 1987)
Lisabonská smlouva	Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007 (Úřední věstník CIG 14/07, 3. 12. 2007)
OSN	Organizace spojených národů
SD	Soudní dvůr Evropské unie
SEHS	Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (podepsaná 25. 3. 1957, ve znění Římské smlouvy), Revidovaný překlad
SES(EU)	Konsolidované znění Smlouvy o založení Evropského společenství (ve znění tzv. Maastrichtské smlouvy), (Úřední věstník C 224, 31. 8. 1992)

SES	Konsolidované znění Smlouvy o založení Evropského společenství (ve znění smlouvy z Nice), (Úřední věstník C 325/33, 24. 12. 2002)
SESUO	Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli (podepsaná 18. 4. 1951, ve znění Římské smlouvy), Revidovaný překlad
SEU	Smlouva o Evropské unii podepsaná 7. 2. 1992, tzv. Maastrichtská smlouva (Úřední věstník 92/C, 191/01)
SEU(NS)	Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii (ve znění smlouvy z Nice), (Úřední věstník C 325/5, 24. 12. 2002)
SEU(LS)	Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii (ve znění Lisabonské smlouvy), (Úřední věstník C 83/13, 30. 3. 2010)
SEURATOM	Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (podepsaná 25. 3. 1957, ve znění Římské smlouvy), Revidovaný překlad
SFEU	Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie (ve znění Lisabonské smlouvy), (Úřední věstník C 83/47, 30. 3. 2010)
Smlouva o Ústavě pro Evropu	Smlouva o Ústavě pro Evropu - finální text (Úřední věstník CIG 87/2/04 REV 2, Brusel, 29. 10. 2004)
Unie	Evropská unie
Vídeňská úmluva o smluvním právu	Vyhláška ministra zahraničních věcí ČSSR ze dne 4. září 1987 č. 15/1988 Sb., o Vídeňské úmluvě o smluvním právu

ÚVOD

Zásadní otázka, kterou jsem si při volbě tématu diplomové práce položil, zněla, zda je stále zachováno rovné postavení suverénních států – členu Evropské unie při jejich účasti v hospodářské a měnové unie, ačkoli všechny státy nepoužívají společnou měnu.

Pojem hospodářské a měnové unie lze označit za nejvyšší stupeň ekonomického integračního procesu v Evropě, navazující na zónu volného obchodu, celní unii a společný trh. Měnová unie sebou současně přináší i vnitřní rozdělení členských států mezinárodní organizace na státy, které v rámci své účasti v hospodářské a měnové unii používající euro, jako vlastní měnu evropské měnové unie, tzv. státy eurozóny a státy, které se sice hospodářské a měnové spolupráce účastní, avšak jednotnou měnu unie nepoužívají. Toto „vnitřní členění“ členských států Evropské unie na státy eurozóny a státy stojící mimo eurozónu je důsledkem odlišné ekonomické a společenské vyspělosti, jenž dovoluje evropské státy integrované v rámci jedné mezinárodní organizace rozdělit do dvou skupin na základě předem stanovených ekonomických kritérií, tvořící základní předpoklad pro přechod ze skupiny států používající měnu vlastní do skupiny států užívající měnu Unie.¹ Hospodářská a měnová unie byla vytvořena postupně v rámci samotného integračního procesu, na jehož konci bylo dne 1. 1. 1999 zavedení společné měny EURO a spuštění Evropského systému centrálních bank. Základní předpoklady pro vznik měnové unie a s tím spojené možnosti používat společnou měnu, byly dány již mnohem dříve a vycházely nejen z tzv. maastrichtských kritérií, jejichž splnění je podmínkou pro vstup do měnové unie, ale především z postupného procesu koordinace národních ekonomik, jenž zavedení společné měny předcházelo, doplněného o vytváření nezbytných institucionálních a právních mechanismů.²

Vrátím-li se k principům mezinárodní spolupráce, je tato mezi suverénními státy založena na principu vzájemné rovnosti, kdy si jsou členské státy ve svém výchozím postavení navzájem rovni. Rovnost států znamená i rovnou příležitost ovlivnit budoucí směřování mezinárodní organizace, které je stát členem. Ačkoli byl v této souvislosti již několikrát zmiňován tzv. demokratický deficit EU a otázka, zda si mohou instituce EU na základě vlastních právních předpisů sami rozšiřovat své

---

¹ CIHELKOVÁ, E., JAKŠ, J., aj. *Evropská integrace – Evropská unie*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2004, s. 180.

² BÁRKOVÁ, D. Měnová unie. In. *Evropské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. Část. 2, Díl 1, Hlava VI, Kap. 2.3. s. 167.

pravomoci, byla tato problematika řešena z pozice postavení členských států, podřízených orgánům mezinárodní organizace.

Podívám-li se na tuto problematiku z pohledu principu svrchované rovnosti, mohu současně říci, že odlišné postavení členů v rámci politik Evropské unie, tedy v rámci spolupráce uvnitř mezinárodní organizace, může princip svrchované rovnosti suverénních států při spolupráci v mezinárodní organizaci narušovat. K této úvaze jsem veden nejen navenek odlišným postavením členů v rámci Unie, kdy jsou některé členské státy členy skupiny států používající vlastní měnu Unie, ale i posílením postavení některých unijních institucí EU³, které Lisabonská smlouva přináší.⁴

Pokud se zamyslím nad stávajícím systémem členství v rámci eurozóny, kdy lze jednoznačně dovozovat, že v rámci jedné mezinárodní organizace jsou v oblasti hospodářské a měnové politiky vytvořeny dvě skupiny států s odlišným stupněm integrace, je dle mého názoru, právě s ohledem na vstup Lisabonské smlouvy v platnost a zakotvení nových pravomocí pro instituce EU, vhodné zabývat se myšlenkou, zda Lisabonská smlouva ve svých změnách nepřináší mj. i některé výhody členům eurozóny narušující princip rovnosti suverénních států. Pokud by tomu tak skutečně bylo a některé státy byly na základě své účasti ve vyšším stupni integrace jakkoli zvýhodňováni, docházelo by tím v konečném důsledku k narušení principu svrchované rovnosti v mezinárodním právu, jehož porušení by mělo zásadní vliv na postavení některých členů v rámci Unie.

Ačkoli lze vůči mnou položené otázce již v samotném úvodu diplomové práce namítat, že se zásada svrchované rovnosti států v rámci vlastního právního řádu Unie neuplatní, neb členské státy svěřily pravomoci Unii a změna zakladatelských smluv vyžaduje i zapojení unijních orgánů⁵, je dle mého názoru, zásada svrchované rovnosti členských států zásadou, kterou nelze státům v mezinárodním systému odejmout, i když část svých suverénních pravomocí svěří jinému subjektu.

Mnou předkládaný postup – analýza ustanovení zakladatelských smluv si neklade být jediným možným způsobem k vyřešení zadaných otázek, ale pouze jedním z možných způsobů jak zadané otázky vyřešit.

---

³ Např. posílení postavení Komise, Evropské centrální banky. Nově je v primárním právu (SEU) pouze zakotvena Evropská centrální banka a Evropský systém centrálních bank přesunut do SFEU. K dalším změnám patří např. přiznání pravomoci Komisi, které byla nově dána pravomoc jednat přímo s členským státem, v případě, že tento dosahuje nadměrných deficitů státního rozpočtu, či posílení pravomocí EP a Rady v oblasti měnové politiky (čl. 126, čl. 228, čl. 133, čl. 140 SFEU).

⁴ Např. čl. 228, čl. 133, čl. 140 SFEU.

⁵ TÝČ, V. Autonomie unijního práva. In. *Právo Evropské unie*. 1. Vydání. Praha: Leges, 2013. s. 61.

I ČÁST TEORETICKÁ

V teoretické části diplomové práce nejprve představím cíl diplomové práce a výzkumnou otázku, jež jsem pro zpracování navrhl v projektu diplomové práce. Současně v této části představím metody a postupy pomocí kterých zamýšlím na zadané otázky v předkládané diplomové práci odpovědět. Čtenáře seznámím se základní strukturou a zamýšleným obsahem jednotlivých kapitol diplomové práce.

V teoretické části dále představím základní teoretická východiska, která doplním o principy spolupráce států v rámci mezinárodní organizací a v rámci hospodářské a měnové unie. Základní teoretická východiska představené v teoretické části diplomové práce budou tvořit základní linii výzkumu v praktické části diplomové práce.

1 OBLAST VÝZKUMU, CÍLE PRÁCE, METODOLOGIE

1.1 Oblast výzkumu, klíčová slova

1.1.1 Oblast výzkumu

Evropská integrace, hospodářská a měnová unie, mezinárodní organizace, mezinárodní právo.

1.1.2 Klíčová slova

Evropská unie, Lisabonská smlouva, maastrichtská kritéria konvergence, mezinárodní právo, právo Evropské unie, Smlouva o Evropské unii, Smlouva o fungování Evropské unie, Unie.

1.2 Cíl práce, vědecká otázka

1.2.1 Cíl práce

Výzkum v předkládané diplomové práci by měl, mimo odpověď na výzkumnou otázku, přinést objasnění změn, které do spolupráce v hospodářské a měnové unii přinesl vstup Lisabonské smlouvy v platnost.

Ve vztahu k odpovědi na výzkumnou otázku bude přínosem práce teoretické objasnění vnitřního postavení členských států v mezinárodní organizaci za rozdílných podmínek mezi jejími členy.

1.2.2 Vědecká otázka

Přinesla Lisabonská smlouva právní úpravou hospodářské a měnové politiky odlišné postavení členských států v rámci mezinárodní organizace Evropská unie?

1.3 Metodologie, struktura práce, prameny a zdroje

1.3.1 Metodologie

Diplomovou práci jsem zpracoval jako práci analytickou, svým obsahem se přibližující případové studii postavení členských států v rámci mezinárodní organizace se zaměřením na odlišnosti plynoucí z účasti členských států Unie v eurozóně. Základní použitou metodou je metoda analytická, kterou jsem pro zachycení faktického stavu právních norem a mezinárodních smluv doplnil metodou popisnou. Materií výzkumu tvoří především mezinárodní smlouvy, primární právo a další sekundární akty Evropské unie.

V rámci vlastního výzkumu jsem uplatil indukci a dedukci, a současně výklad právních norem systematický, logický a historický. Metodu komparativní jsem použil pro zdůraznění rozdílů právních úprav a zjištěných skutečností. V závěru práce používám syntézu skutečností zjištěných provedeným výzkumem. Při tvorbě diplomové práce jsem použil rešerši a studium literatury z oblasti mezinárodního práva, evropského práva, ekonomie a mezinárodních vztahů.

Provedenou analýzu primárního práva v praktické části doplním informacemi o plnění kritérií konvergence, kde pro příklad zmiňuji dva členské státy Unie: Českou republiku a Slovensko. Výběr těchto členských států, z nichž jeden stát již společnou měnu v současné době používá, volím především z toho důvodu, že ke dni rozpadu společné federace měly tyto dva státy zcela shodné výchozí postavení pro plnění maastrichtských kritérií konvergence. Informace o plnění podmínek pro vstup mezi členské státy, které společnou měnu používají, by měly, dle mého názoru, podpořit výsledek analýzy, jehož prostřednictvím se pokusím odpovědět na otázku, zda je postavení členských států v Unii i po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost, nastaveno na základě principu rovného postavení členských států.

1.3.2 Struktura práce

Diplomovou práci předkládám v následující struktuře:

- Úvod: v úvodu práce jsem představil zadané téma a řešenou problematiku.
- Část první – do teoretické části diplomové práce zahrnuji první kapitulu.
- Kapitola první: v první kapitole diplomové práce uvádím metodologii a postup, které při tvorbě diplomové práce používám. Současně v této kapitole prezentuji základní strukturu diplomové práce a představuji základní teoretická východiska týkající se zkoumané problematiky. Mezi vědecké teorie, jejichž prostřednictvím výzkum v diplomové práci provádím, patří teorie mezinárodního práva se zaměřením na principy a účast států v mezinárodní organizaci. V teoretické části uvádím dále obecnou teorii práva EU jako vlastního právního řádu mezinárodní organizace a představuji principy spolupráce členských států Unie v oblasti hospodářské a měnové politiky. Pro oblast hospodářské a měnové spolupráce představuji následně shodné a odlišné principy spolupráce členských států v těchto oblastech, které doplňuji právními podmínkami spolupráce.
- Část druhá – do praktické části diplomové práce jsem zařadil tři kapitoly.

- Kapitola druhá – v této kapitole představuji základní změny zakladatelských smluv po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost. V této kapitole zdůrazňuji základní odlišnosti právní úpravy spolupráce členských států, které do zakladatelských smluv přinesl vstup Lisabonské smlouvy v platnost. Obsah analýzy obecných změn nastavených Lisabonskou smlouvou v této kapitole povedu po všeobecné linii základních institutů spolupráce se zaměřením na organizační zajištění hospodářské a měnové unie v rámci evropské integrace. Provedený nástin základních institutů spolupráce členských států a jejich případných změn dále využiji pro výzkum, který bude obsahem zbylých dvou kapitol praktické části diplomové práce.
- Kapitola třetí – v této kapitole předkládám výzkum v oblasti podmínek stanovených zakladatelskými smlouvami pro účast členských států v eurozóně. Úvodem této kapitoly představím základní mechanismy a procesy hospodářské a měnové unie, které byly pro fungování této spolupráce nastaveny Maastrichtskou smlouvou. Hlavní částí této kapitoly bude tvořit analýza podmínek nastavených zakladatelskými smlouvami pro možnost členského státu používat jednotnou měnu a jejich právní úprava v primárním právu po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost. Zkoumanou právní úpravu zakladatelských smluv zamýšlím pro objasnění některých institutů doplnit o ekonomická východiska, přesto však dodržím cíl práce – z nastavených mechanismů měnové unie zakotvených v primárním právu, zjistit případné odlišnosti vyplývající ve vztahu k účasti či neúčasti členského státu v měnové unii (eurozóně), po vstupu v Lisabonské smlouvy v platnost. Zkoumané podmínky pro používání společné měny zamýšlím, pro dotvoření uceleného pohledu, doplnit o údaje o plnění těchto podmínek Českou republikou a Slovenskem.
- Kapitola čtvrtá – v poslední kapitole praktické části diplomové práce se zaměřuji na rozhodovací procesy a mechanismy v Unii. Analýzou rozhodovacích procesů, jak ve všeobecných oblastech spolupráce, tak v oblasti spolupráce v rámci hospodářské a měnové unie se pokusím zjistit, zda je na základě rozhodovacích procesů zakladatelskými smlouvami přiznáno členským státům, používajícím společnou měnu, odlišné postavení než členským státům, jež společnou měnu nepoužívají. Výzkumem předloženým v této kapitole odpovídám na otázku, zda případná účast státu v eurozóně určitým způsobem ovlivňuje jeho postavení v Unii, např. při rozhodování v rámci jiných společných politik.

- Každou kapitolu praktické části zakončím dílčím závěrem, ve kterém shrnu výsledky v kapitole provedeného výzkumu.
- Závěr – v závěru diplomové práce provedu syntézu analýzou zjištěných vztahů a procesů – postavení členských států v důsledku jejich účasti v hospodářské a měnové unii. Na základě dílčích závěrů, učiněných v závěru práce předcházejících kapitolách, odpovím na vědecké otázky položené v teoretické části.

1.3.3 Prameny a zdroje

Při tvorbě diplomové práce využiji především odbornou literaturu, učebnice a informace z internetových stránek orgánů a institucí EU. V seznamu pramenů a zdrojů uvádím jen takové prameny, se kterými jsem se v rámci tvorby diplomové práce a v rámci mého studia na FPR ZČU v Plzni či v rámci svých předcházejících studií skutečně setkal. Vzhledem k tomu, že v předkládané práci analyzuji zakladatelské smlouvy Unie, jejichž ustanovení byla několikrát zásadně přečíslována, připojuji v příloze, pro snadnější práci s textem, srovnávací tabulky ustanovení primárního práva převzaté z jednotlivých smluv.

1.4 Teoretická východiska a výchozí pojmy

1.4.1 Teoretická východiska

Předkládaná diplomová práce je založena na vzájemném protnutí vědeckých teorií z několika příbuzných oborů. Mezi stěžejní obory, ze kterých budu v rámci tvorby diplomové práce vycházet, patří teoretická východiska z oboru mezinárodního práva, evropského práva a ekonomie. Spolupráce suverénních států v rámci mezinárodní organizace je postavena na principu rovného postavení států v mezinárodním systému států, kde rovnost dle Jiřího Malenovského je modelem vztahů mezi státy, kdy nutnost koexistence států se odráží v jejich vědomí pocitem nezbytnosti respektovat projevy existence jiných států.⁶ Spolupráce států v mezinárodním systému, charakteristickým absencí nadřazeného autoritativního subjektu, je tak založena na principu kooperativní spolupráce prostřednictvím konsensuálně stanovených pravidel v rámci mezinárodních organizací. Mezinárodní organizace je v tomto smyslu institucionalizovanou podobou volního jednání členských států, založená za dosažením určitého cíle, či k prosazení určitých záměrů, která je nadaná kompetencemi definující-

---

⁶ MALENOVSKÝ, J. *Mezinárodní právo veřejné: jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště právu českému*. 5. podst. upr. a dopl. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 19.

cí prostor, uvnitř něhož se organizaci garantuje relativní nezávislost na členských státech.⁷

V této souvislosti je evropský integrační proces specifickou mezinárodní organizací regionální povahy, která v návaznosti na výše zmíněné principy mezinárodního práva, tvoří vlastní instituce, procesy a vztahy mezi členskými státy, které jsou na rozdíl od jiných mezinárodních organizací, doprovázeny nadnárodními kompetencemi institucí této mezinárodní organizace, které byly doposud výsadou jejich členů – suverénních států.⁸ Karel Klíma v této souvislosti hovoří o autoritě vyššího nadnárodního typu, pokud jsou státy delegována mocenská oprávnění na společné orgány nadstátní asociace a státy se tuto delegací pravomocí zavazují respektovat.⁹ Následná realizace společných cílů, doprovázená vymáháním předem stanovených pravidel, je při principu nadnárodních kompetencí realizována odlišně od norem mezinárodního práva a to prostřednictvím vlastního právního řádu mezinárodní organizace. Tento je v podobě práva EU nadřazeným právním řádem členskými státy v oblastech a vztazích, ve kterých byly výsostné pravomoci členských států na nadnárodní instituce přeneseny.¹⁰

Spolupráce evropských států v rámci hospodářské a měnové unie je vůči jiným politikám spoluprací odlišnou, nejen díky specifické přípravě vzniku měnové unie rozdělené do několika fází¹¹, ale především z důvodu stanovení podmínek – kritérií pro vstup členského státu do měnové unie jako vyššího stupně společné integrace. Pomocí ekonomických kritérií, zakotvených v primárním právu Unie, je zabezpečena ekonomická rovnováha Unie (mezinárodní organizace) a nastavena cesta k vytvoření tzv. optimální měnové oblasti zajišťující homogennost ekonomického prostředí celé měnové unie.¹² Ačkoli je model optimální měnové oblasti teoretickým řešením optimálního fungování měnové unie jako geografické oblasti, ve které je pravděpodobnost vzniků asymetrických ekonomických šoků poptávky a nabídky

---

⁷ Tamtéž s. 146.

⁸ „Smyslem systému předaných pravomocí je vytvoření nadstátního subjektu nadaného rozhodovacími pravomocemi jak vůči státům, tak i jednotlivcům, ve vymezených působnostech, a současně zachování suverenity jednotlivých států. Jenom v takovém rozsahu jsou orgány Evropských společenství zmocněny k tvorbě práva, exekutivní, soudní a mezinárodně právní pravomocí.“ TICHÝ, L. Pravomoci Evropských společenství. In: *Evropské právo*. Praha: C. H. Beck, 2006. Kap. 6.3. s. 87.

⁹ KLÍMA, K. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. Praha: ASPI Publishing, s. r. o. 2003. s. 173.

¹⁰ „Autonomie komunitárního práva je založena na specifických zásadách, jimiž se tento systém projevuje a reprodukuje.“ KLÍMA, K. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. Praha: ASPI Publishing, s. r. o. 2003. s. 526.

¹¹ Delorsova zpráva rozdělila přípravy pro vstup do měnové unie do tří etap. FIALA, P. PITOVÁ, M. *Evropská unie*. 2. doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. s. 565.

¹² BRŮŽEK, A. Teoretická východiska měnové integrace. In: *Evropská měnová integrace a Česká republika*. 1. vyd. Praha: Velryba, 2007. Kap. 2. s. 24.

velmi nízká, byla měnová unie evropské integrace postavena na právním zakotvení cenové stability, blízké míry inflace a stabilních veřejných financí prostřednictvím tzv. kritérií konvergence.¹³ Existence konvergenčních kritérií nastolených Smlouvou o evropské unii, je v tomto případě nezbytným předpokladem pro rovnovážný vývoj a ekonomický růst eurozóny.¹⁴

Eliminace národních měn a měnových nástrojů používaných členskými státy k ovlivňování vlastní ekonomiky, vliv měnových kurzů na platební bilanci a působení centrálních bank členských států jsou v rámci unie nahrazeny měnovými pravomocemi nadnárodních orgánů, které prostřednictvím vlastních mechanismů zajišťují mikro a makroekonomickou rovnováhu v měnové unii a její regionální a celkovou konkurenceschopnost.¹⁵ Nezbytné ekonomické a právní podmínky fungování měnové unie, označované jako maastrichtská kritéria konvergence, sblížující hospodářské politiky států, jsou předělem pro vstup do skupiny států tzv. eurozóny, které jsou sice integrovány spolu s ostatními v jedné mezinárodní organizaci, avšak na rozdíl od ostatních členů, používají společnou měnu unie a jejich měnová politika je řízena unijní centrální bankou.¹⁶

Vlastním právním řádem evropské integrace jsou stanovena závazná pravidla, jimiž je zajištěno dosažení cílů integrace a současně řádné plnění povinností členských států a to nejen na zmíněném principu rovnosti v mezinárodním právu, ale v právu obecně.¹⁷ V této souvislosti se následně mohou ekonomické podmínky pro vstup do eurozóny, rozdělující posuzované státy na státy, které zadané podmínky splňují a státy, které zadané podmínky nesplňují, jevit jako kritéria navzájem odlišující členské státy jedné mezinárodní organizace. Rozdělíme-li tedy suverénní státy jedné mezinárodní organizace, tj. státy sobě rovné nejen v mezinárodním systému, ale i v právu obecně, dle určitého ekonomického klíče do dvou oblastí, v našem případě dle podmínek pro vstup do eurozóny, nelze se následně zcela ubránit otázce, zda toto rozdělení v rámci jedné integrace a jedné mezinárodní organizace sebou nepřináší i nerovnost v jiných vztazích a v jiných oblastech spolupráce uvnitř téže mezinárodní organizace, než je pouze hospodářská a měnová unie.

---

¹³ SEU čl. 109j.

¹⁴ Teorie optimální měnové oblasti vychází z principu flexibility výrobních faktorů, které jsou považovány za mechanismy schopné absorbovat asymetrické šoky. BRŮŽEK, A. Teoretická východiska měnové integrace. In. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. 1. vyd. Praha: Velryba, 2007. Kap. 2. s. 37.

¹⁵ Tamtéž s. 24.

¹⁶ POSPÍŠIL, Richard. *Vybrané kapitoly z ekonomiky Evropské unie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. s. 40.

¹⁷ K rovnosti v právu blíže: KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995. s. 21.

Nastolená otázka – zda rovnost členů v rámci unie při jejich odlišném postavení v rámci integrace byla i v dalších oblastech spolupráce zachována, když státy jsou de facto rozděleny do odlišných integračních skupin, tvoří hlavní výzkumnou linii diplomové práce.

1.4.2 Výchozí teoretické pojmy

1.4.2.1 Suverénní stát v mezinárodním systému

Výslovná definice pojmu „stát“ není v současné době právními normami upravena. Mezinárodní právo v současné době pracuje s vymezením pojmu „stát“ na základě znaků předkládaných Úmluvou o právech a povinnostech států, uzavřené v Montevideu 26. prosince 1933. Článek 1 Úmluvy uvádí čtyři základní znaky státu, ke kterým patří území, stálé obyvatelstvo, veřejná moc a způsobilost státu vstupovat do mezinárodních poměrů, tj. vztahů mezi jinými státy¹⁸ První tři zmíněné znaky umožňují objektivní posouzení skutečnosti, kdy na základě splnění těchto tří znaků vznikne nový státní útvar. Čtvrtý znak vymezující schopnost konkrétního státu svým jednáním vstupovat do mezinárodních vztahů mezi jinými státy je kritériem přiznávající státu subjektivitu ve smyslu mezinárodního práva. Znaky státu obyvatelstvo, území a veřejná moc dovolují objektivní posouzení vzniku nového státu. K přiznání statutu „stát“ nově vzniklému společenství, které splňuje tyto tři základní objektivní znaky, je nutné dle zmíněného čl. 1 Úmluvy o právech a povinnostech států připojit schopnost svým jednáním vstupovat do mezinárodněprávních poměrů mezi státy.¹⁹

Tato podmínka je však stanovena výhradně mezinárodním právem, přičemž ostatní společenské vědy obecně vycházejí pouze ze tří základních objektivních prvků a navazují tak na teorii Maxe Webera: „*Stát je lidské společenství, které (úspěšně) vykonává monopol legitimního užití fyzické moci uvnitř daného území.*“²⁰ Způsobilost vstupovat do vztahů mezi státy zakládá mezinárodní projev vnitřní státnosti, která byla založena třemi objektivními prvky. Subjektem mezinárodněprávního řádu je pak takový stát, který splňuje nejen objektivní prvky, ale současně svou státnost prosadí ve vztazích mezi ostatními státy a to po dobu nikoli jen pomíjivou.²¹

---

¹⁸ Montevideo Convention on the Rights and Duties of States. Article 1 „*The state as a person of international law should possess the following qualifications: a) a permanent population; b) a defined territory; c) government; and; d) capacity to enter into relations with the other states.*“

¹⁹ ČEPELKA, Č., ŠTURMA, P. *Mezinárodní právo veřejné*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck 2008. s. 47.

²⁰ ROMANCOV, M. Stát. In. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. Kap. 17.6. s. 421.

²¹ Srbská republika Krajina, ustavená v roce 1991 na území Chorvatska převážně osídlená Srby po rozpadu Socialistické federativní republiky Jugoslávie se mezinárodně neprosadila, když byla v roce

Aktivní vystupování v rovině mezinárodního práva je tak nezbytnou součástí mezinárodněprávní subjektivity. Stát jako subjekt mezinárodního práva musí nejen disponovat možností vlastním jednáním nabývat práv a povinností, ale současně na rozdíl od vnitrostátního subjektu, musí aktivně vystupovat v rovině mezinárodního práva. Přestože aktivní vystupování subjektu lze z jakýchkoli vnějších příčin omezit, nelze přiznanou mezinárodněprávní subjektivitu pozbýt.²² S odkazem na tuto teorii, tedy možnost mocensky se prosadit ve vztazích mezi státy, přiznává mezinárodní právo subjektivní práva jen státům, které současně disponují alespoň minimálním mocenským potenciálem k svépomocnému vynucení norem mezinárodního práva.²³

1.4.2.2 Princip svrchované rovnosti států

Současné pojetí subjektivity v mezinárodním právu je odvozeno od způsobilosti k subjektivním právům a povinnostem a současně od způsobilosti k právně relevantnímu jednání. Normotvorná způsobilost, tedy schopnost vytvářet normy mezinárodního práva, je v současném pojetí subjektivity v mezinárodním právu její specifickou součástí, jejíž rozsah je u subjektů mezinárodního práva rozdílný.²⁴ Princip mezinárodního uznání subjektivity dovoluje v oblastech upravených mezinárodním právem nastolit situaci naprosto rovného postavení sobě nerovných subjektů.²⁵

Výkon vlastních výsostí, tj. státních pravomocí a kompetencí na vlastním území, vůči vlastnímu obyvatelstvu je označován za suverenitu státu, která je založena na výlučnou možnost státu mocensky spravovat vlastní území a disponovat veřejnou mocí vůči všemu, co se na tomto území nachází. Tato výlučná státní moc, vymezená vnitrostátním právním řádem, postrádá nadřazenou autoritu a je nezávislá na moci jiné. Mezinárodní právo ve vnějších vztazích přikazuje státům (subjektům jeho úpravy) respektovat jiné suverénní subjekty mezinárodního práva a nezasahovat do jejich vnitřních záležitostí.

V tomto ohledu patří k základním principům mezinárodního práva zákaz nvměšovat se do vnitřních záležitostí jiného suverénního státu a povinnost respektovat

---

1995 dobytá Chorvatskou armádou jako území ovládané povstálými Srby. ČEPELKA, Č., ŠTURMA, P. *Mezinárodní právo veřejné*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 52.

²² Dočasně je možné státní subjektivitu omezit např. okupací jiným státem.

²³ Teorie tradičního obecného mezinárodního práva mezinárodněprávní subjektivitu přiznávala pouze těm subjektům, které vytvářely mezinárodní právo a podílely se na tvorbě mezinárodního právního systému. Tamtéž s. 16.

²⁴ Za subjekty mezinárodního práva považuje současná teorie mezinárodního práva veřejného především státy, mezinárodní organizace, povstalecká hnutí. Tamtéž s. 47.

²⁵ „Pak je také možné aby vedle sebe existovaly státy fakticky nerovné, např. Monacké knížectví a Čína či Indie, které mají gigantický počet obyvatelstva a to v obou případech přes jednu miliardu.“ Tamtéž s. 52.

jiné suverénní subjekty.²⁶ Neomezená státní moc, uplatňující se dovnitř vlastního území je tak vně jeho hranic limitována existencí jiných suverénů.²⁷

Zásada svrchované rovnosti států, tak jak je uvedena v Prohlášení o zásadách mezinárodního práva týkajících se přátelských vztahů a spolupráce mezi státy v souladu s Chartou Organizace spojených národů ze dne 24. 10. 1970, představuje koexistenci suverénních států, jež mají stejná práva a povinnosti a jsou rovnoprávnými členy mezinárodního společenství, bez ohledu na rozdíly hospodářské, sociální, politické či jiné povahy. Výslovně pak v souvislosti se zásadou svrchované rovnosti text prohlášení uvádí, že státy jsou sobě rovné; každý stát má práva spojená s jeho plnou svrchovaností; každý stát má povinnost respektovat osobnost jiných států; územní celistvost a politická nezávislost státu jsou neporušitelné; každý stát má právo svobodně si zvolit a rozvíjet své politické, sociální, ekonomické a kulturní systémy; každý stát má povinnost plně a v dobré víře dodržovat své mezinárodními závazky a povinnost žít v míru s ostatními státy.²⁸

1.4.2.3 Spolupráce suverénních států v mezinárodní organizaci

Povinnost státu dodržovat v plném rozsahu a v dobré víře své mezinárodní závazky je nezbytnou podmínkou pro koexistenci států v mezinárodním systému. Suverénní státy v tomto prostředí koexistují na principu dobrovolného respektování norem a principů mezinárodního práva. Na zcela shodném principu dobrovolnosti je pak koncipována i spolupráce v rámci mezinárodních organizací, jejíž základy jsou upraveny mezinárodní smlouvou, kterou suverénní státy pokládají základy své budoucí spolupráce.²⁹ Mezinárodní smlouvy, jejímž prostřednictvím spolupracují evropské státy v Unii, lze z pohledu mezinárodního práva charakterizovat jako smlouvy upravující hospodářské a politické záležitosti, a současně jako smlouvy kontraktuální, ve kterých si smluvní strany ujednaly vzájemná práva a povinnosti. Mezinárodní právo v této souvislosti výslovně stanoví, že právní způsobilost k uzavření mezinárodní smlouvy je dána suverénním státům³⁰, jejichž souhlas je základem závaznosti mezinárodní smlouvy.

---

²⁶ The principle of sovereign equality of States: „*Each State enjoys the rights inherent in full sovereignty*“. Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations, New York, 24. 10. 1970.

²⁷ KLÍMA, K. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. Praha: ASPI Publishing, s. r. o. 2003. s. 109.

²⁸ Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations, New York, 24. 10. 1970.

²⁹ POTOČNÝ, M. *Mezinárodní právo veřejné: zvláštní část. 5.*, dopl. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. Část. IV., Kap. 1. s. 276.

³⁰ Vídeňská úmluva o smluvním právu, čl. 6.

V této souvislosti mezinárodní právo výslovně uvádí, že každá platná smlouva zavazuje smluvní strany a musí být jimi plněna v dobré víře.³¹ Samotná Charta Organizace spojených národů pro vzájemnou spolupráci suverénních států vně organizace stanoví jen základní povinnosti, mezi které patří v čl. 1 odst. 2 povinnost rozvíjet mezi národy přátelské vztahy, založené na úctě k zásadě rovnoprávnosti a činit vhodná opatření k posílení světového míru a dále v čl. 102 odst. 1 povinnost každou mezinárodní dohodu uzavřenou kterýmkoli jejím členem registrovat v sekretariátu OSN. Konkrétní principy vzájemné spolupráce suverénních států jsou následně blíže specifikovány v rámci Vídeňské úmluvy o smluvním právu, která se vztahuje na každou smlouvu, která je zakládacím listinou mezinárodní organizace nebo na každou smlouvu v rámci mezinárodní organizace přijatou.³² Text mezinárodní smlouvy je na základě Vídeňské úmluvy o smluvním právu možné přijmout jak se souhlasem všech států, které se podílejí na jejím vypracování, tak i na základě dvoutřetinové většiny přítomných a hlasujících států, pokud se tyto nerozhodnou na základě dvoutřetinové většiny přijmout text smlouvy na základě jiného pravidla.³³

Uzavřená mezinárodní smlouva dává jejím smluvním stranám možnost upravit si vzájemně jakékoli otázky, na kterých mají smluvní strany zájem a které jsou schopny právní regulace. Tato možnost je však limitována zájmy mezinárodního společenství států, které jsou předně vyjádřeny v kogentních normách mezinárodního práva a dále v cílech a zásadách organizace světové kolektivní bezpečnosti.³⁴ Pokud si tedy smluvní strany jakkoli upraví vzájemná práva a povinnosti v rámci mezinárodní smlouvy, měla by být tato úprava vždy učiněna v souladu se zásadou svrchované rovnosti států.³⁵ V tomto ohledu tvoří zásada rovného postavení suverénních států základní princip pro posouzení materie předkládané diplomové práce.

1.4.2.4 Mezinárodní právo a právo Unie

Evropská unie je označována za regionální integraci založenou na principu právních norem či vlastního právního řádu. Přenos suverénních pravomocí členských států byl dán již prostřednictvím první zakladatelské smlouvy³⁶, kterou byl vytvořen

---

³¹ Vídeňská úmluva o smluvním právu, čl. 26.

³² Vídeňská úmluva o smluvním právu, čl. 5.

³³ Vídeňská úmluva o smluvním právu, čl. 9.

³⁴ Charta OSN, čl. 2 odst. 4 „*Všichni členové se vystříhají ve svých mezinárodních stycích hrozby silou nebo použití síly jak proti územní celistvosti nebo politické nezávislosti kteréhokoli státu...*“

³⁵ Vídeňská úmluva o smluvním právu, preambule.

³⁶ Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli (podepsaná 18. 4. 1951, ve znění Římské smlouvy).

vlastní právní řád mezinárodní organizace s vlastními právními normami, které byly již od počátků spolupráce doplněny vlastním systémem sankcí.³⁷ Předem koncipovaný vlastní právní řád již v úvodu evropské integrace nastavil vlastní druhy normativních pramenů s odlišně nastavenou závazností, které se v rámci zakladatelských smluv členské státy zavázaly akceptovat za účelem splnění společných cílů. Akceptací vlastního právního řádu přijaly členské státy závazek dodržovat povinnosti, které členským státům ze vzájemné spolupráce vzniknou.³⁸

V rovině mezinárodního práva je vlastní právní řád evropské integrace souhrnem normativních pravidel, které jsou stanoveny mezinárodní organizací v rámci jejího pověření, které ji bylo uděleno zakládajícími státy ve statusu či zakladatelské smlouvě. Přestože lze prostřednictvím vlastního právního řádu Unie poukázat na omezení svrchovanosti členských států Unie v rozsahu předaných pravomocí, ze kterého je některými autory dovozováno popření zásady svrchované rovnosti států, jako základního stavebního kamene mezinárodního práva, nelze, dle mého názoru, hovořit o tom, že se princip svrchované rovnosti mezi členy Unie v mezinárodním systému neuplatní. Takový výklad by byl samotným popřením základního principu mezinárodního práva, který zachovává rovnováhu v mezinárodním systému států.³⁹

Nedílnou součástí integrace evropských států v oblasti hospodářské a měnové je odstranění rozdílů v právních předpisech členských států ovlivňující tržní mechanismy národních ekonomik. Ačkoli byl na základě zakladatelských smluv zajištěn volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob, jsou rozdílné právní předpisy členských států schopny, při zatím jen částečné harmonizaci právních předpisů členských států, zapříčinit vznik asymetrických šoků.⁴⁰

V tomto ohledu doznává sblížení právních předpisů v oblasti vnitřního trhu po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost zásadní změny. Napříště budou v rámci Unie opatření ke sblížení ustanovení právních a správních předpisů členských států, jejichž účelem je vytvoření a fungování vnitřního trhu, přijímána kvalifikovanou

---

³⁷ TICHÝ, L. Podstata EU a evropského práva. In. *Evropské právo*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Kap. 2. s. 47.

³⁸ PEZL, T. Právní řád EU. In. *Evropské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. Část. 2, Díl 1, Hlava V, Kap. 1. s. 107.

³⁹ „Pokud jde o oblast už chráněnou mezinárodním právem, jsou si státy právně rovny, a to právě z pohledu této ochrany, neboť jsou subjekty tohoto práva.“ ČEPELKA, Č., ŠTURMA, P. *Mezinárodní právo veřejné*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 52.

⁴⁰ „...tedy situace, kdy se stejná ekonomická událost projeví rozdílně v jednotlivých ekonomikách.“ LACINA, L. Rozdíly v právních a finančních systémech. In. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2007. Kap. 1. s. 26.

většinou namísto dosavadní jednomyslnosti.⁴¹ V případě směrnic vydaných za účelem sblížení právních a správních předpisů členských států, které mají přímý vliv na vytváření nebo fungování vnitřního trhu, je rozhodováno jednomyslně.⁴²

Ačkoli je vlastní právní řád Unie svébytným právním systémem, je závazný pouze vůči jejím zakladatelům (inter partes), tedy vůči suverénním státům, které určitý závazek v rovině mezinárodního práva vůči sobě prostřednictvím zakladatelských smluv učinily.⁴³ Vůči třetím státům pak v případě případné spolupráce s Uníí plynou závazky pouze z uskutečněných právních jednání, které byly v rovině mezinárodního práva mezi nimi, jako smluvními stranami, učiněny. Práva a povinnosti vyplývající fyzickým a právnickým osobám na území jednotlivých členských států Unie se řídí principem územní výsosti mezinárodního práva, jenž přiznává pravomoc suverénnímu státu vůči svému území a osobám, které se na něm nachází vykonávat státní moc.⁴⁴

1.4.3 Principy spolupráce v hospodářské a měnové unii

1.4.3.1 Úvodem ke spolupráci států v hospodářské a měnové unii

Spolupráce států v oblasti měnové nebyla původními smlouvami evropské integrace vůbec předvídána. Pařížskou smlouvou založené Evropské společenství uhlí a oceli bylo koncipováno čistě s cílem vytvořit mezinárodní organizaci, jež by v oblasti strategicky důležitých surovin (uhlí a ocel) disponovala výlučnými pravomocemi, zejména pak kontrolou těžby. Společný nadnárodní dohled členských států nad těžbou, zásobování, produkcí, ale i zaměstnaností měl znemožnit přípravu některého z členů integrace na válečný konflikt vůči ostatním státům. V tomto ohledu měly být již i případné myšlenky na agresí již předem odsouzeny k nezdaru a to z toho důvodu, že by agresor svým jednáním vůči jiným státům přišel o výhody vzájemné spolupráce v oblasti surovin, které byly pro vedení válečných agresí nepostradatelné. Po úspěšném vzniku spolupráce v oblasti uhlí a oceli pokračoval integrační proces i do dalších hospodářských oblastí, včetně spolupráce v oblasti atomové energie.⁴⁵

---

⁴¹ Čl. 2 odst. 2 odst. c) Lisabonské smlouvy „*V celé smlouvě se: slova „Rada (...) postupem podle článku 251“ nahrazují slovy „Evropský parlament a Rada (...) řádným legislativním postupem ...“*“ (čl. 114 SFEU).

⁴² SFEU čl. 115.

⁴³ TOMÁŠEK, M. Pojem, předmět a působnost unijního práva. In. *Právo Evropské unie*. 1. Vydání. Praha: Leges, 2013. s. 55.

⁴⁴ POTOČNÝ, M. *Mezinárodní právo veřejné: zvláštní část*. 5., dopl. a rozš. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 134.

⁴⁵ BALDWIN, R., WYPLOSZ, Ch. *Ekonomie evropské integrace*. Přeložili: Šaroch, S., Viktorová, D. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s. 2008. s. 31.

Nedílnou součástí vzrůstající spolupráce evropských států v různých hospodářských oblastech byl i požadavek na odstranění výkyvů národních měn cestou stabilizace jejich měnových kurzů a vzájemné přiblížení národních hospodářských politik členských států a jejich podřízení cílům evropských společenství. Právním základem pro nastavení systému jednotné měny bylo přijetí Jednotného evropského aktu v roce 1986, ve kterém členské státy realizovaly závěry konference z Paříže, konané ve dnech 19. – 21. října 1972, v rámci které bylo jako budoucí cíl schváleno postupné uskutečňování hospodářské a měnové unie.⁴⁶ V textu JEA členské státy vyjádřily ochotu pokračovat ve vzájemné spolupráci cestou vytvoření vnitřního trhu, který zahrne oblast bez vnitřních hranic, v níž je zajištěn volný pohyb zboží, osob a kapitálu v souladu se zakladatelskými smlouvami evropských společenství.⁴⁷

Jednotný evropský akt, ale především vložil do smlouvy o založení EHS ustanovení týkající se spolupráce v hospodářské a měnové politice vytvořením tzv. hospodářské a měnové unie. Účastí členských států v hospodářské a měnové unii bylo sledováno zajištění sblížení hospodářských a měnových politik, které je nezbytné pro další rozvoj Společenství.⁴⁸ Ačkoli členské státy již měly v rámci vzájemné spolupráce stanoveny povinnost uskutečňovat hospodářskou politiku nezbytnou k zajištění své celkové platební bilance a udržení důvěry ve vlastní měnu při současném zajištění vysoké úrovně zaměstnanosti a stability cenových hladin⁴⁹, byla tato povinnost JEA potvrzena v rovině vzájemné spolupráce na úrovni Společenství, kdy měly členské státy využít zkušenosti získané spoluprací v rámci Evropského měnového systému a při vytváření ECU respektující pravomoci existující v této oblasti.⁵⁰ Pokud by další rozvoj spolupráce v oblasti hospodářské a měnové politiky vyžádal případné institucionální změny, umožnil JEA členským státům využít čl. 263 SEHS, na základě kterého bylo možné, vládou kteréhokoli členského státu nebo Komisí, předložit Radě návrhy na změnu zakladatelské smlouvy.⁵¹

Spolupráci členských států v hospodářské a měnové unii lze charakterizovat jako přenos měnové suverenity členských států mezinárodní organizace na nadstátní

---

⁴⁶ Jednotný evropský akt (podepsaný v Lucemburku dne 17. února 1986 a v Haagu dne 28. února 1986 (Úřední věstník L 169, 29. 6. 1987).

⁴⁷ JEA čl. 13.

⁴⁸ JEA čl. 20 vkládá nový čl. 102 A do SEHS.

⁴⁹ SEHS čl. 104.

⁵⁰ SEHS čl. 105 odst. 1 „K usnadnění dosažení cílů stanovených v článku 104 koordinují členské státy svou hospodářskou politiku. Za tímto účelem ukládají spolupráci mezi příslušnými orgány státní správy a mezi svými centrálními bankami.“

⁵¹ SEHS čl. 236 „...Vyslovi-li se Rada po konzultaci se Shromážděním a případně s Komisí pro konání konference zástupců vlád členských států, svolá tuto konferenci předseda Rady za účelem přijetí dohody o změnách této smlouvy...“

společenství, které svými orgány vykonává v měnové oblasti úplné kompetence členského státu, a které se nově stávají pravomocí výlučnou nadnárodního společenství, kterému byly členskými státy poskytnuty. Spolupráci členských států Unie v rámci hospodářské a měnové unie primární právo vnitřně člení na oblast politiky hospodářské a oblast politiky měnové. Jisté specifikum politiky hospodářské a měnové spočívá nejen v tom, že princip výslovného přenosu pravomocí se neuplatní zcela na celou oblast spolupráce v rámci této politiky, ale současně v tom, že se na obě tyto oblasti spolupráce uplatní navzájem odlišné principy spolupráce.⁵²

Pro spolupráci v rámci oblasti hospodářské je příznačný princip decentralizace, na základě kterého je hospodářská politika v působnosti členských států, které ji provádějí tak, aby byla vytvořena hospodářská a měnová unie, jejíž měnou je euro a dosaženy další cíle Unie ve smyslu článku 3 SEU(LS).⁵³ Spolupráce členských států v rámci měnové unie je založena na principu přenosu výsostných suverénních pravomocí z úrovně členských států a jejich národních centrálních bank na úroveň Unie, do výlučné působnosti Evropské centrální banky.⁵⁴

1.4.3.2 Principy spolupráce států v hospodářské unii

Z dosavadního vývoje evropského integračního procesu, je zřetelné rozšiřování vzájemné spolupráce členských států, která byla původně koncipována do čistě strategických oblastí uhlí a oceli. Postupem vzájemné spolupráce, jejímž cílem bylo nejprve vytvoření společného trhu uhlí a oceli⁵⁵, jenž byl následován cílem vytvoření společného trhu atomové energie⁵⁶ a společného trhu v rámci EHS⁵⁷, byl cíl vzájemné spolupráce směřován k vytvoření trhu bez vnitřních hranic⁵⁸ a k jeho konečnému dotvoření.⁵⁹ Společný trh, založený na institutech volného pohybu osob, zboží a služeb, realizovaných na úrovni nadnárodního společenství s vlastními kontrolními mechanismy, dovolil spustit mechanismy rozšiřující vzájemnou spolupráci evropských států do dalších oblastí, jež v konečném důsledku spočinula ve vytvoření hospodář-

---

⁵² TOMÁŠEK, M. *Evropské měnové právo*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2004. s. 5.

⁵³ SFEU čl. 120.

⁵⁴ TOMÁŠEK, M. *Právní nástupnictví měny euro*. Praha: Linde, 2000. s. 59.

⁵⁵ SESUO čl. 1 „...smluvní strany zakládají Evropské společenství uhlí a oceli, spočívající na společném trhu...“

⁵⁶ SEURATOM čl. 2 „Činnost společenství ...zajišťuje široký odbyt a přístup k nejlepším technickým prostředkům vytvořením společného trhu materiálů a zvláštních zařízení, volným pohybem kapitálu pro investice v oblasti jaderné energie...“

⁵⁷ SEHS čl. 2.

⁵⁸ JEA čl. 13 „Vnitřní trh zahrne oblast bez vnitřních hranic, v níž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu...“

⁵⁹ SEU(LS) preambule.

ské a měnové unie.⁶⁰ Hospodářská politika v rámci evropské integrace sleduje tradiční makroekonomické cíle, ke kterým patří cenová stabilita, plná zaměstnanost, ekonomický růst a vyrovnaná platební bilance.⁶¹

Ve smyslu provádění hospodářských politik členskými státy Unie je prioritní povinností vyplývající ze zakladatelských smluv vzájemná koordinace a konvergence národních hospodářských politik členských států tak, aby byl zajištěn stabilizovaný hospodářský růst, vysoká zaměstnanost, doplněný o harmonizaci postupů a institucí v oblasti sociální politiky napříč členskými státy.⁶² Ačkoli je politika spolupráce členských států nazývána v rámci zakladatelských smluv hospodářskou unií, jedná se ve skutečnosti o spolupráci v rámci jednotného vnitřního trhu, ve kterém byly odstraněny viditelné překážky volného pohybu zboží a výrobních faktorů a nadále jsou odstraňovány překážky neviditelné.⁶³ Nadále je však některými autory poukazováno na skutečnost, že Unie není optimální měnovou oblastí, ale pouze jednotným vnitřním trhem s omezenou mobilitou pracovních sil a slabou centrální autoritou, která je nahrazena koordinací fiskálních politik, které však doprovází problematika vymahatelnosti závazků z koordinace hospodářských politik.⁶⁴

Oblast národních hospodářských politik členských států je Lisabonskou smlouvou zařazena do oblasti pravomocí koordinačních, v rámci kterých mají orgány Unie pravomoc vydávat akty, které určují směry národních hospodářských politik členských států.⁶⁵

Naproti tomu společná hospodářská politika Unie, pojatá jako souhrn národních hospodářských politik členských států s cílem vytvořit vnitřní trh a udržitelný rozvoj Evropy, jenž je založená na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenském pokroku a na vysokém stupni ochrany a zlepšování

---

⁶⁰ „*expanzivní logika integrace ... vysvětlitelná prudkým šířením ekonomických potřeb, se stala základem pronikání integrace do oblastí měnové a následného formování jednotné měnové politiky.*“ TOMÁŠEK, M. *Právní základy Evropské měnové unie*. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, 1999. s. 20.

⁶¹ PALIČKOVÁ, I. Makroekonomické cíle hospodářské politiky a jejich konfliktnost. In. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. Kap. 16.2. s. 319.

⁶² „...někteří teoretici považují za značné riziko pro konvergenci hospodářských politik členských zemí EU „sociální dumping“. Sociální politika se tak může stát prostředníkem státního intervencionismu spíše než prostředkem posilování produktivity práce a tím i hospodářského růstu.“ TOMÁŠEK, M. *Právní nástupnictví měny euro*. Praha: Linde, 2000. s. 60.

⁶³ K neviditelným překážkám patří zejména technické, hygienické, ekologické a jiné normy, jejichž cílem je ovlivňovat dovoz cizího zboží na národní trh členského státu. Blíže: JANOŠÍKOVÁ, I. Mezinárodní obchod. In. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. Kap. 13. s. 266.

⁶⁴ DLOUHÝ, V. Vstup České republiky do eurozóny. In. *Sborník příspěvků z konference Připravenost České republiky na euro: konané 18. října 2005 v Praze*. Vyd. 1. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, 2005. s. 7.

⁶⁵ SFEU čl. 5.

kvality životního prostředí⁶⁶, v rámci které disponuje Unie výlučnou pravomocí v oblasti celní unie, při stanovení pravidel hospodářské soutěže, v rámci měnové politiky pro členské státy, jejichž měnou je euro, v oblasti zachování biologických mořských zdrojů v rámci společné rybářské politiky a v oblasti společné obchodní politiky, je hospodářskou politikou nadnárodní, odvozenou od pravomocí odevzdaných členskými státy orgánům Unie⁶⁷, kde Unie disponuje výlučnou pravomocí.⁶⁸

1.4.3.3 Principy spolupráce států v měnové unii

Spolupráce členských států v rámci unie měnové probíhá na princip přenosu výsostných členských pravomocí na orgány Unie.⁶⁹ Přenos pravomocí na nadnárodní instituce není v oblasti měnové spolupráce suverénních států neznámým či ojedinělým způsobem spolupráce, ale postupem známým z ústavních systémů federativních států, kdy jsou pravomoci jednotlivých členských států federace svěřeny (společným) institucím federace.⁷⁰ Primární právo v tomto ohledu výslovně stanoví, že Unie má v oblasti měnové politiky, pro členské státy eurozóny, výlučnou pravomoc.⁷¹ Spolupráci členských států Unie, které splnily podmínky pro používání společné měny, lze označit za institucionalizovanou spolupráci v rámci regionálního měnového systému, pro který je charakteristická závislost členských států na jednotné kurzové politice, kdy se měnové a devizové politiky jednotlivých států řídí společnými pravidly Unie.

Podstatou Evropské měnové unie je nahrazení národních měn účastnických států společnou měnou.⁷² Přijetí společné měny nemá žádný vliv na účast členského státu v MMF, který otázku přijetí společné měny považuje za otázku spočívající na rozhodnutí konkrétního státu, jenž sám musí zvážit přínosy a náklady takového rozhodnutí.⁷³ Naproti různým stupňům regionálních měnových systémů, ve kterých není příznačné dodržení určitého stupně integrace hospodářské, je v případě spolupráce států Unie tato realizována na nejvyšším stupni regionálního měnového systému, kterým je měnová unie.

---

⁶⁶ SEU(LS) čl. 3 odst. 3.

⁶⁷ TOMÁŠEK, M. *Právní nástupnictví měny euro*. Praha: Linde, 2000. s. 8.

⁶⁸ SFEU čl. 3.

⁶⁹ „Měnová unie na rozdíl od hospodářské unie existuje a je vymezena jednotnou měnou – eurem, jednotnou měnovou a devizovou politikou, která je prováděna Evropskou centrální bankou.“ PÍTROVÁ, L. et al. *Když se řekne Lisabonská smlouva...Perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008. s. 108.

⁷⁰ TOMÁŠEK, M. *Evropské měnové právo*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2004. s. 2.

⁷¹ SFEU čl. 3.

⁷² NĚMEČEK, E. *Mezinárodní měnový systém: otázka konvertibility, stability a likvidity*. Vyd. české 1. V Praze: Karolinum, 2000. s. 219.

⁷³ SEDLÁČEK, P. *Mezinárodní měnový fond ve 21. století*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2008. s. 214.

Výsostné znaky měnové unie, ke kterým patří společná měna v postavení zákonného platidla účastnických zemí, přenesení měnové suverenity na společnou emisní měnovou instituci, existence ústřední banky měnové unie provádějící emisní činnost a jednotnou měnovou a devizovou politiku, neexistující překážky volného obchodu a pohybu kapitálu i osob mezi účastníky měnové unie, jsou instituty zakotvené v primárním právu Unie.⁷⁴ Přenesení měnové suverenity na společnou emisní měnovou instituci, existence ústřední banky provádějící emisní činnost a jednotnou měnovou a devizovou politiku, je v rámci zakladatelských smluv řešen vznikem Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky, k jejichž prvořadému úkolu patří zajištění cenové stability v Unii⁷⁵, který v procesu vytváření měnové unie doplnil požadavek na dosažení kurzové stability, jenž je v současné době zachován na hodnotě $\pm 15\%$.⁷⁶

1.4.3.4 Právní podmínky hospodářské a měnové unie

Právní zakotvení hospodářské a měnové unie bylo poprvé, jak jsem již shora zmínil, v rámci zakladatelských smluv učiněno vstupem v platnost Smlouvy o Evropské unii, která svým obsahem v dosavadní třetí části SEHS (nově SEU pojmenované jako SES), právně upravila spolupráci členských států v oblasti pod názvem hospodářská a měnová politika.⁷⁷ Vzájemná spolupráce členských států v oblasti politiky hospodářské a měnové byla koncipována k naplnění základního poslání Unie: vytvoření společného trhu a hospodářské a měnové unie a prováděním společných politik podporovat harmonický, vyvážený a udržitelný rozvoj hospodářských činností, vysokou úroveň zaměstnanosti a sociální ochrany, trvalý a neinflační růst.⁷⁸

Nedílnou součástí právní úpravy spolupráce v rámci hospodářské a měnové politiky bylo zakotvení podmínek pro její naplňování, označovaných jako „maastrichtská kritéria konvergence“. Právní zakotvení kritérií konvergence a jejich následné splnění členským státem tvoří s ohledem na makroekonomické předpoklady nezbytnou podmínku pro vstup členského státu do měnové unie a s tím spojenou mož-

---

⁷⁴ NĚMEČEK, E. *Mezinárodní měnový systém: otázka konvertibility, stability a likvidity*. Vyd. České 1. V Praze: Karolinum, 2000. s. 39.

⁷⁵ SEU čl. G odst. 25 vkládá čl. 105 odst. 1 SES(EU) „Prvořadým cílem ESCB je udržovat cenovou stabilitu“.

⁷⁶ „...there will be one standard fluctuation band of $\pm 15\%$ around the central rates...“ Dohoda ze dne 1. září 1998 mezi Evropskou centrální bankou a národními centrálními bankami členských států mimo eurozónu, kterou se stanoví provozní postupy pro mechanismus směnných kurzů ve třetí etapě hospodářské a měnové unie (Úřední věstník C 345, 13. 11. 1998 S. 0006 – 0012).

⁷⁷ SEU čl. G odst. 25 vkládá do SES(EU) novou Hlavu VI „Hospodářská a měnová politika“.

⁷⁸ SES čl. 2.

nost používat společnou měnu unie.⁷⁹ Kritéria konvergence jsou ve vztahu ke splnění podmínek pro vstup do měnové unie označovány za suspenzivní podmínku, která v současné době po vzniku měnové unie v roce 1998 působí výhradně *inter partes*, tj. vůči jednotlivým členským státům usilujícím o splnění podmínek pro používání společné měny.⁸⁰ Kritéria konvergence jsou Maastrichtskou smlouvou stanovena jako podmínka dosažení vysokého stupně cenové stability patrného z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků; jako podmínka dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí, jenž je patrný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek ve smyslu čl. 104c odst. 6 SES; jako podmínka dodržování normálního flukтуаčního rozpětí stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči měně jiného členského státu; a jako podmínka setrvalé konvergence dosažené členským státem a jeho účasti v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb.

Kritéria konvergence koncipuje primární právo jako podmínku kumulativní a blíže rozvádí v Protokolu o plnění podmínek konvergence.⁸¹ Pro vstup členského státu do měnové unie je tak nutné členským státem zmíněná kritéria splnit současně. Pokud však takto byly Maastrichtskou smlouvou stanoveny podmínky pro zavedení společné měny či pro použití společné měny nově přichozím členským státem po vzniku eurozóny, nejsou již v rámci primárního práva upraveny jakékoli podmínky, pro setrvání členského státu v měnové unii.⁸²

Oba základní principy, na kterých je spolupráce členských států v rámci politiky hospodářské a měnové koncipována, tedy princip decentralizace u politiky hospodářské a princip výlučných pravomocí Unie v oblasti politiky měnové, doplňuje současně princip subsidiarity, podle kterého Unie jedná v mezích pravomocí svěřených jí zakladatelskou smlouvou a cílů v této smlouvě stanovených. V oblastech, které nespádají do její výlučné pravomoci, tedy v oblasti hospodářské politiky, vyvíjí

---

⁷⁹ Mezi makroekonomické důsledky plnění kritérií konvergence lze zařadit nižší úrokové sazby, které vedou k oživení investic, k ekonomickému růstu. KUNĚŠOVÁ, H. Evropská měnová unie. In. *Světová ekonomika. Nové jevy a perspektivy*. 2. Doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. Kap. 15. s. 209.

⁸⁰ „Do roku 1998 měla tato suspenzivní působnost rovněž účinek vůči měnové unii jako celku *erga omnes*.“ TOMÁŠEK, M. *Právní základy Evropské měnové unie*. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, 1999. s. 21.

⁸¹ Protokol o kritériích konvergence uvedených v článku 109j Smlouvy o založení Evropského společenství.

⁸² TOMÁŠEK, M. *Evropské měnové právo*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2004. s. 38.

Unie v souladu se zásadou subsidiarity činnost pouze tehdy a do té míry, pokud sledovaných cílů zamýšlené činnosti nemůže být dosaženo uspokojivě na úrovni členských států, ale spíše jich, z důvodu jejího rozsahu či účinků, může být lépe dosaženo na úrovni Unie.

Zakotvení principu subsidiarity v zakladatelských smlouvách připouští možnost subsidiární normotvorby a subsidiární aplikace práva v těch oblastech hospodářské politiky, které nejsou pokryty kompetenčními normami. V oblasti politiky měnové však není subsidiarita tvorby a aplikace práva možná. Princip subsidiarity je ale současně limitován hranicí, kdy činnost Unie nepřekročí rámec toho co je nezbytné pro dosažení cílů zakladatelské smlouvy.⁸³

---

⁸³ Tamtéž s. 20.

II ČÁST PRAKTICKÁ

V praktické části diplomové práce předkládám analýzu zakladatelských smluv Unie, která je stěžejní částí diplomové práci.

Praktickou část jsem rozdělil do tří kapitol, ve kterých se budu postupně věnovat analýze primárního práva s cílem objasnit postavení členských států a odpovědět na zadané otázky.

Jako první oblast výzkumu, pro objasnění postavení členských států, jsem zvolil změny primárního práva, které do vzájemné spolupráce členských států přinesl vstup Lisabonské smlouvy v platnost. Druhou oblast, ve které se budu věnovat výzkumu postavení členských států, tvoří podmínky konvergence nastavené primárním právem pro vstup členského státu do eurozóny. Poslední oblastí, ze které se pokusím objasnit postavení členských států je oblast rozhodovacích procesů a mechanismů Unie. Tuto poslední kapitolu diplomové práce zamýšlím rozdělit na část, ve které zmíním mechanismy rozhodování společné jednotlivým politikám Unie, a na část ve které zmíním výhradně procesy a mechanismy rozhodování v rámci politiky hospodářské a měnové.

V předkládané studii uplatňuji teoretická východiska a výchozí pojmy zmíněné v teoretické části diplomové práce, jejichž prostřednictvím se pomocí zvolené metodologie pokusím odpovědět na zadanou výzkumnou otázku. Každou z kapitol praktické části zakončím dílčím shrnutím, jehož syntézu provedu v závěru předkládané diplomové práce.

2 HOSPODÁŘSKÁ A MĚNOVÁ UNIE DLE LISABONSKÉ SMLOUVY

2.1 Úvodem k Lisabonské smlouvě

Lisabonská smlouva bývá označována za přelomový moment v dosavadní spolupráci evropských států. Evropský integrační proces, koncipovaný po vstupu Maastrichtské smlouvy v platnost na principech přenosu suverénních pravomocí členských států, současně doplněný o mezivládní spolupráci na principech mezinárodního práva veřejného, jenž byl obecně charakterizován jako spolupráce evropských států v rámci tzv. pilířů pod záštitou EU, Lisabonská smlouva zásadně přetváří. Dosavadní koncept pilířové spolupráce je nahrazen zahrnutím cílů tzv. třetího pilíře do nově vzniklé oblasti spolupráce s názvem prostor bezpečnosti a práva, která je po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost zahrnuta mezi oblasti spolupráce, ve kterých se za určitých podmínek uplatňují nadnárodní kompetence orgánů Unie.⁸⁴

Z pohledu dosavadní koncepce evropské integrace je možné označit tuto přeměnu vzájemné spolupráce za aplikaci komunitárních pravomocí na oblast původního třetího pilíře. Kooperace členských států v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky, tzv. druhého pilíře, byla po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost, nadále zachována na principu mezivládní spolupráce v intencích a principech mezinárodního práva veřejného, tedy bez nadnárodních kompetencí orgánů Unie. Avšak i zde je možné sledovat významný posun v míře a rozsahu pravomocí, které se orgánům Unie v tomto původně ne-komunitárním pilíři dostalo. Lisabonská smlouva současně nově výslovně přiznává v textu zakladatelských smluv subjektivitu Unii. Toto ustanovení však nelze, s ohledem na dosavadní výklady, považovat za přelomový akt v evropské integraci. Obdobně i přes četné názory, že vstupem Lisabonské smlouvy v platnost vznikl nadnárodní státní útvar s vlastními kompetencemi kompetencí, nelze toto hodnocení Lisabonské smlouvy, především pro absenci znaků státu v mezinárodním systému, považovat za správné.⁸⁵

V předkládané analýze změn primárního práva se zaměřím především na změny, které vstupem Lisabonské smlouvy v platnost měly vliv na spolupráci členských států v rámci hospodářské a měnové unie, nebo se nějakým způsobem postavení členských států v rámci hospodářské a měnové politiky dotýkají.

---

⁸⁴ „Bylo třeba vypracovat reformu ústavy Evropské unie, která se měla stát především institucionálně nezbytným řešením dalšího fungování Evropského společenství.“ TICHÝ, L. Historie a vývoj evropské integrace. In. *Evropské právo*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Kap. 1. s. 35.

⁸⁵ NOVOTNÝ, J. *Proměna Evropské unie pod vlivem Lisabonské smlouvy*. Plzeň: 2012. Diplomová práce. Metropolitní univerzita Praha, o. p. s.

2.2 Smlouva o Evropské unii

2.2.1 Unie a její cíle

Smlouva o Evropské unii v podání Lisabonské smlouvy doznává ve vztahu v hospodářské a měnové unii jen dílčích změn. Původní závazek členských států podporovat hospodářský a sociální pokrok, vysokou úroveň zaměstnanosti a dosahovat vyváženého a udržitelného rozvoje, zejména vytvořením prostoru bez vnitřních hranic, posilováním hospodářské a sociální soudržnosti a zavedením hospodářské a měnové unie, který v souladu s ustanoveními SEU v konečném důsledku zahrne i jednotnou měnu, byl Lisabonskou smlouvou nahrazen skupinou cílů hierarchicky rozdělených dle důležitosti, s výslovným stvrzením existence hospodářské a měnové unie.⁸⁶ Nové znění smlouvy potvrzuje vytvoření vnitřního trhu a úsilí Unie o udržitelný rozvoj Evropy, založené na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku a na vysokém stupni ochrany a zlepšování kvality životního prostředí. Unie se současně zavázala podporovat vědecký a technický pokrok.⁸⁷ K provedení cílů spojených s vnitřním trhem jsou v SFEU koncipována ustanovení, jež upravují případné rozšíření svěřených pravomocí orgánů Unie za účelem dosažení cílů vnitřního trhu a současně rozšíření stávajících pravomocí Unie o činnosti, které mají přímý vliv na vytváření a fungování vnitřního trhu.⁸⁸

Dosavadní úprava cílů Unie, paralelně upravená jak v rámci Smlouvy o Evropské unii, tak i v rámci Smlouvy o Evropském společenství, je po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost ze znění SES (nahrazeného SFEU) zcela vypuštěna. Právní úprava cílů Unie vymezuje oblasti, ve kterých je možné uplatnit Unii svěřené kompetence, jejichž použití je limitováno cílem, kterého má být dosaženo.⁸⁹ Nově výslovně text SEU zakotvuje existenci hospodářské a měnové unie se společnou měnou, kterou je euro. Dosavadní znění SEU koncipovalo hospodářskou a měnovou unii pouze co do společného cíle jejího zavedení, jež mělo v konečném důsledku zahrnout i přijetí společné měny.⁹⁰

---

⁸⁶ Čl. 1 odst. 4 Lisabonské smlouvy, který nahrazuje čl. 2 SEU(NS), nyní čl. 3 SEU(LS).

⁸⁷ Dosavadní obsah SEU se vnitřním trhem takřka nezabýval, když pouze v preambuli vyslovili zakladatelé cíl: „*podporovat hospodářský a sociální rozvoj svých národů s ohledem na zásadu udržitelného rozvoje a v rámci vytvoření vnitřního trhu a posilování soudržnosti a ochrany životního prostředí a provádět politiku, která bude zajišťovat, že rozvoj hospodářské integrace bude provázen rozvojem ostatních oblastí.*“

⁸⁸ SFEU čl. 114 a čl. 115.

⁸⁹ SYLLOVÁ, J. aj. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 13.

⁹⁰ SEU(NS) čl. 2.

2.2.2 Pravomoci a subjektivita Unie

Lisabonská smlouva výslovně stanoví, že pravomoci, které nejsou Smlouvami Unii svěřeny, náleží členským státům. V tomto ohledu SEU potvrzuje úctu mezinárodní organizace k rovnosti členských států před zakladatelskými smlouvami a současně národní identitu členských států, spočívající v jejich základních politických a ústavních systémech, včetně místní a regionální samosprávy.⁹¹ Lisabonskou smlouvou je zdůrazněn respekt Unie k základním funkcím státu, ze kterých je výslovně zmíněna funkce související se zajištěním územní celistvosti, udržením veřejného pořádku a ochranou národní bezpečnosti, která zůstává výhradní odpovědností každého členského státu. Členským státům je nově stanovena povinnost respektovat navzájem ostatní členy Unie, pomáhat si při plnění úkolů vyplývajících ze smluv a učinit veškerá vhodná opatření k plnění závazků, které členským státům vyplývají ze zakladatelských smluv nebo přímo z aktů orgánů Unie. Lisabonskou smlouvou je současně zdůrazněna povinnost členských států usnadnit Unii plnění stanovených úkolů a zdržet se všech opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Unie.⁹² Lisabonská smlouva nově v SEU přímo stanoví, že vymezení pravomocí Unie se řídí zásadou svěřených pravomocí, kdy výkon těchto pravomocí se řídí zásadami subsidiarity a proporcionality. Podle zásady svěřených pravomocí jedná Unie pouze v mezích pravomocí svěřených jí ve Smlouvách členskými státy pro dosažení cílů stanovených ve Smlouvách. Vymezení pravomocí Unie je Lisabonskou smlouvou pojato odlišně oproti předchozí úpravě (čl. 5 SES), a to s důrazem na pravomoci, které byly Unii ve smlouvách svěřeny členskými státy. Dosavadní právní úprava rozsahu svěřených pravomocí byla vedena cíli, jichž má být dle smluv dosaženo.⁹³ Obdobně jsou odlišně koncipovány pravomoci, které nejsou smlouvami Unii přímo svěřeny. Zde je také Lisabonskou smlouvou kladen důraz na členské státy, když tato výslovně stanoví, že pravomoci, které nejsou smlouvami Unii svěřeny, náleží členským státům. Právní úprava pravomocí Unii výslovně nesvěřených zde sice sleduje linii doporučení pracovní skupiny připravující Smlouvu o ústavě⁹⁴, avšak toto ustanovení nelze s ohledem na výše zmíněný princip loajální spolupráce, vykládat restriktivně.⁹⁵

---

⁹¹ „V tomto směru ustanovení výslovně brání takové federalizaci, která by opustila princip rovného postavení států při hlasování o změnách smluv a připustila změny Smluv buď většinovým hlasováním členských států, nebo jiným způsobem než jeden stát – jeden hlas.“ SYLLOVÁ, J. aj. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 20.

⁹² Čl. 1 odst. 5 Lisabonské smlouvy, který nově zavádí čl. 3b SEU(NS), nyní čl. 4 SEU(LS).

⁹³ Čl. 1 odst. 6 Lisabonské smlouvy, který nahrazuje čl. 5 SES a nově vkládá čl. 3b do SEU(NS), nyní čl. 5 SEU(LS).

⁹⁴ Principles on the exercise of Union competence: „In a wider sense the principle is a vital safeguard for the Member States ensuring that powers not allocated to the Union remain with the Member Sta-

Zcela nově Lisabonská smlouva do primárního práva vkládá ustanovení, na základě kterého Unie rozvíjí se zeměmi ve svém sousedství výsadní vztahy s cílem vytvořit prostor prosperity a dobrých sousedských vztahů, založený na hodnotách Unie a vyznačující se úzkými a mírovými vztahy spočívajícími na spolupráci. V tomto ohledu může Unie s dotyčnými zeměmi uzavírat zvláštní dohody, které mohou obsahovat vzájemná práva a povinnosti, jakož i možnost vyvíjet společnou činnost. Provádění těchto dohod podléhá pravidelným konzultacím.⁹⁶

Lisabonská smlouvě nově ve Smlouvě o EU posiluje pravomoci národních parlamentů členských států, když jim výslovně přiznává možnost aktivně přispívat k dobrému fungování Unie.⁹⁷ Národní parlamenty jsou informovány orgány Unie a jsou jim postupovány návrhy legislativních aktů Unie; podílejí se na postupech pro přijímání změn smluv dle čl. 48 SEU(LS); jsou jim oznamovány žádosti o přistoupení k Unii dle čl. 49 SEU(LS). Současně národní parlamenty zajišťují, že je dodržována zásada subsidiarity a to v souladu se zásadami stanovenými v Protokolu o používání zásad subsidiarity a proporcionality.⁹⁸ Lisabonskou smlouvou je poprvé v primárním právu zakotvena mezi institucemi Unie Evropská rada. Této sice není zakladatelskými smlouvami přiznána legislativní pravomoc⁹⁹, má však stěžejní úlohu při stanovení hlavních směrů hospodářských politik členských států a Unie.¹⁰⁰ Výslovně je pak Lisabonskou smlouvou uvedeno, že každý orgán Unie jedná v mezích působnosti svěřené mu smlouvami.¹⁰¹

Lisabonská smlouva posiluje pravomoci Evropskému parlamentu, když nově výslovně stanoví, že vykonávání legislativní a rozpočtové funkce přísluší Radě, která ho vykonává spolu s Evropským parlamentem. Zastoupení každého členského státu Unie v Radě jedním zástupcem bylo Lisabonskou smlouvou zachováno.¹⁰² Nově je Lisabonskou smlouvou zakotveno hlasování v Radě tzv. kvalifikovanou většinou.¹⁰³

---

tes. In the opinion of the working group the latter aspect of the principle of allocated powers ought to be expressly stated in the Treaty.“ The European Convention. Brussels, 4 November 2002, CONV 375/1/02, REV 1, WG V 14.

⁹⁵ SYLLOVÁ, J. aj. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 33.

⁹⁶ Čl. 1 odst. 10 Lisabonské smlouvy, který vkládá nově do SEU(NS) čl. 7a, nyní čl. 8 SEU(LS).

⁹⁷ Čl. 1 odst. 10 Lisabonské smlouvy, který vkládá nově do SEU(NS) čl. 8c, nyní čl. 12 SEU(LS).

⁹⁸ Protokol (č. 2) o používání zásad subsidiarity a proporcionality (příloha Lisabonské smlouvy).

⁹⁹ SEU(LS) čl. 15.

¹⁰⁰ Čl. 121 odst. 2 SFEU „Evropská rada na základě zprávy Rady projedná závěry o hlavních směrech hospodářských politik členských států a Unie. Na základě těchto závěrů podá Rada doporučení, ve kterém budou tyto hlavní směry vymezeny.“

¹⁰¹ Čl. 1 odst. 14 Lisabonské smlouvy, který vkládá nově do SEU(NS) čl. 9, nyní čl. 13 SEU(LS).

¹⁰² Čl. 1 odst. 17 Lisabonské smlouvy, který vkládá nově do SEU(NS) čl. 9c, nyní čl. 16 SEU(LS).

¹⁰³ Ustanovení o hlasování tzv. kvalifikovanou většinou nahrazuje dosavadní čl. 205 SES, dle kterého, nestanovila-li SES jinak, usnášela se Rada většinou hlasů svých členů. Nově rozhoduje Rada kvalifi-

Komisi je i nadále zachována výhradní legislativní pravomoc, avšak s výjimkou návrhu legislativního aktu podaného občanskou iniciativou¹⁰⁴, čtvrtinou členských států (čl. 76 písm. b SFEU), či orgánem Unie (čl. 289 odst. 4 SFEU).¹⁰⁵

Lisabonská smlouva výslovně přiznává Unii právní subjektivitu¹⁰⁶, což lze především kladně hodnotit v oblasti sjednávání mezinárodních smluv, kde napříště odpadá rozlišování smluvní strany v rámci smluv uzavřených v prvním nebo třetím pilíři.¹⁰⁷ Zakotvení právní subjektivity Unie je však bez vlivu na dříve založenou mezinárodní organizaci EURATOM, která existuje i nadále paralelně s Unií jako samostatná mezinárodní organizace.¹⁰⁸ Případné změny primárního práva upravené doposud v čl. 48 SEU(NS) Lisabonská smlouva označuje za řádný postup pro přijímání změn a tento nově doplňuje o tzv. zjednodušený postup pro přijímání změn. Zjednodušeným způsobem je umožněno změnit zakladatelské smlouvy Unie na základě návrhu předloženého Evropské radě členským státem, Evropským parlamentem nebo Komisí, avšak jen v rozsahu těch ustanovení části třetí SFEU, která se týkají vnitřních politik a činností Unie.¹⁰⁹ Tuto případnou změnu primárního práva je však nutné přijmout v Evropské komisi po konzultaci s Evropským parlamentem a Komisí jednomyslně. Přijaté rozhodnutí pak vstoupí v platnost až po jeho následném schválení členskými státy v souladu s jejich ústavními předpisy. V případě institucionálních změn primárního práva v měnové oblasti je rozhodování v Evropské radě možné až po konzultaci s ECB. Rozhodování zjednodušeným postupem však nesmí rozšířit pravomoci svěřené Unii smlouvami.¹¹⁰ K novým ustanovením primárního práva patří také Lisabonskou smlouvou zakotvená možnost dobrovolného vystoupení členského státu z Unie, pokud je tak učiněno v souladu s jeho ústavními předpisy.¹¹¹

---

kovanou většinou, pokud zakladatelské smlouvy nestanoví jinak. SFEU, čl. 238 odst. 1 „*Má-li se Rada usnést prostou většinou, usnází se většinou hlasů všech svých členů.*“

¹⁰⁴ SEU(LS) čl. 11.

¹⁰⁵ Čl. 1 odst. 18 Lisabonské smlouvy, který vkládá nově do SEU(NS) čl. 9d, nyní čl. 17 SEU(LS).

¹⁰⁶ Čl. 1 odst. 55 Lisabonské smlouvy, který vkládá nově do SEU(NS) čl. 46a, nyní čl. 47 SEU(LS).

¹⁰⁷ RUFFER, E. Změny v oblasti sjednávání mezinárodních smluv v rámci EU po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost. In. *Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo*. Praha: Leges, 2012. Kap. 9. s. 178.

¹⁰⁸ V tomto ohledu přímo čl. 1 odst. 2 SFEU výslovně stanoví, že Smlouva o fungování Evropské unie (dříve SES) a Smlouva o Evropské unii představují smlouvy, na nichž je Unie založena.

¹⁰⁹ Pojem „vnitřní politiky a činnosti unie“ představuje celou část třetí SFEU, tj. politiky a činnosti Unie včetně Hospodářské a měnové politiky. Zjednodušeným způsobem však nelze změnit pravomoci Unie v rámci vnější činnosti. SYLLOVÁ, J. aj. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 178.

¹¹⁰ Čl. 1 odst. 56 Lisabonské smlouvy, který nahrazuje čl. 48 SEU(NS), nyní čl. 48 SEU(LS).

¹¹¹ Čl. 1 odst. 58 Lisabonské smlouvy nově vkládá čl. 49a SEU(NS), nyní čl. 50 SEU(LS).

2.3 Smlouva o fungování Evropské unie.

2.3.1 Obecně ke změnám ve Smlouvě o Evropském společenství

Lisabonská smlouva přinesla nové označení nejen pro SES, která je napříště označena jako Smlouva o fungování Evropské unie¹¹², ale i pro dosavadní pojmenování mezinárodních organizací. Pojem „Společenství“ nebo „Evropské společenství“ je nahrazen v celé smlouvě pojem Unie. Slovní spojení „Evropská společenství“ bylo nahrazeno pojmem Evropská unie.¹¹³ Pravomoci Unie jsou Lisabonskou smlouvou principiálně zachovány a i nadále se dělí na pravomoci výlučné (čl. 2 odst. 1 SFEU) a pravomoci sdílené (čl. 2 odst. 2 SFEU). Tyto jsou dále doplněny o pravomoci Unie v oblastech výlučných pravomocí členských států, kde je Unii dána pravomoc přijímat základní směry ke koordinaci hospodářských politik členských států (čl. 5 SFEU) a pravomoc Unie provádět činnosti, jimiž Unie podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti členských států (čl. 6 SFEU).¹¹⁴ Členské státy jsou v rámci pravomocí koordinačních povinni koordinovat své hospodářské politiky v rámci Unie, která přijímá opatření a hlavní směry politiky hospodářské, sociální a politiky zaměstnanosti (čl. 5 SFEU). Koordinaci hospodářské politiky Lisabonská smlouva podrobněji rozvádí v čl. 119 a násl. SFEU. Článek 136 a násl. SFEU je pak k této obecné právní úpravě koordinace hospodářských politik zvláštní právní úpravou pro členské státy, jejichž měnou je euro.¹¹⁵ V tomto směru je pro tyto státy v rámci spolupráce v oblasti hospodářské a měnové definována pravomoc Unie Lisabonskou smlouvou jako pravomoc výlučná pro měnovou politiku členských států, jejichž měnou je euro (čl. 3 odst. 1 SFEU).¹¹⁶

Pozměněná pravidla Lisabonská smlouva přináší i pro legislativní proces a vlastní právní akty Unie. Z návrhu Smlouvy o Ústavě pro Evropu nebyla převzata pro legislativní akty Unie označení „zákon“ či „evropský zákon“ čímž Lisabonská smlouva zachovává dosavadní názvosloví pro vlastní právní akty Unie.¹¹⁷ Nově je však možné v případě „rozhodnutí“ neuvést výslovně jeho adresáty, čímž se tomuto

¹¹² Čl. 2 odst. 1 Lisabonské smlouvy.

¹¹³ Čl. 2 odst. 2 písm. a) Lisabonské smlouvy.

¹¹⁴ Rozdělení pravomocí zde obsahově navazuje na čl. I-12 Smlouvy o Ústavě pro Evropu.

¹¹⁵ „Pokud je stát členem eurozóny, vztahuje se na něj užší koordinace hospodářské politiky podle čl. 136 a násl. SFEU.“ SYLLOVÁ, J. aj. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 512.

¹¹⁶ Čl. 2 odst. 2 Lisabonské smlouvy vkládá se nový nadpis hlavy a nové články 2a až 2c SES (čl. 2 až čl. 6 SFEU).

¹¹⁷ Článek I-33 odst. 1 Smlouvy o Ústavě pro Evropu „Pro výkon pravomocí Unie využívají orgány v souladu s částí III jako právní nástroje evropské zákony, evropské rámcové zákony...“

dostává obecné normativní povahy. V případě, že jsou ale adresáti v rozhodnutí uvedeni, jedná se o individuální právní akt, který je pro uvedené adresáty závazný.¹¹⁸

Obdobně jako v případě změny zakladatelských smluv, je i v případě tvorby vlastních právních norem mezinárodní organizace, zaveden Lisabonskou smlouvou legislativní postup řádný a zvláštní. Dosavadní přijímání legislativních aktů Unie na základě principu spolurozhodování Evropského parlamentu a Rady (čl. 251 SES) se po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost mění na tzv. řádný legislativní postup, který se uplatní jako obecný proces při přijímání vlastních právních norem.¹¹⁹ Za legislativní postup zvláštní jsou pak na základě Lisabonské smlouvy souhrnně označovány veškeré ostatní způsoby přijímání legislativních aktů Unie, jenž se uplatní ve výslovně zmíněných případech.¹²⁰

2.3.2 Změny v rámci hospodářské a měnové politiky

Ve vztahu k politice hospodářské a měnové považují v tomto ohledu za důležité zmínit opuštění tzv. kooperačního legislativního postupu, založeného na principu spolupráce Evropského parlamentu a Rady (čl. 252 SES). V rámci politiky hospodářské a měnové upravovala SES čtyři situace, ve kterých byly právní akty přijímány na základě spolupráce mezi Evropským parlamentem a Radou.¹²¹ Výslovně se jednalo o případ stanovení pravidel pro postup při mnohostranném dohledu k zajištění užší koordinace hospodářských politik a trvalé konvergence hospodářské výkonnosti členských států (čl. 99 SES); o možnost stanovit definice pro použití zákazu poskytovat možnost přečerpání zůstatku bankovních účtů nebo jakýkoli jiný typ úvěru orgánům veřejné moci Společenství, nebo členských států (čl. 101 SES); o možnost definice opatření, která nejsou odůvodněna veřejným dohledem a která umožňují zvýhodněný přístup k finančním institucím (čl. 102 SES); a o možnost přijmout opatření ve věci oběhu mincí (čl. 106 SES). Nově se tak v rámci spolupráce členských států v této oblasti uplatní řádný legislativní postup i pro tyto čtyři situace, v rámci kterých byly doposud právní akty Unie přijímány na základě kooperačního postupu.

---

¹¹⁸ V tomto ohledu nelze na „rozhodnutí“ pohlížet pohledem předkládaným teorií správního práva, která akt označený za „rozhodnutí“ považuje za individuální správní akt upravující práva a povinnosti osob. VOPÁLKA, V. Základní instituty správního řízení. In: *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. Kap. XVIII. s. 379.

¹¹⁹ Čl. 2 odst. 2 písm. c) Lisabonské smlouvy.

¹²⁰ Postup konzultační; postup rozhodování se souhlasem Evropského parlamentu; postup rozhodování Evropského parlamentu z vlastního podnětu; postup při schvalování ročního rozpočtu EU. SYLLOVÁ, J. aj. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 877.

¹²¹ SVOBODA, P. Základní orgány. In: *Evropské právo*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. Kap. 10. s. 154.

Spolupráci členských států v hospodářské a měnové oblasti ponechává i nadále Lisabonská smlouva ve třetí části Smlouvy o fungování Evropské unie (dříve SES), kde je této spolupráci věnována samostatná kapitola se zcela shodným názvem Hospodářská a měnová politika.

Vznikem samostatné kapitoly věnované vnitřnímu trhu¹²² však dochází k posunutí číslování kapitol vymezující vzájemné spolupráce, kdy hospodářská a měnová politika je nově zahrnuta pod hlavou osmou třetí části SFEU. Tak jako doposud je právní úprava hospodářské a měnové politiky Unie rozdělena na kapitolu upravující politiku hospodářskou, kapitolu upravující politiku měnovou a kapitolu obsahující institucionální ustanovení. Nově je však Lisabonskou smlouvou zavedena kapitola, v rámci které jsou samostatně upraveny ustanovení týkající se výhradně členských států, jejichž měnou je euro. V rámci třetí kapitoly politiky hospodářské a měnové je dosavadní ustanovení týkající se uzavírání dohod se třetími státy (čl. 111 odst. 4 SES) přesunuto do páté hlavy páté části SFEU, upravující mezinárodní smlouvy v rámci vnější činnosti Unie. Původní ustanovení upravující řešení otázek zvláště významných pro hospodářskou a měnovou unii, bylo nově přesunuto do nové kapitoly čtvrté politiky hospodářské a měnové, obsahující ustanovení týkající se výhradně členských států, jejichž měnou je euro.¹²³ Vznikem této zcela nové kapitoly, obsahující ustanovení výhradně pro členské státy, jejichž měnou je euro, bylo především sledováno posílení role států eurozóny vzhledem k jejich rostoucímu významu v rámci celé Unie.¹²⁴

Pro oblast spolupráce v mezinárodních organizacích a mezinárodních konferencích přináší Lisabonská smlouva ve vztahu k politice hospodářské a měnové změnu současného ustanovení článku 111 SES. Nové znění opouští odstavec čtvrtý, na základě kterého (s výhradou odstavce 1 čl. 111 SES) rozhodovala Rada na návrh Komise a po konzultaci s ECB, kvalifikovanou většinou o postoji Společenství na mezinárodní úrovni k otázkám významným pro hospodářskou a měnovou unii a o zastoupení Společenství v souladu s rozdělením pravomocí dle čl. 99 a čl. 105 SES.¹²⁵ Tato problematika je nově upravena Lisabonskou smlouvou v čl. 138 SFEU, kdy nově Rada přijme na návrh Komise rozhodnutí, které stanoví společné postoje

---

¹²² Hlava I Vnitřní trh (Část třetí. Vnitřní politiky a činnosti Unie) je obdobou čl. 14 SES s tím, že Lisabonská smlouva nově formuluje pravomoc: „*Unie přijímá opatření určená k vytvoření nebo zajištění fungování vnitřního trhu v souladu s příslušnými ustanoveními Smluv.*“

¹²³ Čl. 111 odst. 1 až 3 a 5 SES byl přesunut do čl. 218 SFEU. Čl. 111 odst. 4 SES byl přesunut do čl. 138 SFEU.

¹²⁴ Blíže je postavení států eurozóny specifikováno v Protokolu (č. 14) o euroskupině.

¹²⁵ Čl. 2 odst. 174 Lisabonské smlouvy.

k otázkám, které mají zvláštní význam pro hospodářskou a měnovou unii k zajištění postavení eura v mezinárodním měnovém systému v příslušných mezinárodních institucích a konferencích. Obdobně Rada může na návrh Komise přijmout vhodná opatření pro zajištění jednotného zastoupení v mezinárodních institucích a konferencích. V obou případech rozhoduje Rada po konzultaci s ECB, avšak na hlasování o těchto opatřeních se podílejí jen členové Rady zastupující státy eurozóny.¹²⁶

Původní ustanovení čl. 111 SES, upravující formální dohody o systému směnných kurzů eura ve vztahu k měnám třetím státům, je Lisabonskou smlouvou zachováno takřka v nezměněné podobě.¹²⁷ Tak jako doposud bude při uzavírání dohod o systému směnných kurzů eura ve vztahu k měnám třetích států, ve snaze dosáhnou shody slučitelné s cílem cenové stability, Rada rozhodovat jednomyslně po konzultaci s Evropským parlamentem. Obdobně je Radě ponechána pravomoc stanovit, upravovat nebo opouštět střední parity eura v rámci systému směnných kurzů na doporučení ECB, nebo na doporučení Komise po konzultaci s ECB. I nadále je o těchto změnách Evropský parlament pouze Radou informován.¹²⁸ Obdobně je Radě ponechána pravomoc při neexistenci systému směnných kurzů vůči jedné nebo více měnám třetích států formulovat, při zachování cíle ESCB udržovat cenovou stabilitu, obecné směry kurzové politiky k těmto měnám třetích států.¹²⁹ Na doporučení Komise po konzultaci s ECB rozhoduje Rada o podmínkách pro sjednávání a uzavírání dohod s třetími státy nebo mezinárodními organizacemi v případě, má-li Unie takové dohody sjednat v otázkách měnového nebo kurzového režimu. Podmínky, o kterých rozhodla Rada, mají zajistit, že Unie zaujme jednotný postoj. I nadále je toto případné sjednání mezinárodních dohod s mezinárodními organizacemi nebo třetími státy Lisabonskou smlouvou koncipováno jako zvláštní ustanovení k obecné úpravě čl. 218 SFEU, upravující postup Unie při uzavírání mezinárodních smluv. Nadále se tato ustanovení nevztahují na státy mimo eurozónu.¹³⁰

Zmíněné rozšíření hlasování Rady kvalifikovanou většinou do dalších oblastí vzájemné spolupráce¹³¹, se však neuplatní pro přijetí změn Protokolu č. 12 o postupu

---

¹²⁶ Čl. 2 odst. 100 Lisabonské smlouvy, vkládá nový článek 115c SES, nyní čl. 138 SFEU.

¹²⁷ „Ustanovení je zvláštní právní úpravou pro uzavírání mezinárodních dohod Unii ve vztahu k obecné úpravě obsažené v čl. 218 SFEU.“ PÍTROVÁ, L. Vnější činnost unie. In. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 763.

¹²⁸ Čl. 2 odst. 174 Lisabonské smlouvy, který nově vkládá čl. 188o SES, nyní čl. 219 SFEU.

¹²⁹ SFEU čl. 219.

¹³⁰ SFEU, čl. 139 odst. 2 písm. g).

¹³¹ SEU(LS) čl. 16 odst. 3 „Nestanoví-li smlouvy jinak, rozhoduje Rada kvalifikovanou většinou.“

při nadměrném schodku¹³², Protokolu č. 13 o kritériích konvergence¹³³ a při stanovení přepočítacího koeficientu, podle něhož euro nahradí měnu dotyčného státu¹³⁴.

V oblasti hospodářské a měnové spolupráce je nově Lisabonskou smlouvou k zajištění řádného fungování hospodářské a měnové unie při přijímání opatření k posílení koordinace rozpočtové kázně a dohledu nad ní a k vypracování směrů hospodářské politiky zavedeno hlasování v Radě, na kterém se podílejí pouze členové Rady, zastupující členské státy, jejichž měnou je euro. Tato opatření se však týkají výhradně členských států, jejichž měnou je euro.¹³⁵

Ustanovení o vyloučení členských států, které doposud nezavedly společnou měnu z hlasování o přijetí opatření, zde sleduje obdobný cíl jako v případě opatření k zajištění jednotného zastoupení eurozóny v mezinárodních organizacích (čl. 138 SFEU) či v případě uzavírání měnových dohod (čl. 219 SFEU), kdy jsou tyto členské státy z rozhodování o těchto institutech vzájemné spolupráce vyloučeny. Obdobně nejsou členské státy, které doposud nezavedly společnou měnu, zahrnuty do tzv. Euroskupiny, koncipované v Protokolu č. 14, jenž formalizuje setkání ministrů členských zemí eurozóny k diskuzi o otázkách spojených se zvláštní odpovědností, kterou tyto státy vzájemně sdílejí v oblasti společné měny.¹³⁶

Povinnost stanovená členským státům v čl. 99 SES koordinovat národní hospodářské politiky v souladu s hlavními směry tak, aby přispívaly k dosahování cílů Společenství (čl. 98 SES)¹³⁷, byla doposud kontrolována a hodnocena Radou. Rada na základě zpráv předkládaných Komisí sledovala hospodářský vývoj v každém členském státě a ve Společenství, jakož i soulad hospodářských politik s hlavními směry hospodářských politik, a pravidelně prováděla celkové hodnocení.¹³⁸ V případě zjištění, že hospodářské politiky členského státu nejsou v souladu s hlavními směry, nebo že by mohly ohrozit řádné fungování hospodářské a měnové unie, může se zcela nově Komise na dotyčný členský stát obrátit s varováním. V tomto

¹³² SFEU čl. 126 odst. 1 „Rada přijme...jednomyslně vhodná ustanovení...“

¹³³ Protokol č. 13 o kritériích konvergence, čl. 6 „Rada vydá na základě jednomyslného rozhodnutí ... vhodná pravidla podrobně upravující kritéria konvergence uvedena v článku 140 uvedené smlouvy, která poté nahradí tento protokol.“

¹³⁴ SFEU čl. 140 odst. 3 „...stanoví Rada ... jednomyslným rozhodnutím přepočítací koeficient...“.

¹³⁵ Čl. 2 odst. 100 Lisabonské smlouvy, vkládající nový článek 115a SES, nyní čl. 136 SFEU.

¹³⁶ Protokol (č. 14) o Euroskupině čl. 1 „Ministři členských států, jejichž měnou je euro, se spolu neformálně scházejí...“.

¹³⁷ SES čl. 98 „Členské státy směřují své hospodářské politiky tak, aby v rámci hlavních směrů uvedených v čl. 99 odst. 2 přispívaly k dosahování cílů Společenství ve smyslu článku 2...“.

¹³⁸ „Členské státy, které přijaly euro, předkládají stabilizační programy, ve kterých se soustředí především na ekonomický a fiskální výhled včetně přijatých reforem. Členské státy, které euro doposud nepřijaly...předkládají Komisi konvergenční programy...“. ČÁSTEK, M. Vnitřní politiky a činnosti unie. In. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 512.

ohledu je zde rozšířena pravomoc Komise, když v rámci dosavadní právní úpravy byla Komise oprávněna jen k podání doporučení Radě před vydáním doporučení Rady členskému státu.¹³⁹ Oprávnění Rady na doporučení Komise podat dotyčnému členskému státu nezbytná doporučení zůstalo zachováno. Zachováno bylo i oprávnění Rady na návrh Komise rozhodnout o zveřejnění svých doporučení. Nově ale není při rozhodování Rady přihlíženo k názoru člena Rady, jenž tento stát zastupuje.¹⁴⁰

Postup při realizaci shora zmíněných hlavních směrů hospodářských politik Lisabonskou smlouvou zachován takřka beze změny. Rada přijímá na doporučení Komise návrh jejich hlavních směrů jak pro členské státy, tak pro Unii.¹⁴¹ O přijetí návrhu hlavních směrů hospodářských politik je zprávou Rady informována Evropská rada, která závěry o hlavních směrech projedná. Na základě projednání hospodářských směrů v Evropské radě vydá Rada doporučení, o kterém je Evropský parlament pouze informován. Jedinou změnou je v případě směrů hospodářských politik způsob rozhodování v Radě, který je po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost, změněn na rozhodování na základě kvalifikované většiny. Úloha Evropského parlamentu, který je o přijatých doporučeních v Radě pouze informován, zůstala beze změny.¹⁴²

Úloha Komise je vstupem Lisabonské smlouvy v platnost posílena i v případě situace, kdy nejsou členskými státy dosahována kritéria stanovená pro vývoj rozpočtové situace a výše veřejného dluhu, ve kterém Komise zkoumá zejména dodržování rozpočtové kázně. Kritéria rozpočtové kázně jsou Lisabonskou smlouvou beze změny stanovena na principu sledování, zda poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu nepřekračuje referenční hodnotu¹⁴³, nebo zda referenční hodnotu nepřekračuje poměr veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu¹⁴⁴. Komise je nově Lisabonskou smlouvou, namísto dosavadní možnosti předložit Radě stanovisko v případě, že ve členském státě existuje nebo může vzniknout nadměrný schodek, pověřena pravomocí předložit své stanovisko přímo členskému státu a Radu o tomto pouze informovat.¹⁴⁵ Rada nově na

¹³⁹ Čl. 2 odst. 86 Lisabonské smlouvy, který mění čl. 99 SES, nyní čl. 121 SFEU.

¹⁴⁰ SFEU čl. 121 odst. 4.

¹⁴¹ Council Recommendation 2010/410/EU of 13 July 2010 on broad guidelines for the economic policies of the Member States and of the Union [Official Journal L 191 of 23. 7. 2010].

¹⁴² V tomto ohledu mění Lisabonská smlouva v čl. 2 odst. 86 jen odstavec 4 původního čl. 99 SES.

¹⁴³ SFEU čl. 126 odst. 2 písm. a) „*leđaže by buď poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně, která se blíží k referenční hodnotě, nebo by překročení referenční hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstal blízko referenční hodnotě*“.

¹⁴⁴ SFEU čl. 126 odst. 2 písm. b) „*leđaže se poměr snižuje a blíží se uspokojivým tempem k referenční hodnotě*“.

¹⁴⁵ Čl. 2 odst. 90 písm. a) Lisabonské smlouvy, který mění čl. 104 odst. 5 SES, nyní čl. 126 odst. 5 SFEU.

návrh namísto původního doporučení Komise, po zvážení všech připomínek, které dotyčný členský stát případně učiní, rozhodne, zda nadměrný schodek skutečně existuje. Lisabonská smlouva v tomto ohledu zachovává dispozice nadměrných schodků veřejných financí, které byly zakotveny i v textu SES, nově však ukládá povinnost Radě o návrhu Komise, zda nadměrný schodek existuje či ne vždy rozhodnout.¹⁴⁶ V případě, že nadměrný schodek veřejných financí dle Rady existuje, je přijaté doporučení Rady pro členský stát, s cílem odstranit tento schodek během určité lhůty Radou nově přijato bez zbytečného odkladu a podáno členskému státu, na základě předchozího doporučení Komise.¹⁴⁷ Obdobně jako při rozhodování Rady v případě, kdy hospodářské politiky členského státu nejsou v souladu s hlavními směry hospodářské politiky Unie, nepřihlíží se při rozhodování týkajícího se nadměrného schodku veřejných financí k hlasu toho člena Rady, jenž dotyčný stát zastupuje.¹⁴⁸

Institucionální pojetí spolupráce v hospodářské a měnové oblasti je Lisabonskou smlouvou ponecháno bez výraznější přeměny. Nadále je Lisabonskou smlouvou Evropskému systému centrálních bank ponechán prvořadý úkol, kterým je udržovat cenovou stabilitu, jenž je následován úkolem podporovat obecné hospodářské politiky v Unii se záměrem přispět k dosažení cílů Unie, jenž jsou vymezeny v čl. 3 SEU(LS). Evropská centrální banka je však Lisabonskou smlouvou nově zařazena v primárním právu mezi ostatní orgány Unie, čímž byla výslovně postavena naroveň těmto orgánům Unie. V této souvislosti je právní úpravě ECB věnován samostatný oddíl v rámci části SFEU, upravující ustanovení o institucích Unie. Doposud samostatná institucionální úprava ECB v rámci hospodářské a měnové politiky (hlava sedmá, čl. 112 a č. 113 SES), byla Lisabonskou smlouvou přesunuta do části šesté SFEU zakotvující institucionální a finanční otázky Unie.¹⁴⁹

Evropský systém centrálních bank, který tvoří ECB a národní centrální banky členských států, jenž byl dosavadním primárním právem upravován společně s ECB, je po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost zakotven pouze v SFEU.¹⁵⁰ Nově však dle Lisabonské smlouvy ECB a národní centrální banky členských států eurozóny

---

¹⁴⁶ Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou dle čl. 238 SFEU.

¹⁴⁷ Čl. 104 odst. 7 SES v tomto ohledu doporučení Komise při přijetí a podání doporučení Rady členskému státu vůbec neobsahoval.

¹⁴⁸ Čl. 2 odst. 90 písm. f) Lisabonské smlouvy, který mění čl. 104 odst. 13 SES, nyní čl. 126 odst. 13 SFEU.

¹⁴⁹ Čl. 2 odst. 227 až čl. 229 Lisabonské smlouvy, který vkládá nový oddíl a čl. 245a až čl. 245c SES, nyní čl. 282 až čl. 284 SFEU.

¹⁵⁰ Čl. 8 SES upravující ECB a ESCB byl Lisabonskou smlouvou zrušen a věcně nahrazen čl. 282 SFEU.

tvoří „Eurosystém“ a řídí měnovou politiku Unie.¹⁵¹ Lisabonská smlouva v této souvislosti přiznává právní subjektivitu pouze ECB a současně potvrzuje při výkonu pravomocí a správě svých financí její nezávislost, kterou jsou orgány Unie, instituce a jiné subjekty Unie, jakož i vlády členských států povinni respektovat.

Evropskému systému centrálních bank právní subjektivita přiznána Lisabonskou smlouvou nebyla. Výslovně však Lisabonská smlouva uvádí, že jen ECB může povolovat vydávání eura¹⁵², jakož i přijímat nezbytná opatření nezbytná k plnění svých úkolů v rámci měnové politiky (čl. 127 – 133 SFEU) a v otázkách zvláštního významu pro hospodářskou a měnovou unii (čl. 138 SFEU). V oblastech spadajících do působnosti ECB musí být tato orgány Unie konzultována ke každému návrhu aktu Unie a členskými státy ke každému návrhu úpravy na vnitrostátní úrovni. V rámci zmíněných konzultací pak Lisabonská smlouva přiznává ECB oprávnění k takovému návrhu předkládat svá stanoviska.¹⁵³

Lisabonská smlouva zpřesňuje původní ust. čl. 112 SES, které stanovilo, že Rada guvernérů se skládá ze členů Výkonné rady ECB a z guvernérů národních centrálních bank. Nově se dle Lisabonské smlouvy Rada guvernérů skládá z členů Výkonné rady ECB a z guvernérů národních centrálních bank členských států, jejichž měnou je euro.¹⁵⁴ Prezident, viceprezident a další členové Výkonné rady, jsou však po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost, jmenováni z uznávaných a zkušených osobností s profesionální zkušeností v měnových a bankovních záležitostech Evropskou radou kvalifikovanou většinou na doporučení Rady. Předchozí ustanovení o tom, že prezident, viceprezident a další členové Výkonné rady, jsou jmenováni vzájemnou dohodou vlád členských států na úrovni hlav států nebo předsedů vlád, nebylo převzato. I po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost byla jako podmínka tohoto jmenování zachována konzultace s Evropským parlamentem a Radou guvernérů.¹⁵⁵

2.4 Dohled nad finančním trhem

Předkládanou analýzu změn primárního práva, které do vzájemné spolupráce evropských států přinesl vstup Lisabonské smlouvy v platnost, považují za vhodné doplnit i systémem dohledu nad finančním trhem, ačkoli tento přímo primární právo

---

¹⁵¹ Čl. 2 odst. 227 Lisabonské smlouvy, který vkládá nový čl. 245a SES, nyní čl. 282 SFEU.

¹⁵² Čl. 2 odst. 227 Lisabonské smlouvy vkládá nový čl. 245a SES, nyní čl. 282 SFEU.

¹⁵³ Čl. 2 odst. 227 Lisabonské smlouvy vkládá nový čl. 245a SES, nyní čl. 282 SFEU.

¹⁵⁴ Čl. 2 odst. 98 Lisabonské smlouvy mění původní čl. 122 SES, nyní čl. 283 odst. 1 SFEU.

¹⁵⁵ Čl. 2 odst. 228 Lisabonské smlouvy vkládá nový čl. 245b SES, který přebírá znění čl. 112 SES (čl. 283 SFEU)

neupravuje. Potřeba integrace v oblasti dohledu nad finančním trhem byla vyvolána finanční krizí, která poukázala na zranitelnost soukromého finančního sektoru, jehož nestabilita se může zásadním způsobem projevit v národních rozpočtech členských států.¹⁵⁶ Finanční krize podhalila jak omezené možnosti Unie zaujmout jakékoli koordinované akce v případě finančních krizí, tak současně poukázala na zásadní absenci systémových mechanismů identifikující případná rizika finančního trhu. Larosièrova zpráva ve vztahu k finančním trhům v této souvislosti připomněla nejen rozdílné pravomoci členských států, tak i neochotu členských států k vzájemnému předávání citlivých informací. Skutečnost, že finanční trhy jsou v rámci Unie koncipovány jako trhy bez národních hranic, avšak stále s dohledem vykonávaným výhradně uvnitř těchto národních hranic, neutěšený stav dohledu nad finančním sektorem v Unii jen umocňovala.¹⁵⁷

Samotný dohled nad finančním trhem Unie byl koncipován jako dohled realizovaný na principu mikrobezpečnostním a makrobezpečnostním. Dohled mikrobezpečnostní byl představován dohledem nad jednotlivými finančními institucemi, kterým byly pověřeny od ledna 2011 nově zřízené dohledové orgány.¹⁵⁸ Dohledem makrobezpečnostním, který byl koncipován jako dohled nad systémovými riziky, které ohrožující celkovou stabilitu finančního sektoru, byla od konce roku 2010 pověřena Evropská rada pro systémová rizika, k jejímž úkolům především patří vydávání varování a doporučení pro národní orgány dohledu spolu s následným vyhodnocováním jejich postojů. Nově zřízené orgány mají oprávnění vydávat technické standardy a závazné metodiky, jednotně aplikovat přijatá pravidla a rozsuzovat případné rozpory mezi národními regulátory.¹⁵⁹

Za zásadním přelom v dosavadní spolupráci v oblasti finančních trhů, přirovnávaný k zavedení společné měny, je v tomto ohledu označována spolupráce členských států v rámci tzv. bankovní unie, která v sobě spojuje čtyři klíčové reformy spolupráce v oblasti dohledu nad finančním sektorem. Bankovní unie vychází z teorie neslučitelné trojice postavené na principu, kdy nelze současně disponovat finanční stabilitou a finanční integrací při zachování národní finanční politiky.

---

¹⁵⁶ K eliminaci přenosu odpovědnosti akcionářů bank na veřejné rozpočty za účelem finanční záchranou soukromých bank má sloužit princip „svěpomoci“ v rámci jednoho z pilířů bankovní unie.

¹⁵⁷ De LAROSIÈRE, J. *Report of the High-Level Group of Financial Supervision in the EU*. [online]. Brussels, European Commission. 25. 2. 2009. [cit. 17. 2. 2015].

¹⁵⁸ Evropský orgán pro bankovníctví (European Banking Authority), Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (European Insurance and Occupational Pensions Authority), Evropský orgán pro cenné papíry a trhy (European Securities and Market Authority).

¹⁵⁹ DĚDEK, O. *Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014. s. 278.

V tomto ohledu je spolupráce v rámci bankovní unie postavena na zásadě jednotného evropského dohledu, který nejlépe eliminuje protichůdné zájmy národních dohledových orgánů. Zmíněné čtyři klíčové reformy spolupráce v oblasti dohledu nad finančním sektorem jsou v rámci bankovní unie tvořeny principem jednotné bankovní regulace, principem jednotného dohledu nad bankovním sektorem, principem jednotného systému pro řešení problémů v bankovním sektoru a principem jednotného systému pojištění vkladů.¹⁶⁰

Jako první ze zmíněných reforem byl dne 4. listopadu 2014 zaveden jednotný mechanismus dohledu nad bankovním sektorem, který je obdobně jako mikroobezřetnostní dohled uplatňován v rámci vzájemné kooperace orgánů národních a orgánů Unie.¹⁶¹ V rámci nově zavedeného jednotného mechanismu dohledu byl dohled nad největšími a nejvýznamnějšími bankovními institucemi svěřen výhradě ECB¹⁶² a národním dozorovým orgánům ponechán dohled nad institucemi menšího významu. Zavedení jednotného mechanismu dohledu předcházelo spuštění jednotných pravidel bankovní regulace, v rámci kterých jsou dohledové autority pověřeny k vydávání technických standardů a metodik, a současně zajišťují jednotnou aplikaci přijatých pravidel a řešení případných sporů. Zbývající reformy by měly obsahovat zavedení principu svépomoci, kdy primárně budou ztráty finančního sektoru hrazeny ze strany akcionářů a věřitelů (třetí princip bankovní unie), což by mělo v konečném důsledku vést k ulehčení využívání veřejných zdrojů při řešení bankovních krizí. Poslední pilíř bankovní unie by měl pak v rámci jednotného systému pojištění vkladů propojit stávající národní systémy a harmonizovat odlišné národní postupy v této oblasti.

K výše zmíněným institutům bankovního dohledu nad finančním sektorem a nově vytvářené bankovní unii je však, dle mého, nutné poznamenat, že tyto instituty vzájemné spolupráce nejsou výslovně zřízeny primárním právem, avšak do vzájemné spolupráce členských států zavedeny pouze na jeho základě. Základ k jejich vytvoření poskytl oprávnění zakotvené v čl. 26 SFEU, na základě kterého Unie přijímá opatření určená k zajištění fungování vnitřního trhu a oprávnění zakotvené v čl. 114

---

¹⁶⁰ Prof. Dědek zde poukazuje na skutečnost, že národní dohledové orgány nemusejí sdílet potřeby a zájmy integračního uskupení, kde v konečném důsledku utrpí finanční stabilita celku, pokud jsou prosazovány zájmy národních ekonomik. Tomuto jevu by měla zamezit bankovní unie s jednotným dohledem. Tamtéž s. 281.

¹⁶¹ DEDĚK, O. Bankovní unie. In. *Zavedení eura.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 24. 11. 2014. [cit. 27. 2. 2015].

¹⁶² Jde o bankovní instituce, jejichž hodnota bankovních aktiv převyšuje 30 mld. EUR, zastoupení přeshraničních aktivit či závazků v bilanci banky převyšuje 20 % a banka má ekonomický význam pro jednotlivou zemi nebo pro EU jako celek a je současně příjemcem pomoci z evropských záchranných mechanismů. Tamtéž.

SFEU, kdy Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem přijímají opatření ke sbližování ustanovení právních a správních předpisů členských států, jejichž účelem je fungování vnitřního trhu. Oprávnění formou nařízení svěžit ECB zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými a dalšími finančními institucemi však primární právo výslovně zmiňuje, když tuto pravomoc svěřuje Radě zvláštním legislativním postupem jednomyslně po konzultaci s Evropským parlamentem a ECB.¹⁶³

2.5 Shrnutí

K provedenému výzkumu mohu v úvodu tohoto shrnutí uvést, že dosavadní právní úprava spolupráce členských států v rámci hospodářské a měnové politiky nebyla přeměnou tzv. pilířové struktury Unie zásadně dotčena. I po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost je spolupráce koncipována na shodných principech, kdy pro členské státy se společnou měnou je pravomoc Unie nadále zakotvena jako pravomoc výlučná, a pro státy ostatní koncipována jako pravomoc koordinační, prostřednictvím které Unie podporuje, koordinuje či doplňuje činnosti členských států.

Lisabonskou smlouvou jasně koncipovaná dělba pravomocí mezi členskými státy a Unií, potvrzující výsostné pravomoci členských států v rozsahu, ve kterém nebyly svěřeny Unii, výslovně stvrzuje rovnost členských států před zakladatelskými smlouvami a národní identitu, která pramení z jejich politických a ústavních systémů. Důraz na respektování ostatních členů Unie a vzájemnou pomoc při plnění cílů a úkolů vyplývajících ze smluv nebo z aktů orgánů Unie podtrhuje, dle mého názoru, zájem na budoucí spolupráci evropských států na principu rovnosti a to bez jakýchkoli pochybností, jež by měly vést k úvahám o federalizaci členské základny Unie či o možnosti svěžit orgánům Unie rozhodování na jiných principech, než zakotvují zakladatelské smlouvy. Toto své tvrzení mohu podepřít právní úpravou nedovolující Unii rozšiřovat své pravomoci dříve, než budou případné změny zakladatelských smluv ratifikovány všemi členskými státy v souladu s jejich ústavními předpisy.

Připomínku k obsahu primárního práva po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost lze však učinit ve vztahu k mezinárodní organizaci EURATOM, o které se

---

¹⁶³ SFEU čl. 127 odst. 6.

Lisabonská smlouva nijak významně nezmiňuje, přestože tato mezinárodní organizace a Unie mají společné orgány.¹⁶⁴

Přiznání právní subjektivity Unii je pak bez zásadního vlivu na dosavadní spolupráci států v rámci hospodářské a měnové unie, kdy právní úprava členství v Unii je v rámci zakladatelských smluv doplněna o zřetelné podmínky týkající se jeho ukončení. V rozporu s principem rovnosti suverénních států, dle mého názoru, nejsou ani v samostatné kapitole upravená ustanovení výhradně pro členské státy eurozóny, neb tato nepřiznávají svým obsahem zvláštní výhody, které by státy eurozóny v rámci členství v Unii před jinými státy jakýmkoli způsobem zvýhodňovaly. Posílením pravomocí Komise v případě, kdy nejsou hospodářské politiky členského státu v souladu s hlavními směry nebo v případě, kdy by mohly ohrozit řádné fungování hospodářské a měnové unie nelze považovat za ustanovení svěřující orgánu Unie zvláštní kompetence, ale naopak zjednodušení dosavadního postupu.

Naopak lze, dle mého názoru, pozorovat posílení principu rovnosti suverénních států jak z posílení role Evropského parlamentu v legislativním procesu, kdy je forma přijímání legislativních aktů principem spolupráce zakotvena jako obecný proces při přijímání vlastních právních norem, tak i z nových pravomocí, jež byly svěřeny v rámci legislativního procesu národním parlamentům. Ačkoli posílení legislativní pravomoci Evropského parlamentu bývá z druhé strany označováno za symbolické gesto s poukazem, že se toto posílení týká jen aktů legislativních, kdy následná a v mnoha případech důležitá specifikace vydaného legislativního aktu je možná v rámci nelegislativních aktů, k jejichž vydávání je na základě delegace zmocněna Komise, je dle mého názoru, přípustné argumentovat proti těmto postojům poukazem na obsazení zástupců členských států v Komisi na základě ujednání členských států, jež je v souladu s mezinárodním právem.¹⁶⁵

---

¹⁶⁴ Smlouva o jednotných orgánech (Úřední věstník 152, 13. 7. 1967).

¹⁶⁵ HODÁS, M. Kritické zhodnocení změn přinesených Lisabonskou smlouvou ve vztahu k národním parlamentům. In. *Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo*. Praha: Leges, 2012. Kap. 7. s. 143.

3 ÚČAST ČLENSKÝCH STÁTŮ V HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNII

3.1 Úvodem k účasti členských států v hospodářské a měnové unii

V této kapitole předložím analýzu podmínek používání společné měny, které jsou zakotveny v primárním právu Unie. Na základě této analýzy provedu komparaci podmínek, které byly původně nastaveny v rámci Smlouvy o EU (tzv. Maastrichtské smlouvy) a podmínek, které pro vstup do eurozóny přinesla Lisabonská smlouva. Analýzu podmínek konvergence doplním o ekonomické údaje ze zpráv ECB, které se budou týkat České republiky a Slovenska. Jak jsem již v úvodu zmínil, výběr těchto dvou členských zemí jsem stanovil z toho důvodu, že ke dni rozdělení společné federace se ekonomiky těchto států nacházely ve zcela shodném výchozím postavení, což dává jedinečnou možnost porovnávat nejen plnění kritérií konvergence, ale i konvergenční kritéria samotná. K analýze plnění kritérií konvergence použiji údaje z roku 2008, který předcházel vstupu Slovenska mezi státy eurozóny. Údaje z roku 2008 tak, dle mého názoru, dovolují posoudit, jakým způsobem se ekonomiky obou států vyvíjely v období od rozpadu federace do momentu, kdy se Slovensko stalo členem eurozóny.

3.2 Hospodářská a měnová politika ve Smlouvě o Evropské unii

Smlouva o Evropské unii, podepsaná dne 7. února 1992¹⁶⁶ přinesla spolu se založením Evropské unie do oblasti vzájemné spolupráce členských států cíl, trvale podporovat udržitelný hospodářský a sociální pokrok, zejména vytvořením prostoru bez vnitřních hranic, posilováním hospodářské a sociální soudržnosti a zavedením hospodářské a měnové unie, jež v souladu s ustanovením této smlouvy v konečném důsledku zahrne i společnou měnu.¹⁶⁷ Dosavadní smlouva o založení Evropského hospodářského společenství byla v čl. 2 upravujícím poslání Společenství doplněna o společný cíl – vytvoření společného trhu a hospodářské a měnové unie prováděním společných politik s cílem podporovat harmonický a vyvážený rozvoj hospodářských činností ve Společenství, trvalý a neinflační růst respektující vysoký stupeň konvergence hospodářské výkonnosti, vysokou stupeň zaměstnanosti a sociální ochrany, zvyšování kvality životní úrovně a kvality života, hospodářskou a sociální soudržnost a solidaritu mezi členskými státy.¹⁶⁸ V tomto zahrnovaly činnosti členských států a Společenství zavedení hospodářské politiky, založené na úzké koordinaci hospodář-

¹⁶⁶ Smlouva o Evropské unii (tzv. Maastrichtská smlouva), (Úřední věstník 92/C, 191/01).

¹⁶⁷ SEU článek B.

¹⁶⁸ SEU článek G odst. 3 vkládající nový čl. 2 SES(EU), tj. čl. 2 SES.

ských politik členských států na vnitřním trhu a na vymezení společných cílů¹⁶⁹ a na neodvolatelném stanovení měnových kurzů vedoucích k zavedení jednotné měny ECU, jakož i na vymezení a provádění jednotné měnové a devizové politiky, jejímž prvořadým úkolem je udržet cenovou stabilitu za současné podpory obecné hospodářské politiky ve Společenství v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství s volnou soutěží.¹⁷⁰

K povinnosti členských států koordinovat v rámci Rady své hospodářské politiky, byla Rada oprávněna přijmout na doporučení Komise kvalifikovanou většinou návrh hlavních směrů hospodářských politik členských států a Společenství a předložit o tom zprávu Evropské radě, která na základě této zprávy projednala závěry o hlavních směrech hospodářských politik členských států a společenství.¹⁷¹ Maastrichtská smlouva nově zřídila Evropský systém centrálních bank a Evropskou centrální banku, kterým byla svěřena pravomoc jednat v mezích působnosti svěřených jim primárním právem a statutem ESCB a ECB připojeným k SES.¹⁷² ECB a centrálním bankám členských států bylo Maastrichtskou smlouvou zakázáno poskytovat možnost přečerpání zůstatku bankovních účtů nebo jakýkoli jiný typ úvěru orgánům či institucím Společenství, ústředním vládám, regionálním nebo místním orgánům nebo jiným veřejnoprávním orgánům, subjektům nebo podnikům. Podobně byl zakázán přímý nákup jejich dluhopisů ECB nebo národními centrálními bankami.¹⁷³

3.3 Podmínky používání společné měny

Pro zavedení společné měny stanovila Maastrichtská smlouva vlastní podmínky, tzv. maastrichtská kritéria konvergence, na základě kterých měla Rada na doporučení Komise zhodnotit, zda většina členských států splňuje podmínky nezbytné pro zavedení společné měny. Tato kritéria se však dle Maastrichtské smlouvy uplatní i na případ, kdy je Radou posuzováno, zda jednotlivý členský stát splňuje podmínky nezbytné pro zavedení společné měny.¹⁷⁴ Maastrichtská konvergenční kritéria lze z pohledu hospodářské a měnové politiky rozdělit na kritéria politiky hospodářské, k nimž patří kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí (kritérium fiskální) a na kritéria monetární, jež souvisejí s politikou měnovou, která

¹⁶⁹ SEU článek G odst. 4 vkládající nový čl. 3a SES(EU), tj. čl. 4 SES.

¹⁷⁰ „Tyto činnosti členských států a Společenství zahrnují dodržování následujících hlavních zásad: stabilní ceny, zdravé veřejné finance a měnové podmínky a trvale udržitelná platební bilance.“ SEU článek G odst. 4 vkládající nový čl. 3a odst. 3 SES(EU), tj. čl. 4 SES.

¹⁷¹ SEU článek G odst. 25 vkládající nový čl. 103 SES(EU), tj. čl. 99 SES.

¹⁷² SEU článek G odst. 7 vkládající nový čl. 4a SES(EU), tj. čl. 8 SES.

¹⁷³ SEU článek G odst. 25 vkládající nový čl. 103 SES(EU), tj. čl. 99 SES.

¹⁷⁴ SEU článek G odst. 25 vkládající nový čl. 109j odst. 2 SES(EU), tj. čl. 121 SES.

jsou po vzniku měnové unie plně v pravomoci orgánů Unie.¹⁷⁵ V této souvislosti je nutné poznamenat, že předpokladem účasti členského státu v měnové unii je kromě splnění maastrichtských kritérií konvergence (konvergence nominální), i konvergence reálná, která však není v rámci zakladatelských smluv explicitně vyjádřena.¹⁷⁶

3.3.1 Kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí

Kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí, bylo jako hospodářské a rozpočtové kritérium zavedeno Maastrichtskou smlouvou, jež stanovila členským státům povinnost vyvarovat se nadměrných schodků veřejných financí.¹⁷⁷ Pravomoc sledovat vývoj rozpočtové situace a výši veřejného zadlužení v členských státech byla svěřena Komisi, jejímž úkolem bylo především zkoumat dodržování rozpočtové kázně a to na základě dvou kritérií přímo stanovených v Maastrichtské smlouvě. Prvním kritériem, které k dodržování rozpočtové kázně smlouva stanovila, bylo udržení poměru plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu v rámci doporučené hodnoty. Překročení doporučené hodnoty nebylo porušením pravidel, pokud poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně blízké se doporučované hodnotě, nebo by překročení doporučené hodnoty bylo pouze výjimečné a dočasné a poměr zůstával blízko doporučené hodnotě. Jako druhé kritérium k dodržování rozpočtové kázně stanovila Maastrichtská smlouva povinnost udržet poměr veřejného zadlužení k hrubému domácímu produktu v rámci doporučené hodnoty. Obdobně jako u prvního kritéria byla stanovena pro členský stát výjimka, pokud se poměr veřejného zadlužení k hrubému domácímu produktu snižoval a blížil se uspokojivým tempem k doporučené hodnotě.¹⁷⁸

Zpřesnění pojmů výjimečné a dočasné překročení referenční hodnoty obsahuje Nařízení Rady (ES) č. 1467/97, které případy překročení schodku veřejných financí považuje za výjimečné a dočasné tehdy, pokud jsou způsobeny neobvyklou událostí, kterou dotyčný členský stát nemůže nikterak ovlivnit a která má zásadní dopad na finanční situaci vládních institucí, nebo pokud vznikne v důsledku prudkého hospodářského propadu.¹⁷⁹ Pro obě kritéria stanovila Maastrichtská smlouva doporučené hodnoty v Protokolu o postupu při nadměrném schodku, který byl k textu smlouvy

¹⁷⁵ TOMAŠEK, M. *Evropské měnové právo*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2004. s. 78.

¹⁷⁶ „...východním rozšířením...ekonomická úroveň nejbohatších nových členů vesměs zaostávala za ekonomickou úrovní nejchudších starých členů.“ DĚDEK, O. *Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014. s. 131.

¹⁷⁷ TOMAŠEK, M. *Právní nástupnictví měny euro*. Praha: Linde, 2000. s. 64.

¹⁷⁸ SEU článek G odst. 25 vkládající nový čl. 104c odst. 1 a odst. 2 SES(EU), tj. čl. 104 SES.

¹⁷⁹ Článek 2 Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997, o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku.

připojen. Pro poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu členského státu v tržních cenách byla stanovena referenční hodnota ve výši 3 %. Pro poměr veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu členského státu byla stanovena referenční hodnota ve výši 60 %.¹⁸⁰ Důležité je poznamenat, že nastavené podmínky jak u kritéria rozpočtového schodku, tak u kritéria státního dluhu platí alternativně.¹⁸¹ V souladu s oprávněním Rady stanovit na návrh Komise a po konzultaci s Evropským parlamentem bližší podrobnosti a definice k provedení Protokolu o postupu při nadměrném schodku bylo Radou vydáno v roce 2009 Nařízení č. 479/2009, které přehledně kodifikuje předchozí nařízení Rady upravující postupy při použití Protokolu.¹⁸²

O existenci schodku rozhodovala na základě Maastrichtské smlouvy Rada kvalifikovanou většinou po obdržení zprávy Komise, že členský stát nesplňuje požadavky jednoho nebo žádného kritéria stanovených pro posuzování dodržování rozpočtové kázně. Pokud Rada uznala, že schodek veřejných financí ve členském státě existuje, byla jí smlouvou stanovena povinnost podat dotyčnému členskému státu doporučení s cílem odstranit schodek v rámci stanovené lhůty. Pokud tato doporučení Rady nevedla k nápravě stavu veřejných financí členského státu, mohla Rada svá doporučení zveřejnit, či dále rozhodnout o výzvě členskému státu k učinění opatření ke snížení schodku, jež považovala Rada za nezbytná pro nápravu situace. Maastrichtská smlouva současně přiznala Radě oprávnění požadovat dle zvláštního harmonogramu po členském státu zprávy za účelem posouzení jeho úsilí o nápravu.¹⁸³

Obsah doporučení Rady členskému státu ke zlepšení stavu schodku veřejných financí je upraven Nařízením Rady (ES) č. 1467/97, na základě kterého doporučení Rady stanoví nejvýše čtyřměsíční lhůtu, během níž má dotyčný členský stát přijmout účinná opatření. Doporučení Rady také stanoví lhůtu pro odstranění nadměrného schodku, což by mělo být ukončeno v následujícím roce po jeho zjištění, pokud nenastanou zvláštní okolnosti.¹⁸⁴ Pokud se členský stát nepodřídil opatření Rady ke snížení schodku veřejných financí, byla smlouvou dále přiznána Radě pravomoc roz-

¹⁸⁰ Článek 1 Protokolu o postupu při nadměrném schodku (připojený k Maastrichtské smlouvě).

¹⁸¹ TOMÁŠEK, M. *Evropské měnové právo*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2004. s. 54.

¹⁸² Nařízení Rady (ES) č. 1479/2009 ze dne 25. května 2009 o použití Protokolu o postupu při nadměrném schodku, připojeného ke Smlouvě o založení Evropského společenství, zpřesňuje a zpřehledňuje Nařízení Rady (ES) č. 3605/93 ze dne 22. listopadu 1993 o použití Protokolu při nadměrném schodku, připojeného ke Smlouvě o založení Evropského společenství (Úřední věstník L 332, 31. 12. 1993).

¹⁸³ SEU článek G odst. 25 vkládající nový čl. 104c odst. 3 až odst. 9 SES(EU), tj. čl. 104 SES.

¹⁸⁴ Čl. 3 odst. 4 Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997, o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (Úřední věstník L 209, 2. 8. 1997, P. 0006 – 0011).

hodnout o uplatnění dalších opatření vůči členskému státu, mezi které Maastrichtská smlouva stanovila: oprávnění Rady požádat členský stát, aby před vydáním obligací a jiných cenných papírů zveřejnil dodatečné informace, které Rada určí; oprávnění Rady vyzvat Evropskou investiční banku, aby přehodnotila svou úvěrovou politiku vůči dotyčnému členskému státu; oprávnění Rady požádat členský stát aby uložil neúročený vklad v přiměřené výši u společenství, a to do doby, než bude dle názoru Rady nadměrný schodek napraven; oprávnění Rady uložit členskému státu pokutu v přiměřené výši.¹⁸⁵

Jak jsem již výše zmínil, posiluje v oblasti kontroly stavu veřejných financí Lisabonská smlouva pravomoci Komise. Namísto původní možnosti předložit Radě stanovisko v případě, že ve členském státě existuje nebo může vzniknout nadměrný schodek, je Komise nadána pravomocí předložit své stanovisko přímo členskému státu.¹⁸⁶ Dosavadní doporučení Komise v záležitosti rozhodování o tom, zda existuje schodek veřejných financí, bylo Lisabonskou smlouvou změněno na návrh, o kterém Rada vždy rozhodne. Nově také dává Komise své doporučení k doporučení Rady, adresovanému členskému státu s cílem odstranit schodek během určité lhůty.¹⁸⁷ Lisabonská smlouva, v případě nastavených kritérií dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí nadále zachovává stávající alternativní koncepci kritéria, které pevně stanovené hodnoty umožňuje obejít pružným výkladem textu smlouvy, jenž dovoluje splnit kritérium dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí členskému státu s odůvodněním, že poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně, která se blíží referenční hodnotě, či se poměr dostatečně snižuje a blíží se uspokojivým tempem k referenční hodnotě.¹⁸⁸ K nastavené referenční hodnotě pro poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k HDP členského státu v tržních cenách ve výši 3 % je důležité poznamenat, že tato je Lisabonskou smlouvou ponechána v nezměněné výši, ačkoli byla předmětem kritiky Mezinárodního měnového fondu s poukazem na skutečnost, že nižší deficit vytvoří prostor pro fungování automatických stabilizátorů v případě negativních ekonomických šoků. Obdobně Mezinárodní měnový fond považoval za udržitelnou úroveň veřejného dluhu hodnotu 45 % HDP, namísto referenční hodnoty Unií nastavené ve výši 60 %.¹⁸⁹

---

¹⁸⁵ SEU článek G odst. 25 vkládající nový čl. 104c odst. 11 SES(EU), tj. čl. 104 SES.

¹⁸⁶ Čl. 2 odst. 90 písm. a) Lisabonské smlouvy, který mění čl. 104 odst. 5 SES (čl. 126 odst. 5 SFEU).

¹⁸⁷ Čl. 2 odst. 90 písm. a) Lisabonské smlouvy, který mění čl. 104 odst. 7 SES (čl. 126 odst. 7 SFEU).

¹⁸⁸ TOMÁŠEK, M. *Evropské měnové právo*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2004. s. 57.

¹⁸⁹ SEDLAČEK, P. Maastrichtská kritéria pohledem MMF. In. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. Kap. 4.3. s. 71.

V případě České republiky byla Radou vyslovena existence schodku veřejných financí v jejím Rozhodnutí ze dne 19. ledna 2010. Rada při svém rozhodování vycházela z prognózy Komise z podzimu roku 2009, dle které bylo plánované překročení referenční hodnoty považováno za výjimečné ve smyslu Smlouvy a Paktu o stabilitě a růstu a bylo především důsledkem hospodářského útlumu ve smyslu zakladatelské smlouvy a Paktu o stabilitě a růstu. Podle těchto prognóz Komise měl záporný roční růst reálného HDP v roce 2009, z důvodu dopadu světové hospodářské krize, činit 4,8 %, zatímco v roce 2008 vykázal HDP kladný růst ve výši 2,5 %. K tomuto Rada současně uvedla, že ačkoli předchozí situace v hospodářství ČR tomu vůbec původně nenasvědčovala, schodek se v roce 2008 zvýšil a jeho budoucí vývoj byl Komisí odhadován na výši 5,5 % v roce 2010 a za předpokladu nezměněné politiky pak 5,7 % HDP v roce 2011. Současně Rada v rámci rozhodnutí uvedla, že dle údajů oznámených národními orgány v říjnu 2009 se hrubý veřejný dluh drží značně pod úrovní referenční hodnoty 60 % HDP a v roce 2009 se plánuje ve výši 35,5 % HDP, kdy se dle prognózy útvarů Komise z podzimu 2009 měl poměr dluhu k HDP rychle zvýšit a v roce 2011 dosáhnout za předpokladu nezměněné politiky hodnoty 44 % HDP.¹⁹⁰

V případě Slovenska vycházelo rozhodnutí Rady o existenci schodku veřejných financí z prognózy útvarů Komise z podzimu 2009, která předpokládala snížení reálného HDP v roce 2009 o 5,8 %. Závažné překročení 3 % referenční hodnoty odráželo dle názoru Komise, tak jako v případě ČR, především závažný hospodářský útlum. K tvrzení národních orgánů, že plánované překročení referenční hodnoty lze považovat za dočasné Komise uvedla, že její prognóza očekává, že pokud nedojde ke změně politiky dosažení hodnoty schodku veřejných financí ve výši 6 % HDP v roce 2010. Dle oznámení národních orgánů z října 2009 měl schodek veřejných financí na Slovensku v roce 2009 dosáhnout výše 6,3 % HDP a zůstat tak nad referenční hodnotou 3 % HDP pouze výjimečně ve smyslu Smlouvy a Paktu o stabilitě a růstu. V případě hrubého veřejného dluhu měl tento dle národních orgánů zůstat značně pod referenční hodnotou 60 % HDP, když tyto předpokládaly, že v roce 2009 dosáhne přibližně 30 % HDP. V tomto ohledu prognóza útvarů Komise předpokládala v případě, že nedojde ke změně politiky rostoucí tendenci poměru dluhu k HDP, který by dle prognóz v roce 2011 dosáhl hodnoty 42,7 % HDP. Oproti ČR v souladu s ustanoveními Smlouvy a Paktu o stabilitě a růstu Komise ve své zprávě náležitě

---

¹⁹⁰ Rozhodnutí Rady č. 2010/284/EU ze dne 19. ledna 2010 o existenci nadměrného schodku v České republice (Úřední věstník L 125, 21. 5. 2010).

zohlednila provádění systémové několikapilířové důchodové reformy, včetně povinného plně fondově financovaného pilíře když uvedla, že provádění těchto reforem vede sice k dočasnému zhoršení rozpočtové pozice, ale dlouhodobá udržitelnost veřejných financí se znatelně zlepšuje.¹⁹¹

Shora uvedená rozhodnutí Rady o existenci nadměrného schodku vydaná v roce 2010, byla shodně zrušena Radou dne 20. června 2014. V případě České republiky byl schodek veřejných financí v České republice snižován až na 1,5 % HDP v roce 2013, ačkoli prognóza Komise nadále předpokládala, že schodek veřejných financí dosáhne 1,9 % HDP v roce 2014 a 2,4 % HDP v roce 2015, zůstane i v tomto předpokládaném období prognózy pod referenční hodnotou 3 % HDP.¹⁹² V případě Slovenska byl schodek veřejných financí na Slovensku snížen na 2,8 % HDP v roce 2013. I zde prognóza Komise z jara 2014 předpokládá budoucí zvýšení schodku veřejných financí na 2,9 % HDP v roce 2014, avšak nadále by mělo dojít k jeho snížení na 2,8 % HDP v roce 2015. Zcela shodně jako v případě ČR byla důvodem pro zrušení rozhodnutí o existenci nadměrného schodku, tendence setrvání schodku veřejných financí pod referenční hodnotou 3 % HDP.¹⁹³

3.3.2 Kritérium vysokého stupně cenové stability

Prvním ze tří monetárních kritérií zavedených Maastrichtskou smlouvou, bylo kritérium dosažení vysokého stupně cenové stability patrného z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států, jež dosáhly v cenové oblasti nejlepších výsledků.¹⁹⁴ Kritérium vysokého stupně cenové stability patří, ačkoli bylo zakotveno v zakladatelské smlouvě mezinárodní organizace, k monetárním podmínkám, které není možné upravit národními právními předpisy členských států, jsou-li v rámci jejich národních ekonomik dodržovány principy tržního hospodářství.¹⁹⁵ Princip zachování minimálního inflačního růstu byl zakladatelskými státy evropské integrace koncipován již v rámci Maastrichtské smlouvy, která požadavek na trvalý a neinflační růst zakotvila mezi poslání Unie.¹⁹⁶ Podmínka označená za kritérium cenové stability, znamenala pro členský stát povinnost vykazovat dlouhodobě udržitel-

¹⁹¹ Rozhodnutí Rady č. 2010/290/EU ze dne 19. ledna 2010 o existenci nadměrného schodku na Slovensku (Úřední věstník L 125, 21. 5. 2010).

¹⁹² Rozhodnutí Rady 2014/405/ EU ze dne 20. června 2014, kterým se zrušuje rozhodnutí 2010/284/EU o existenci nadměrného schodku v České republice (Úřední věstník L 190, 28. 6. 2014).

¹⁹³ Rozhodnutí Rady 2014/408/ EU ze dne 20. června 2014, kterým se zrušuje rozhodnutí 2010/284/EU o existenci nadměrného schodku na Slovensku (Úřední věstník L 190, 28. 6.2014).

¹⁹⁴ SEU článek G odst. 25 vkládá čl. 109j odst. 1 SES(EU), tj. čl. 121 odst. 1 SES (čl. 140 odst. 1 SFEU).

¹⁹⁵ TOMÁŠEK, M. *Evropské měnové právo*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2004. s. 79.

¹⁹⁶ SEU článek G odst. 2 vkládající nový čl. 2 SES(EU), tj. čl. 2 SES.

nou cenovou stabilitu a průměrnou míru inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jenž nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků.¹⁹⁷ Podmínka neinflačního růstu souvisí s přizpůsobením rozdílných národních inflačních politik členských států cílům Unie, kdy dodržování stanovených podmínek má vést k minimálnímu inflačnímu růstu a dosažení cenové stability. To umožňuje zemím preferující nízké inflační míry, zachování jejich národní inflační politiky na obdobné úrovni i v rámci měnové unie a současně odstraňuje případné riziko, že tyto členské státy budou v rámci rozhodovacích procesů v měnové unii přehlasovány státy, preferující vyšší inflační míry v rámci svých národních politik, jenž mohou v rámci měnové unie tvořit většinu.¹⁹⁸

Kritérium vysokého stupně cenové stability bylo Lisabonskou smlouvou ponecháno bez zásadních změn.¹⁹⁹ Obdobně i znění Protokolu o kritériích konvergence je ve znění Lisabonské smlouvy, ve vztahu ke kritériu vysokého stupně cenové stability beze změn. Nadále se tak plnění kritéria míry inflace hodnotí pomocí harmonizovaného indexu spotřebitelských cen, jako průměr roční míry inflace tří nejspěšnějších zemí, ke kterému se připočítá hodnota 1,5 procentního bodu.²⁰⁰ Oproti předchozímu rozpočtovému kritériu dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí, nepřípouští zakladatelské smlouvy ani po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost, žádnou výjimku z takto nastaveného kritéria a to z toho důvodu, že zachování nízké a sjednocené míry inflace je základní podmínkou pro fungování vnitřního trhu, založeného na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě.²⁰¹

Kritérium vysokého stupně cenové stability nových členských států bylo v roce 2004 v porovnání s vyšší míry inflace v roce 1996 členských států, které používají společnou měnu, neúměrně vysoké. Pokud v roce 1996 nebylo splněno kritérium

---

¹⁹⁷ Protokol o kritériích konvergence uvedených v článku 109j Smlouvy o založení Evropského společenství, čl. 1: „*Inflace se měří pomocí indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.*“

¹⁹⁸ Typickým případem rozdílných národních inflačních politik byla Spolková republika Německo a Itálie. LACINA, L. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2007. Kap. 1. s. 18.

¹⁹⁹ Polemika o správnosti nastavených kritérií poukazuje na vhodnost srovnávání inflace kandidátské země s inflací eurozóny než s výsledky tří členských států s nejmenší inflací. MERTLÍK, P. Maastrichtská kritéria a reálná konvergence ČR k zemím eurozóny. In: *Zájmy České republiky a přijetí společné evropské měny: přepis příspěvků z IV. konference Evropské fórum podnikání: Praha, Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, 17. září 2008*. Praha: Vzdělávací středisko na podporu demokracie, 2008. Blok A. s. 45.

²⁰⁰ Nařízení Rady (ES) č. 2494/95 ze dne 23. října 1995 o harmonizovaných indexech spotřebitelských cen (Úřední věstník L 257, 27. 10. 1995, S. 1).

²⁰¹ SEU(LS) článek 3 odst. 3.

cenové stability pouze čtyřmi státy z dvanácti, bylo to v roce 2004 osm z celkového počtu deseti nových členských států Unie.²⁰² V rámci ročního referenčního období od dubna 2007 do března 2008 dosáhla referenční hodnota pro kritérium cenové stability úrovně 3,2 %.²⁰³ V rámci tohoto období patřilo Slovensko spolu se Švédskem dle konvergenční zprávy ECB k zemím, které vykázaly průměrnou míru inflace měřené HICP pod referenční hodnotou. Pokud mělo Slovensko hodnoty inflace měřené HICP v roce 2006 ve výši 4,3 %, v roce 2007 ve výši 1,9 % a v roce 2008 ve výši 2,2 %, měla Česká republika hodnoty inflace oproti Slovensku nejen neúměrně vysoké, ale především se vzrůstající tendencí (v roce 2006 výši 2,1 %, v roce 2007 výši 3,0 % a v roce 2008 výši 4,4 %). Konvergenční zpráva v této souvislosti uváděla, že k inflačním tlakům ve sledovaném období přispěla především silná domácí poptávka, ačkoli výdaje na soukromou spotřebu byly téměř ve všech sledovaných zemích stejně vysoké. Rychlý růst zaměstnanosti spolu s odlivem pracovních sil do jiných zemí EU zapříčinil značné napětí na trhu práce, kdy nedostatek pracovních sil vedl k tlaku na zvyšování mezd, jejichž růst byl v některých případech vyšší než růst produktivity práce. K důležitým externím faktorům růstu inflace patřil především růst cen energií a potravin, zvláště pak v zemích střední a východní Evropy. V tomto ohledu zpráva ECB hodnocení kritéria cenové stability uzavírala s doporučením, že růst mezd by neměl být vyšší než růst produktivity práce a měl by odpovídat i podmínkám na trhu práce a vývoji v konkurenčních zemích, stejně tak snaha o reformování trhů zboží, služeb a práce musí být doprovázena potřebou zvýšit flexibilitu a zachovat příznivé podmínky pro hospodářský rozvoj a růst zaměstnanosti. V samotném závěru bylo členským zemím připomenuto, že měnová politika orientovaná na cenovou stabilitu je klíčová ve všech zemích, které usilují o trvalou konvergenci k cenové stabilitě. V tomto ohledu jsou země ERM II vyzývány, aby plnily závazky, které při vstupu do ERM II přijaly.²⁰⁴

3.3.3 Kritérium kurzového rozpětí

Třetí podmínka stanovená Maastrichtskou smlouvou pro vstup do eurozóny určovala členským státům povinnost dodržovat normální flukтуаční rozpětí stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu ale-

---

²⁰² PLAGA, R. Konvergenční kritéria. In. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2007. Kap. 6.1. s. 242.

²⁰³ Hodnota byla vypočtena přičtením 1,5 procentního bodu k neváženému aritmetickému průměru dvanáctiměsíční míry inflace měřené HICP na Maltě (1,5 %), v Nizozemsku (1,7 %) a v Dánsku (2,0 %). ECB. *Konvergenční zpráva: Květen 2008*. Frankfurt: Evropská centrální banka, 2008. s. 30.

²⁰⁴ ECB. *Konvergenční zpráva: Květen 2008*. Frankfurt: Evropská centrální banka, 2008. s. 29.

spoň dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči měně jiného států.²⁰⁵ Toto druhé monetární kritérium bylo Maastrichtskou smlouvou zavedeno s cílem stabilizovat měnové kurzy národních měn členských států, které uvažovaly o vstupu do eurozóny. Nastavené období dvou let bylo chápáno jako praktický test, jenž měl prokázat, že členský stát bude splňovat předpoklady pro uplatňování jednotné kurzové politiky nadnárodními orgány Unie.²⁰⁶ Kritérium kurzového rozpětí je jedním z klíčových kritérií pro vstup členských států do měnové unie, v rámci které ztrácejí národní centrální banky možnost použít vlastní monetární nástroje. Monetární pravomoci svěřené nadnárodní centrální bance neumožňují provádění monetární politiky rozdílně vůči členským zemím měnové unie, aniž by se tento zásah neprojevil v negativně v jiném státu měnové unie.²⁰⁷ Po vstupu do měnové unie tak není možné ze strany centrální (nadnárodní) banky pomoci měnovými nástroji jen některému členskému státu, který by jinak případnou devalvací vlastní měny, podpořil zvýšení konkurenceschopnosti národní ekonomiky vůči jiným státům, jež by následně byly vystaveny poklesu poptávky po domácím zboží. Nastavené kritérium kurzového rozpětí je tak plně v souladu s teorií optimálních měnových oblastí.²⁰⁸

Podmínka účasti v mechanismu směnných kurzů EMS stanovila členskému státu povinnost, alespoň po dobu dvou let před prováděným šetřením dodržovat flukтуаční rozpětí stanovené mechanismem směnných kurzů EMS, aniž by byl směnný kurz vystaven silným tlakům. V tomto ohledu nesměl členský stát z vlastního podmětu devalvovat dvoustranný střední kurz své měny vůči měně jakéhokoli jiného státu.²⁰⁹ Zde považuji za důležité zmínit, že původní flukтуаční rozpětí nastavené v rámci ERM Evropským měnovým institutem v roce 1979 na povolenou hodnotu výkyvu $\pm 2,25\%$ vůči centrální paritě, bylo na základě tzv. Bruselského kompromisu změněno na povolenou hodnotu výkyvu v pásmu $\pm 15\%$.²¹⁰ Tato změna zcela jistě

---

²⁰⁵ SEU článek G odst. 25 vkládá čl. 109j odst. 1 SES(EU), tj. čl. 121 odst. 1 SES (čl. 140 odst. 1 SFEU).

²⁰⁶ PLAGA, R. Konvergenční kritéria. In. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2007. Kap. 6.1. s. 226.

²⁰⁷ Země nemohou využít své autonomní politiky, ale i centrální měnová autorita má k dispozici pouze jeden měnový instrument. Sníží-li úrokovou sazbu, za cílem stimulace agregátní poptávky v zemi A, prohloubí inflační tlaky v zemi B, pokud zvýší úrokovou sazbu v zemi B, aby zkrotila inflaci, redukuje tím agregátní poptávku v zemi A. TVRDOŇ, M. *Institucionální rámec fungování trhu práce v kontextu ekonomické konvergence a přijetí společné měny: (aplikace na země visehradské skupiny)*. 1. vyd. Brno: Institut vzdělávání Sokrates, 2011. s. 47.

²⁰⁸ ROZMAHEL, P. Asymetrické šoky a jejich význam v měnové unii. In. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2007. Kap. 4. s. 146.

²⁰⁹ Protokol o kritériích konvergence uvedených v článku 109j Smlouvy o založení Evropského společenství (příloha Maastrichtské smlouvy), čl. 3.

²¹⁰ „A central rate against the euro will be defined for the currency of each Member State outside the euro area participating in the exchange-rate mechanism. There will be one standard fluctuation band

nenesla původní vůli zakladatelů evropské integrace a to z toho důvodu, že nově nastavenou povolenou hodnotu výkyvu vůči centrální paritě, bylo poměrně jednoduché splnit.²¹¹

Kritérium kurzového rozpětí bylo Lisabonskou smlouvou upraveno jen v rámci Protokolu o kritériích konvergence, kde při povinnosti členského státu alespoň po dobu dvou let před prováděným šetřením dodržovat flukтуаční rozpětí stanovené mechanismem směnných kurzů EMS, v rámci kterého nesměl z vlastního podnětu členský stát devalvovat dvoustranný střední kurz své měny vůči měně jakéhokoli jiného státu, bylo pouze upraveno ve specifikaci poměru měny členského státu. Nově tak členský stát nesmí z vlastního podnětu devalvovat dvoustranný střední kurz své měny vůči euru. Hodnota flukтуаčního rozpětí nastaveného doposud na povolenou hodnotu výkyvu v pásmu $\pm 15\%$ nebyla Lisabonskou smlouvou nijak pozměněna.²¹²

Hodnocení plnění kritéria kurzového rozpětí v rámci zprávy ECB za rok 2008 je v případě Slovenska ovlivněno jeho účastí v ERM II. Průměrné procentní změny směnného kurzu vůči společné měně unie dosahovaly v případě Slovenska hodnoty 3,5 % v roce 2006, 9,3 % v roce 2007 a 2,5 % v roce 2008. Hodnota 9,3 % dosažená v roce 2007 byla způsobena revalvací centrální parity slovenské koruny o 8,5 %. Česká koruna dosahovala průměrné procentní změny směnného kurzu vůči společné měně unie v roce 2006 ve výši 4,8 %, v roce 2007 ve výši 2,0 % a v roce 2008 ve výši 8,4 %. Po celé sledované období sice nebyla Česká republika účastníkem ERM II, avšak obdobně jako Slovensko, ve sledovaném období česká koruna vůči společné měně Unie pouze posilovala.²¹³

3.3.4 Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

Jako poslední podmínku pro účast členského státu v eurozóně stanovila Maastrichtská smlouva povinnost členského státu udržet jím dosaženou konvergenci a jeho účast v mechanismu směnných kurzů Evropského měnového systému, jež se odrážela v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb.²¹⁴ Poslední maastrichtské kritérium konvergence bylo v rámci zakladatelských smluv zakotveno s cílem zajištění

---

of plus or minus 15 % around the central rate.“ Usnesení Evropské rady o zřízení mechanismu směnných kurzů ve třetí etapě hospodářské a měnové unie Amsterdamu, 16. června 1997 (Úřední věstník C 236, 8. 2. 1997 S. 0005 až 0006).

²¹¹ TOMÁŠEK, M. *Evropské měnové právo*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2004. s. 80.

²¹² Protokol (č. 12) o kritériích konvergence (příloha Lisabonské smlouvy), čl. 3.

²¹³ ECB. *Konvergenční zpráva: Květen 2008*. Frankfurt: Evropská centrální banka, 2008. s. 33.

²¹⁴ SEU článek G odst. 25 vkládá čl. 109j odst. 1 SES(EU), tj. čl. 121 odst. 1 SES (čl. 140 odst. 1 SFEU).

stabilního ekonomického prostředí, jež mělo eliminovat vznik vysokého rizika kapitálových přesunů a s nimi spojených kapitálových zisků a ztrát při vstupu do měnové unie, které přinášela existence rozdílných úrokových sazeb v členských státech.²¹⁵

Tato podmínka účasti v eurozóně, označená jako kritérium konvergence úrokových sazeb stanoví, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nesmí překračovat o více jak 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Úrokové sazby pro posouzení splnění tohoto kritéria se zjišťovaly na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.²¹⁶ Specifikaci kritéria dlouhodobé úrovně úrokové míry ponechává Lisabonská smlouva bez zásadní změny. Napříště je tak zcela bez zásadní změny ovlivňování úrokových sazeb prostřednictvím operací na volném trhu, jež jsou nejdůležitějším nástroj k udržování cenové stability, plně ponecháno plně v kompetenci ECB.²¹⁷

V případě plnění kritéria dlouhodobé úrovně úrokové míry hodnotila zpráva ECB průměrné úrokové sazby České republiky a Slovenska jako úrokové sazby pod referenční hodnotou, která ve sledovaném období od dubna 2007 do března 2008 dosahovala výše 6,5 %.²¹⁸ Česká republika ve sledovaném období dosáhla hodnoty dlouhodobé úrokové sazby v roce 2006 ve výši 3,8 %, v roce 2007 ve výši 4,3 % a v roce 2008 ve výši 4,5 %. Slovensko ve sledovaném období dosáhlo hodnoty dlouhodobé úrokové sazby v roce 2006 ve výši 4,4 %, v roce 2007 ve výši 4,5 % a v roce 2008 ve výši 4,5 %.²¹⁹

---

²¹⁵ PLAGA, R. Konvergenční kritéria. In. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2007. Kap. 6.1. s. 233.

²¹⁶ Protokol o kritériích konvergence uvedených v článku 109j Smlouvy o založení Evropského společenství, čl. 4.

²¹⁷ KAPOUNEK, S. Evropská centrální banka a její monetární politika. In. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2007. Kap. 8. s. 338.

²¹⁸ Hodnota byla vypočtena přičtením 2 procentních bodů k neváženému aritmetickému průměru dlouhodobých úrokových sazeb tří zemí, podle kterých se vypočítávala referenční hodnota pro kritérium cenové stability, tj. Malty (4,8 %), Nizozemska (4,3 %) a Dánska (4,3 %). ECB. *Konvergenční zpráva: Květen 2008*. Frankfurt: Evropská centrální banka, 2008. s. 34.

²¹⁹ ECB. *Konvergenční zpráva: Květen 2008*. Frankfurt: Evropská centrální banka, 2008. s. 34.

3.4 Shrnutí

Provedenou analýzou primárního práva Unie jsem dospěl ke zjištění, že právní úprava spolupráce členských států v rámci hospodářské a měnové politiky, byla ukotvena přímo v zakladatelských smlouvách, které stanovily zřetelný a jasný koncept spolupráce, ve kterém byly na úrovni nadnárodní svěřeny pravomoci výlučně Radě.²²⁰ Komise v pozici orgánu Unie, jenž je nezávislý na členských státech, byla pověřena především předkládáním doporučení a kontrolou plnění podmínek vzájemné spolupráce. Na zcela shodném principu byl postaven vstup členského státu do skupiny zemí používající společnou měnu. Podmínky pro vstup do měnové unie, byla jasně definována v primárním právu, bez možnosti orgánů Unie tyto podmínky jakkoli vykládat odlišně či dodatečně upravovat na základě sekundárních aktů. Tato základní východiska zůstala v rámci zakladatelských smluv Unie nezměněna i po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost. Nadále tak byla zachována tzv. koncepce imperfektních norem, rozdělujících nastavená kritéria konvergence na kategorii pravidel *hard a soft law*²²¹, které jsou v primárním právu po vstupu Lisabonské smlouvy bez zásadních změn. V rámci kritéria dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí, jak jsem již v předchozí kapitole uvedl, sice byla Komise pověřena oprávněným předložit své stanovisko přímo členskému státu v případě, že u něj existuje, nebo může vzniknout schodek. Z tohoto pověření však nelze, dle mého názoru, dovozovat žádný důsledek ve vztahu k rovnému postavení členských států v rámci Unie.

Vrátím-li se k posuzování principu rovnosti mezi státy, považuji za podstatné zmínit, že i když je Rada orgánem Unie, je její složení představované zástupci vlád členských států, v případě zákonného zmocnění zcela legitimní pro uzavření jakékoli mezinárodní smlouvy dle mezinárodního práva veřejného. V tomto ohledu lze pak na Radu pohlížet nejen jako na orgán Unie, ale i jako na shromáždění představitelů suverénních států současného mezinárodního systému. Zcela shodně je tento názor zastáván odbornou veřejností.²²² Z tohoto důvodu nelze namítat porušení principu rovnosti, je-li o plnění jakýchkoli podmínek stanovených suverénním státem rozhodováno ve složení zástupců, které by platně dovolilo vzniknout jakémukoli jinému závazku v mezinárodním právu.

---

²²⁰ SEU(LS) čl. 16 odst. 2 „*Rada se skládá z jednoho zástupce každého členského státu na ministerské úrovni zmocněného zavazovat vládu členského státu, který zastupuje, a vykonávat hlasovací právo.*“

²²¹ K pravidlům *soft law* jsou řazena kritéria dlouhodobé úrovně úrokové míry a kritérium kurzového rozpětí, k pravidlům *hard law* patří kritéria míry cenové stability, schodku veřejných financí a státního dluhu členského státu. TOMAŠEK, M. *Právní nástupnictví měny euro*. Praha: Linde, 2000. s. 120.

²²² ZBÍRAL, R. Rada. In. *Evropské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. Část. 2, Díl 1, Hlava VIII, Kap. 4. s. 297.

Jisté výhrady lze učinit k nastaveným referenčním hodnotám pro poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu členského státu a k referenční hodnotě udržitelné úrovně veřejného dluhu, jež je možné považovat za poměrně mírné, avšak nikoli za nerovné či diskriminační. Více problematickým se však může jevit ustanovení umožňující výklad smlouvy, které dovoluje splnit kritérium dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí členskému státu s odůvodněním, že poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně, která se blíží referenční hodnotě, či se dostatečně snižoval a blížil se uspokojivým tempem k referenční hodnotě. Vůči problematice tohoto výkladu však není možné namítat porušení principu rovnosti, pokud je tento vykládán na základě vůle zakladatelů Radou na nejvyšší úrovni bez výlučného zapojení orgánů Unie, např. Komise, která by při výkladu uplatňovala vlastní kompetence.

V tomto ohledu bylo nadále Lisabonskou smlouvou zachováno kritérium vysokého stupně cenové stability v postavení nejpřísněji sledovaného kritéria konvergence, jenž je ECB, jako její prioritní úkol stanovený v rámci zakladatelských smluv, ovlivňován prostřednictvím nástrojů hospodářské a měnové politiky. Nadále je však Lisabonskou smlouvou ponecháno rozhodování o splnění podmínek členským státem pro používání společné měny na čistě politické úrovni s takřka minimální možností centrální banky Unie ovlivnit konečné rozhodnutí nadnárodních orgánů či výklad pružných podmínek kritérií konvergence, jenž Lisabonská smlouva v textu zakladatelských smluv, nadále v nezměněném znění, ponechává.

4 ROZHODOVACÍ PROCESY UNIE

4.1 Úvodem k rozhodovacím procesům

V poslední kapitole diplomové práce předložím analýzu rozhodovacích procesů, ve které se zaměřím na zjištění případných rozdílů v postavení mezi státy eurozóny a státy, které společnou měnu nepoužívají. Analýzou se pokusím zjistit, zda jsou v rámci rozhodovacích procesů členské státy eurozóny nějakým způsobem v rozhodovacích procesech Unie upřednostněny či je jim jiným způsobem zakladatelskými smlouvami přiznáno odlišné postavení než členským státům, jež společnou měnu nepoužívají. Analýzu rozhodovacích procesů jsem rozdělil do podkapitol, kdy v první se budu zabývat postavením členských států v rámci všeobecných rozhodovacích procesů v orgánech Unie. V druhé podkapitole následně provedu analýzu rozhodovacích procesů v oblasti hospodářské a měnové politiky. Výzkum prováděný v oblasti hospodářské a měnové politiky systematicky rozdělím na oblast, ve které je rozhodování všem členským státům společné, a na oblast spolupráce, která se týká výlučně států eurozóny. Na svá zjištění v předchozích kapitolách navážu poslední částí této kapitoly, ve které se zaměřím na rozhodování o splnění podmínek pro používání společné měny Unie.

4.2 Principy rozhodování v orgánech Unie

4.2.1 Princip rozhodování v Radě a Evropském parlamentu

Postavení obecného způsobu rozhodování v Radě bylo Lisabonskou smlouvou přiznáno hlasování na základě kvalifikované většiny, která nahradila dosavadní způsob hlasování na principu prosté většiny.²²³ Kvalifikovaná většina je ode dne 1. listopadu 2014 vymezena jako nejméně 55 % členů Rady tvořených nejméně patnácti z nich a zastupujících členské státy, které představují nejméně 65 % obyvatelstva Unie. Blokační menšinu musí v tomto případě tvořit nejméně čtyři členové Rady, jinak se kvalifikovaná většina považuje za dosaženou.²²⁴ Pokud Rada ale nerozhoduje na návrh Komise nebo vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, je kvalifikovaná většina vymezena jako nejméně 72 % členů Rady zastupujících členské státy, které představují nejméně 65 % obyvatelstva Unie.²²⁵ Zcela nově Lisabonská smlouva koncipuje vymezení kvalifikované většiny

---

²²³ Princip prosté většiny je používán jen v některých citlivých oblastech jako např. oblast daní, sociálního zabezpečení, zahraniční politiky, společné obrany, aj.

²²⁴ SEU(LS) čl. 16 odst. 3. a odst. 4.

²²⁵ SFEU čl. 238 odst. 2.

Rady v případě, že se na rozhodování nepodílejí všichni členové rady. Tato činí nejméně 55 % členů Rady zastupujících zúčastněné členské státy, které představují nejméně 65 % obyvatelstva těchto států. Pro případy, kdy se na hlasování nepodílejí všichni členové Rady, a Rada nerozhoduje na návrh Komise nebo vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, je tato koncipována speciálním ustanovením jako 72 % členů Rady zastupujících zúčastněné členské státy, které představují nejméně 65 % obyvatelstva těchto států.²²⁶

Úloha Evropského parlamentu je při rozhodování v oblasti hospodářské a měnové politiky nadále jen okrajová. Lisabonská smlouva mu v této oblasti spolupráce ponechává především roli konzultovaného orgánu Unie, kde doporučení jím učiněná nejsou pro následné rozhodování v Radě závazná. Právní úprava usnášení parlamentu je postavena na principu většiny odevzdaných hlasů.²²⁷ Zakladatelské smlouvy však nijak neomezují účast zástupců občanů Unie, kteří jsou voleni na pět let ve všeobecných a přímých volbách svobodným a tajným hlasováním, na usnášení Evropského parlamentu v otázkách hospodářské a měnové politiky.²²⁸ Pokud je tedy rozhodováno o doporučeních v rámci konzultací, nejsou zástupci členských států, které nesplnily podmínky pro používání společné měny, v těchto procesech nikterak omezováni. Zdržení se hlasování přítomných nebo zastoupených členů parlamentu není překážkou pro přijetí usnesení Rady na principu jednomyslnosti.²²⁹

4.2.2 Princip rozhodování v Evropské radě

Zařazením Evropské rady mezi ostatní orgány Unie bylo nutné, v rámci zakladatelských smluv současně upravit postup hlasování v tomto orgánu, jenž se doposud uplatnil především v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Jako základní způsob hlasování bylo Lisabonskou smlouvou přiznáno Evropské radě, která se skládá z hlav států a předsedů vlád členských států, předsedy Komise a ze stálého předsedy Evropské rady, rozhodování konsensem, při kterém se její předseda a předseda Komise rozhodování neúčastní.²³⁰ Při rozhodování kvalifikovanou většinou podléhá hlasování v Evropské radě koncepci, která upravuje od 1. listopadu 2014

²²⁶ SFEU čl. 238 odst. 3.

²²⁷ ZBÍRAL, R. Pravomoci EP. In. *Evropské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. Část. 2, Díl 1, Hlava VIII, Kap. 2.5. s. 287.

²²⁸ SEU(LS) čl. 14.

²²⁹ Vstupem Lisabonské smlouvy v platnost byl původně základní legislativní postup „konzultace“ postaven do pozice tzv. zvláštního legislativního postupu. I přesto se však jedná o 50 % všech ustanovení SFEU, na jejichž základě je rozhodováno zvláštním legislativním postupem. SVOBODOVÁ, M. Vnitřní politiky a činnosti unie. In. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 546.

²³⁰ SFEU čl. 15 odst. 4.

kvalifikovanou většinu jako nejméně 55 % členů Rady, tvořených nejméně patnácti z nich a zastupujících členské státy, které představují nejméně 65 % obyvatelstva Unie.²³¹ Kvalifikovaná většina je však koncipována i jako nejméně 72 % členů Rady zastupujících členské státy, které představují nejméně 65 % obyvatelstva Unie v případě, že není rozhodováno na návrh Komise nebo vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku.²³² V případě hlasování o usnesení vyžadujících jednomyslnost není překážkou zdržení se hlasování přítomných nebo zastoupených členů Evropské rady.²³³ Je však důležité, aby vždy v případě přijímání rozhodnutí byla přítomna usnášeníschopná většina, která v případě Evropské rady dle jednacího řádu činí dvě třetiny jejích členů.²³⁴

4.3 Rozhodovací procesy v rámci hospodářské a měnové unie

4.3.1 Ustanovení týkající se všech členských států

4.3.1.1 Koordinace hospodářských politik

Hospodářské politiky jsou na základě vůle zakladatelů Unie věcí společného zájmu a tyto členské státy koordinují v rámci Rady v intencích hlavních směrů hospodářských politik členských států a Unie. Hlavní směry hospodářských politik členských států a Unie jsou přijímány Radou na základě kvalifikované většiny ve formě doporučení. Přijetí doporučení je však podmíněno předchozím přijetím návrhu hlavních směrů hospodářských politik členských států a Unie, jež přijme Rada na doporučení Komise, které po jeho přijetí předkládá Evropské radě. Evropská rada na základě zprávy Rady projedná závěry o hlavních směrech hospodářských politik členských států a Unie, a o svých závěrech informuje Radu, která konečné rozhodnutí o hlavních směrech hospodářských politik učiní na základě závěrů Evropské rady.²³⁵ Tento postup upravující přijetí hlavních směrů hospodářských politik je Lisabonskou smlouvou převzat bez zásadních změn. I nadále je ustanovení o hlavních směrech právním základem Paktu stability a růstu²³⁶, který stanoví pravidla programů stability

---

²³¹ SFEU čl. 16 odst. 4.

²³² SFEU čl. 238 odst. 2.

²³³ SFEU čl. 235 odst. 1.

²³⁴ Rozhodnutí Rady ze dne 1. prosince 2009, kterým se přijímá její jednací řád, čl. 11 „Pro hlasování Rady je nezbytné, aby mu byla přítomna většina jejích členů, kteří jsou podle Smluv k hlasování oprávněni...“

²³⁵ SFEU čl. 121 odst. 1 a odst. 2.

²³⁶ „Pakt stability a růstu se měl stát především zárukou trvalého dodržování konvergenčních kritérií, neboť důsledky rozpočtové nekázně jednoho člena Euroskupiny negativně ovlivňovaly ostatní.“ ZEMÁNEK, J. Hospodářská a měnová unie. In. *Evropské právo*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Kap. 27. s. 682.

a konvergence, jež jsou součástí mnohostranného dohledu Rady za účelem předcházení vzniku nadměrných rozpočtových schodků a za účelem prosazení koordinace a dohledu nad hospodářskými politikami.²³⁷ Při přijímání hlavních směrů hospodářských politik členských států a Unie nejsou v rámci primárního práva zakotvena jakákoli omezení pro jednotlivé členské státy. Rada tak rozhoduje na základě kvalifikované většiny všech členů, která oproti případu, kdy Rada přijímá doporučení členskému státu, jehož hospodářská politika není v souladu s hlavními směry, není vymezena čl. 238 odst. 3 písm. a) SFEU. Evropský parlament je o vydaném doporučení s hlavními směry hospodářských politik nadále pouze informován.²³⁸

4.3.1.2 Závažné hospodářské obtíže členského státu čl. 122

V případě vzniku závažných obtíží v zásobování určitými produkty, především pak v oblasti energetiky, je Radě primárním právem přiznáno oprávnění rozhodnout na návrh Komise a v duchu solidarity mezi členskými státy o opatřeních přiměřených hospodářské situaci. V tomto smyslu je Rada na návrh Komise oprávněna, v případě přírodních pohrom nebo mimořádných událostí, které členský stát nemůže ovlivnit, či v případě obtíží nebo pokud je z téhož důvodu vážně ohrožen závažnými obtížemi, poskytnout členskému státu za určitých podmínek finanční pomoc Unie.²³⁹ Rozhodování o případné finanční pomoci či o opatřeních přiměřených hospodářské situaci je ponecháno primárním právem Radě bez jakéhokoli omezení při rozhodování. O opatřeních či o případné finanční pomoci rozhodují všechny členské státy Unie, bez rozdílu zda splnily podmínky pro používání společné měny. Obdobě jako v případě rozhodování o doporučení obsahující hlavní směry hospodářských politik, je Evropský parlament o rozhodnutí Rady poskytnout finanční pomoc pouze informován.²⁴⁰

---

²³⁷ Článek 1 Nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik (Úřední věstník L 209, 2. 8. 1997 S. 0001 – 0005).

²³⁸ SFEU čl. 121 odst. 2.

²³⁹ Koncepce tohoto ustanovení SFEU souvisí s finanční krizí a hospodářským útlumem, jenž vážně poškodil hospodářský růst a finanční stabilitu a vyvolal podstatné zhoršení schodků i zadlužení členských států, což vedlo k zhoršení podmínek pro získávání půjček. Neřešení této situace by vedlo k finanční nestabilitě Unie jako celku. WAWROSZ, P. Změny v pravidlech pro fungování eura po prosinci 2009. In: *Krise eurozóny: současný stav a perspektivy: souhrnná publikace z vědeckopopularizačního semináře ...: Brno, 22. listopadu 2013 [v Moravském zemském muzeu]*. 1. vyd. Praha: Newton College ve spolupráci se Vzdělávacím střediskem na podporu demokracie, 2013. s. 62.

²⁴⁰ SFEU čl. 122.

4.3.1.3 Rozhodování o nadměrném schodku čl. 126

Rozhodování o nadměrném schodku veřejných financí je jedním z rozhodovacích procesů, kterým jsou v rámci hospodářské a měnové unie upravovány podmínky plnění kritérií konvergence.²⁴¹ Lisabonská smlouva ve všech těchto případech nastavuje omezení, kdy Rada rozhoduje na základě kvalifikované většiny bez přihlídnutí ke hlasu člena Rady zastupujícího dotyčný členský stát.²⁴² Ve vztahu k účasti členského státu, který nesplnil podmínky pro používání společné měny, je třeba rozhodování ve shora zmíněných otázkách řešení schodku veřejných financí potřeba vykládat v souladu s čl. 136 SFEU a jeho umístěním mezi ustanovení týkající se členských států eurozóny. V případě, že Rada přijímá opatření dle čl. 126 SFEU vůči státu eurozóny, podílejí se na hlasování pouze členské státy eurozóny.²⁴³ V případě, že Rada rozhoduje o opatření pro členský stát, který společnou měnu nepoužívá, podílejí se na hlasování všechny členské státy zastoupené v Radě.²⁴⁴

4.3.1.4 Institucionální ustanovení čl. 134

Podporou koordinace politik členských států v rozsahu potřebném pro fungování vnitřního trhu je i nadále pověřen Hospodářský a finanční výbor, jehož úkolem je především sledovat hospodářskou a finanční situaci členských států a Unie, a situaci v oblasti pohybu kapitálu a volnosti plateb.²⁴⁵ V případě členských států, které euro nepoužívají, sleduje Hospodářský a finanční výbor výslovně dle primárního práva měnovou a finanční situaci a všeobecný platební styk, a pravidelně o tom podává zprávy Radě a Komisi.²⁴⁶ Přijetí podrobných ustanovení týkajících se složení Hospodářského a finančního výboru je svěřeno Radě, která je přijme na základě návrhu Komise a po konzultaci s ECB a výborem samotným. Způsob hlasování Rady v tomto případě však není v primárním právu oproti předchozí úpravě blíže specifikován. Lze tak dovozovat, že bude použito obecné ustanovení o rozhodování Rady kvalifikovanou většinou bez omezení účasti zástupců členských států v Radě.²⁴⁷

²⁴¹ Pravidla a postupy nastavená v rámci Paktu stability a růstu, však byla z důvodů nedostatečně konsolidovaných veřejných financí národních rozpočtů členských států výrazně zpřísněna prostřednictvím tzv. šestibalíčku (Six-Pack) účinného od prosince 2011 a následně prostřednictvím tzv. dvojbalíčku (Two-Pack), účinného od května 2013. DEDEK, O. Pakt stability a růstu. In. *Zavedení eura.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 24. 11. 2014. [cit. 27. 2. 2015].

²⁴² Kvalifikovanou většinu vymezuje čl. 238 odst. 3 písm. a) SFEU.

²⁴³ SFEU čl. 136 odst. 1 „...k posílení koordinace rozpočtové kázně ...k vypracování směrů hospodářské politiky...“.

²⁴⁴ V obou případech však shodně, bez přihlídnutí k hlasu člena Rady zastupující členský stát, vůči němuž jsou předmětná rozhodnutí směřována. SFEU čl. 126 odst. 13.

²⁴⁵ SFEU čl. 134 odst. 2 „... a podávat zprávy Radě a Komisi“.

²⁴⁶ SFEU čl. 134 odst. 4.

²⁴⁷ SEU(LS) čl. 16 odst. 3.

4.3.1.5 Sbližování právních předpisů

Sbližování právních předpisů v oblasti vnitřního trhu po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost doznává zásadní změny pro ta ustanovení právních a správních předpisů členských států, jejichž účelem je vytvoření a fungování vnitřního trhu.²⁴⁸ Opatření ke sблиžování ustanovení právních a správních předpisů členských států, jejichž účelem je vytvoření a fungování vnitřního trhu jsou nově přijímány Radou a Evropským parlamentem řádným legislativním postupem po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem.²⁴⁹ Směrnice Unie o sблиžování právních a správních předpisů členských států, které mají přímý vliv na vytváření nebo fungování společného trhu jsou nadále přijímány Radou jednomyslně, avšak zvláštním legislativním postupem²⁵⁰, po konzultaci s Evropským parlamentem a Hospodářským a sociálním výborem.²⁵¹ Pojetí rozdílu mezi vytvořením a fungováním vnitřního trhu a přímým vlivem na vnitřní trh zakladatelské smlouvy nepředkládají a nadále tak zůstává k výkladu těchto pojmů judikatura Soudního dvora.²⁵²

4.3.2 Ustanovení týkající se výhradně států eurozóny

Právní úprava spolupráce v hospodářské a měnové politice je nově Lisabonskou smlouvou v primárním právu doplněna o samostatnou kapitolu, obsahující ustanovení týkající se výhradně států eurozóny.²⁵³ Zvolený způsob sleduje koncepci právní úpravy navrhované již v textu Evropské ústavní smlouvy, jejímž cílem je samostatné vyčlenění právní úpravy hospodářské a měnové politiky pro ty členské státy, které používají společnou měnu.²⁵⁴ V tomto směru je Lisabonskou smlouvou v primárním právu nově zakotveno zasedání Euroskupiny, probíhající doposud v podobě neformálních setkání ministrů financí států eurozóny. Lisabonská smlouva ale nadále setkání ministrů financí států eurozóny považuje dle Protokolu o Euroskupině pouze za neformální setkání.²⁵⁵ Pravidla pro zasedání Euroskupiny stanovuje zmíněný Protokol o Euroskupině, který je přílohou č. 14 SFEU.

---

²⁴⁸ SFEU čl. 114.

²⁴⁹ Koncepce řádného legislativního postupu používá pro hlasování v Radě v tomto procesu rovněž princip kvalifikované většiny, která je pojata bez jakéhokoli omezení účasti zástupců členských států v čl. 294 SFEU.

²⁵⁰ SFEU čl. 289 odst. 2.

²⁵¹ SFEU čl. 115.

²⁵² SYLOVÁ, J. Vnitřní politiky a činnosti unie. In. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 495.

²⁵³ Článek 2 odst. 100 Lisabonské smlouvy, který vkládá nový čl. 115a SES (čl. 136 SFEU).

²⁵⁴ Článek III-194 Smlouvy o Ústavě pro Evropu.

²⁵⁵ Které však oproti předchozímu stavu, oficiálně potvrzuje i v textu zakladatelských smluv. CUPALOVÁ, M. Vnitřní politiky a činnosti unie. In. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 546.

Právní úpravu postavení členských států Unie, o kterých Rada doposud nerozhodla, že splňují nezbytné podmínky pro zavedení jednotné měny (čl. 140 odst. 2 SFEU), v textu primárního práva označovaných jako „členské státy na které se vztahuje výjimka“ přináší Lisabonská smlouva v přechodných ustanoveních úpravy politiky hospodářské a měnové v aktualizovaném znění původních čl. 121 až čl. 124 SES.²⁵⁶ V tomto ohledu primární právo výslovně stanoví, že pro státy mimo eurozónu se v rámci jejich členství v Unii nadále nepoužijí některá výslovně vyjmenovaná ustanovení zakladatelských smluv. Tato ustanovení v následujícím textu předkládané práce analyzuji v pořadí uvedeném v ustanovení čl. 139 SFEU. Pro přehlednost jednotlivá ustanovení primárního práva, které se nepoužijí na členské státy, na které se vztahuje výjimka, zvýrazňuji kurzívou.

a) přijetí těch částí hlavních směrů hospodářských politik, které se obecně týkají eurozóny (upravené v čl. 121 odst. 2 SFEU)

Pro státy mimo eurozónu se nepoužije ustanovení primárního práva, upravující přijetí těch částí hlavních směrů hospodářských politik, které se obecně týkají států eurozóny.²⁵⁷ Zde je důležité podotknout, že účast členských států nebyla na rozhodování o hlavních směrech hospodářských politik členských států a Unie v dosavadním znění primárního práva omezována (čl. 99 odst. 2 SES). V tomto směru Lisabonská smlouva dosavadní právní úpravu pozměňuje. Členským státům, na které se vztahuje výjimka, však nadále trvá ve vztahu k hlavním směrům hospodářských politik povinnost předkládat konvergenční zprávy, jejichž obsah Rada po předchozí zprávě Komise posuzuje s přijatými hlavními směry hospodářských politik.²⁵⁸ Konvergenční zprávy jsou však nejen zdrojem informací o plnění kritérií konvergence a dalších podmínek nastavených primárním právem pro přijetí společné měny, ale současně podávají zprávu o právním zakotvení nezávislého postavení národní centrální banky členského státu.²⁵⁹

---

²⁵⁶ Článek 2 odst. 101 Lisabonské smlouvy, který vkládá nový čl. 116a SES (čl. 139 SFEU). „Nově vložené ustanovení má za cíl vyšší koordinaci hospodářských politik členských států eurozóny a má zajistit uzavřené hlasování mezi členskými státy realizující jednotnou měnovou politiku.“ PÍTROVÁ, L. et al. *Když se řekne Lisabonská smlouva...Perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008. s. 112.

²⁵⁷ SFEU článek 121 odst. 2.

²⁵⁸ Členské státy, které společnou měnu používají, zpracovávají tzv. stabilizační programy. DĚDEK, O. *Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014. s. 188.

²⁵⁹ DĚDEK, O. *Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014. s. 150.

b) donucovací opatření k nápravě nadměrných schodků (čl. 126 odst. 9 a odst. 11 SFEU)

V případě donucovacích opatření k nápravě nadměrných schodků není primárním právem členským státům, na které se vztahuje výjimka, stanovena povinnost podřídit se výzvě Rady učinit v určité lhůtě opatření ke snížení schodku. I v tomto případě sleduje Lisabonská smlouva předchozí úpravu uvedenou v čl. 122 odst. 4 SES s tím rozdílem, že v případě rozhodování o donucovacích opatřeních Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou dle čl. 238 odst. 3 písm. a) SFEU, přičemž se nepřihlíží k hlasu člena Rady zastupující dotyčný členský stát. Dosavadní právní úprava rozhodování Rady o donucovacích opatřeních v případě nadměrného schodku byla stanovena jako dvoutřetinová většina hlasů Rady, jež byla přidělena váha v souladu s čl. 205 odst. 2 SES s vyloučením hlasů zástupce dotyčného členského státu.²⁶⁰

c) cíle a úkoly ESCB (čl. 127 odst. 1, 2, 3 a 5)

Právní úprava cílů a úkolů ESCB patří k dalším ustanovením primárního práva, která se nepoužijí na členské státy, na které se vztahuje výjimka. Základní cíl měnové politiky udržovat cenovou stabilitu, doplněný povinností podporovat obecnou hospodářskou politiku Unie při dodržování zásad hlavních zásad, ke kterým dle čl. 119 SFEU patří stabilní ceny, zdravé veřejné finance a měnové podmínky a trvale udržitelná platební bilance se na členské státy, na které se vztahuje výjimka, nepoužije. Zcela shodně se na státy mimo eurozónu nepoužije ustanovení upravující základní úkoly ESCB, které jsou v primárním právu definovány jako vymezení a provádění měnové politiky Unie, provádění devizových operací, držení a spravování oficiálních rezerv členských států (kromě devizových provozních zůstatků vlád členských států) a podpora plynulého fungování platebních systémů.²⁶¹ Členské státy, na které se vztahuje výjimka, jsou dále vyjmuty z bankovního dohledu ESCB specifikovaném v primárním právu jako přispívání k řádnému provádění opatření, která přijímají příslušné orgány v oblasti dohledu nad úvěrovými institucemi a stability finančního systému. Vyloučení použití ustanovení primárního práva v oblasti cílů a úkolů ESCB je Lisabonskou smlouvou plně převzato dosavadní znění primárního práva.²⁶²

---

²⁶⁰ Článek 205 odst. 2 SES upravující váhu hlasu jednotlivých členů Unie byl Lisabonskou smlouvou zrušen a věcně nahrazen článkem 16 odst. 4 SEU(LS).

²⁶¹ SFEU čl. 217 odst. 1 a odst. 2.

²⁶² SES čl. 122 odst. 3.

Členské státy mimo eurozónu tak nadále provádějí zcela autonomně vlastní měnovou politiku²⁶³, jejíž výkon je však oproti státům nezúčastněných v Unii limitován použitím principu subsidiarity.²⁶⁴

d) vydávání eura (článek 128)

Právní úprava postavení společné měny Unie nedoznává vstupem Lisabonské smlouvy v platnost významnějších změn. Bankovky a mince společné měny sice dostávají nově přívlastek „eurobankovky“ a „euromince“²⁶⁵, výlučná příslušnost ECB k povolování vydávání bankovek je však zachována bez jakékoli změny, stejně tak jako oprávnění ECB a národních centrálních bank bankovky vydávat. Vydávání euromincí je členskými státy povoleno pod podmínkou schválení objemu jejich emise ze strany ECB. V souladu s provedenými změnami v rozhodovacích procesech je Lisabonskou smlouvou v primárním právu upraven postup rozhodování v Radě, při přijímání opatření ke sladění nominálních hodnot a technických specifikací všech mincí určených pro oběh v rozsahu nezbytném k umožnění jejich plynulého běhu v Unii.²⁶⁶ Dosavadní rozhodovací proces spolupráce dle čl. 252 SES, je nahrazen postupem, kdy je Evropský parlament Radou nově pouze konzultován. Rada v tomto případě rozhoduje na návrh Komise kvalifikovanou většinou, která je stanovena pro případ, kdy se na hlasování nepodílejí všichni členové Rady dle čl. 238 odst. 3 písm. a) SFEU. Tak jako ve stávající úpravě je i nadále ECB při procesu přijímání opatření Radou pouze konzultována.²⁶⁷ Z oprávnění emitovat bankovky a mince společné měny Unie jsou však nadále vyloučeny národní banky členskými státy, na které se vztahuje výjimka. Tyto se rovněž nepodílí na legislativní tvorbě opatření ke sladění nominálních hodnot a technické specifikaci mincí určených pro oběh v rozsahu nezbytném k umožnění jejich plynulého oběhu v Unii.²⁶⁸

---

²⁶³ „Měnová politika je klíčovou součástí hospodářských politik, sloužících k naplňování národohospodářských cílů“ ZEMAN, I. Měnová a kurzová politika v ČR (Československu) po roce 1989. In. *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. 2., rozš. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. s. 70.

²⁶⁴ V oblastech, které nespádají do výlučné pravomoci Unie, jedná tato pouze tehdy a do té míry, pokud cílů zamýšlené činnosti nemůže být uspokojivě dosaženo členskými státy na úrovni ústřední, regionální či místní, ale spíše jich, z důvodu jejího rozsahu či účinků, může být lépe dosaženo na úrovni Unie. SEU(LS) čl. 5 odst. 3.

²⁶⁵ Článek 2 odst. 99 Lisabonské smlouvy mění čl. 106 SES (čl. 128 SFEU).

²⁶⁶ SFEU čl. 128 odst. 1 a 2.

²⁶⁷ Článek 2 odst. 240 Lisabonské smlouvy ruší čl. 252 a vkládá nový čl. 252a SES (čl. 295 SFEU).

²⁶⁸ SFEU čl. 128.

e) akty Evropské centrální banky (článek 132)

Oprávnění ECB přijímat nařízení v nezbytném rozsahu pro plnění úkolů vymezených smlouvou²⁶⁹ a dále v případech stanovených právními akty Rady, přijímat rozhodnutí nezbytná pro plnění úkolů svěřených ESCB smlouvami a statutem ESCB a ECB jsou i nadále primárním právem Evropské centrální banky zachována.²⁷⁰ Shodně je v primárním právu zachováno oprávnění ECB přijímat rozhodnutí, vydávat doporučení a zaujímat stanoviska, včetně možnosti rozhodnout o jejich zveřejnění.²⁷¹ Obdobně je zachováno oprávnění ECB v mezích a za podmínek přijatých Radou²⁷², ukládat podnikům pokuty či penále za nesplnění povinností vyplývajících z nařízení a rozhodnutí ECB.²⁷³ Sekundární akty vydané ECB nadále nejsou závazné pro členské státy, na které se vztahuje výjimka. V tomto ohledu také Lisabonská smlouva sleduje předchozí právní úpravu, která se tak nadále na členské státy s výjimkou nepoužije.

f) opatření týkající se používání eura (článek 133)

V porovnání s dosavadním zněním primárního práva, nebyla právní úprava přijímání opatření pro zavedení eura výslovně textem zakladatelských smluv z použití na státy, na které se vztahuje výjimka, vyloučena. Tato právní úprava se však na tyto státy nepoužila z principu své podstaty. Po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost, kterou byla hospodářská a měnová unie ukotvena mezi základní cíle Unie, byl postup přijímání opatření pro zavedení eura postaven naroveň ostatním politikám. Napříště tak bude možné tato opatření přijímat jen řádným legislativním postupem po konzultaci s ECB.²⁷⁴ Nově tak legislativní akty Evropského parlamentu a Rady, přijaté řádným legislativním postupem, zakládají právní rámec společné měny Unie, jejichž přijímání bylo doposud primárním právem svěřeno výhradně Radě, která kvalifikovanou většinou států eurozóny na návrh Komise a po konzultaci s Evropským parlamentem a po konzultaci s ECB přijímala opatření nezbytná k rychlému zavedení ECU jako jednotné měny.²⁷⁵ Ačkoli se nadále ustanovení pri-

²⁶⁹ Úkoly vymezené v čl. 3.1 první odrážce a člancích 19.1, 22 a 25.2 Statutu ESCB a ECB.

²⁷⁰ V případech stanovených právními akty Rady dle čl. 129 odst. 4 SFEU se rozumí přijímat prováděcí nařízení týkající se poradní funkce ECB. CUPALOVÁ, M. SFEU 127-144. In. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 539.

²⁷¹ Článek 2 odst. 95 Lisabonské smlouvy ruší první čtyři pododstavce čl. 110 odst. 2 SES (čl. 132 SFEU).

²⁷² Rada dle čl. 129 odst. 4 SFEU přijímá předpisy k provedení statutu ESCB a ECB po konzultaci s Evropským parlamentem, na návrh Komise, nebo na doporučení ECB.

²⁷³ SFEU čl. 132.

²⁷⁴ SFEU čl. 133.

²⁷⁵ SES čl. 123 odst. 4.

márního práva o rozhodování v Radě při těchto opatření neuplatní na státy, na které se vztahuje výjimka, je rozhodování v rámci legislativního procesu v Evropském parlamentu zcela bez jakéhokoli omezení vůči členským státům, které společnou měnu nepoužívají.²⁷⁶

g) měnové dohody a další opatření vztahující se ke kurzové politice (článek 219)

Zcela shodně s dosavadním zněním primárního práva, i po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost, se nepoužijí ustanovení o měnových dohodách a opatřeních vztahující se ke kurzové politice na členské státy, které nepoužívají společnou měnu.²⁷⁷ I když je právní úprava měnových dohod a opatření, vztahující se ke kurzové politice, zahrnující postup při uzavírání formálních dohod o systému směnných kurzů eura ve vztahu k měnám třetím státům, při stanovení, úpravě nebo opuštění centrální parity, nebo při formulaci obecných směrů kurzové politiky v případě neexistence systému směnných kurzů vůči měnám třetích států, či v případě má-li Unie sjednat se třetími nebo třetími státy nebo mezinárodními organizacemi dohody týkající se otázek měnového nebo kurzového režimu, předkládána v obdobném znění, jsou tato ustanovení nově koncipována jako právní úprava zvláštní k obecné úpravě, upravující uzavírání mezinárodních dohod mezi Uníí a třetími zeměmi nebo mezinárodními organizacemi.²⁷⁸ Oproti předcházející právní úpravě je současná právní úprava měnových dohod zúžena o oblast upravující sjednocení společných postojů při vystupování v mezinárodních finančních institucích a konferencích, jejím přesunem do kapitoly čtvrté hospodářské a měnové politiky mezi ustanovení týkající se výlučně členských států, jejichž měnou je euro.²⁷⁹

Mimo případy formálních dohod o systému směnných kurzů eura ve vztahu k měnám třetích států, kdy Rada rozhoduje jednomyslně po konzultaci s Evropským parlamentem, rozhoduje Rada v ostatních případech kvalifikovanou většinou definovanou v čl. 238 odst. 3 písm. a) SFEU. Neopomenutelným požadavkem při uzavírání měnových dohod je jejich slučitelnost s cílem cenové stability.²⁸⁰

---

²⁷⁶ „Legislativní kompetence v oblasti měnového práva se dříve odvozovaly jen prostřednictvím rozšiřujícího výkladu článku 123 odstavce 4 třetí věty SES.“ CUPALOVÁ, M. SFEU 127-144. In. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 541.

²⁷⁷ SES čl. 122 odst. 3 vylučoval použití čl. 111 SES na státy nepoužívající společnou měnu.

²⁷⁸ Čl. 219 SFEU je zvláštní úpravou oproti čl. 218 SFEU.

²⁷⁹ Článek 2 odst. 96 Lisabonské smlouvy dosavadní č. 111 odst. 4 SES mění na čl. 115c odst. 1 SES (čl. 138 SFEU).

²⁸⁰ SFEU čl. 219.

Právní úprava opravňující členské státy jednat v mezinárodních orgánech a uzavírat mezinárodní smlouvy, avšak s podmínkou, že tímto nebude dotčena pravomoc Unie či dohody Unie týkající se hospodářské a měnové politiky, byla i po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost zachována.²⁸¹

h) jmenování členů Výkonné rady Evropské centrální banky (čl. 283 odst. 2)

I po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost se na členské státy, které společnou měnu Unie nepoužívají, nevztahují ustanovení primárního práva upravující jmenování členů Výkonné rady ECB.²⁸² Jmenováním členů Výkonné rady ECB je nově pověřena přímo Evropská rada, které rozhoduje kvalifikovanou většinou na doporučení Rady po konzultaci s Evropským parlamentem a Radou guvernérů, namísto původního postupu, kdy jmenováním členů Výkonné rady ECB byly pověřeny členské státy vzájemnou dohodou na úrovni hlav států.²⁸³ Tato úprava provedená Lisabonskou smlouvou v rámci institucionálních ustanovení upravující ECB, sleduje výslovné zakotvení Evropské rady mezi orgány Unie.²⁸⁴ Lisabonská smlouva dále nově výslovně stanoví, že Rada guvernérů se skládá ze členů Výkonné rady ECB a z guvernérů národních centrálních bank jen těch členských států, jejichž měnou je euro.²⁸⁵ Změnou oproti dosavadní úpravě je vyloučení členských států, na které se vztahuje výjimka z účasti v Radě guvernérů, která se po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost skládá kromě členů Výkonné rady, výslovně jen z guvernérů národních centrálních bank členských států, jejichž měnou je euro.²⁸⁶

i) rozhodnutí stanovící společné postoje k otázkám, které mají zvláštní význam pro hospodářskou a měnovou unii, v příslušných mezinárodních finančních institucích a konferencích (čl. 138 odst. 1)

Shodně s dosavadním primárním právem se na členské státy, které nepoužívají společnou měnu, nevztahuje právní úprava rozhodování stanovící společné postoje k otázkám, které mají zvláštní význam pro hospodářskou a měnovou unii v příslušných mezinárodních finančních institucích a konferencích. Tato svým obsahem vychází z původního čtvrtého odstavce čl. 111 SES, který byl Lisabonskou smlouvou přesunut mezi ustanovení kapitoly čtvrté hospodářské a měnové politiky, jež se týka-

²⁸¹ Článek 2 odst. 99 Lisabonské smlouvy čl. 111 odst. 1, 2, 3 a 5 SES mění na čl. 188o odst. 1, 2, 3 a 4 SES (čl. 219 SFEU).

²⁸² SES čl. 122 odst. 3

²⁸³ Článek 2 odst. 228 Lisabonské smlouvy vkládá nový čl. 245b, který přebírá znění dosavadního čl. 122 SES s vyznačenými změnami (čl. 283 SFEU).

²⁸⁴ RAINER, A. Evropská rada. In. *Evropské právo*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. Kap. 7. s. 148.

²⁸⁵ Článek 2 odst. 228 Lisabonské smlouvy vkládá nový čl. 245b odst. 1 SES (čl. 283 odst. 1 SFEU).

²⁸⁶ SFEU čl. 283 odst. 1.

jí se výlučně států eurozóny.²⁸⁷ Nadále je tak k zajištění postavení eura v mezinárodním měnovém systému rozhodování Rady, kterým se stanoví společné postoje k otázkám zvláště významným pro hospodářskou a měnovou unii, Lisabonskou smlouvou zachováno na principu kvalifikované většiny.²⁸⁸

Přesunutím problematiky rozhodování o společných postojích Unie na mezinárodní úrovni k otázkám významným pro hospodářskou a měnovou unii, do kapitoly čtvrté hospodářské a měnové politiky, jež zahrnuje ustanovení, týkající se členských států, jejichž měnou je euro, dochází po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost k vyloučení členských států, které doposud nesplnily podmínky pro přijetí společné měny a společnou měnu nepoužívají, z rozhodování Rady o těchto otázkách. Ačkoli tedy dosavadní právní úprava v čl. 122 SES členské státy, na které se vztahuje výjimka, z rozhodování o společných postojích nevylučovala, stanoví Lisabonská smlouva v tomto rozhodování, jen účast členů eurozóny.

j) opatření pro zajištění jednotného zastoupení v mezinárodních finančních institucích a konferencích (čl. 138 odst. 2)

V návaznosti na předcházející odrážku přinesla Lisabonská smlouva nově právní úpravu vhodných opatření pro zajištění jednotného zastoupení v mezinárodních finančních institucích a konferencích.²⁸⁹ Přijmout vhodná opatření je pověřena Rada, která rozhoduje kvalifikovanou většinou na návrh Komise po konzultaci s ECB. Obdobně jako rozhodnutí stanovící společné postoje k otázkám, které mají zvláštní význam pro hospodářskou a měnovou unii, v příslušných mezinárodních finančních institucích a konferencích je ukotvení postupu přijímání opatření pro zajištění jednotného zastoupení v mezinárodních finančních institucích a konferencích v kapitole čtvrté hospodářské a měnové politiky, zřetelným vyloučením států na které se vztahuje výjimka, z rozhodování o těchto opatřeních.

k) v souladu s kapitolou IX statutu ESCB a ECB jsou členské státy, na které se vztahuje výjimka, a jejich národní centrální banky vyňaty z práv a povinností v rámci ESCB

---

²⁸⁷ Článek 2 odst. 96 Lisabonské smlouvy dosavadní č. 111 odst. 4 SES mění na čl. 115c odst. 1 SES (čl. 138 SFEU).

²⁸⁸ V tomto ohledu je třeba zmínit, že například MMF je založen na individuálním členství, a ne na členství politických či ekonomických seskupení. SEDLÁČEK, P. *Mezinárodní měnový fond ve 21. století*. Praha: C. H. Beck, 2008. s. 140.

²⁸⁹ Článek 2 odst. 100 Lisabonské smlouvy vkládá nový článek 115c odst. 2 (čl. 138 odst. 2 SFEU).

Kapitola IX Statutu ESCB a ECB již v rámci Maastrichtské smlouvy stanovila, která ustanovení statutu ESCB a ECB se na státy, na které se vztahuje výjimka, nevztahují. Ačkoli Lisabonská smlouva předchozí právní úpravu potvrzuje zcela novým ustanovením primárního práva, nezakládá v čl. 139 odst. 3 SFEU žádná nová omezení pro členské státy, které společnou měnu nepoužívají.²⁹⁰ Lisabonská smlouva zcela obdobně s dosavadní úpravou zachovává statut ESCB a ECB společně pro všechny státy Unie i s přechodnými ustanoveními, které vyjmenovává jednotlivé články statutu, které se na státy, jež společnou měnu nepoužívají, nevztahují.²⁹¹

l) hlasovací práva členů Rady zastupujících členské státy, na které se vztahuje výjimka, se pozastavují tehdy, jestliže Rada přijímá opatření podle článku 139 odst. 2 SFEU

Pozastavení hlasovacích práv členů Rady zastupující členské státy, které společnou měnu nepoužívají, je ustanovením převzatým z dosavadního primárního práva.²⁹² K taxativnímu výčtu shora popisovaných ustanovení čl. 139 odst. 2 SFEU, připojuje Lisabonská smlouva ustanovení, podle kterého se hlasovací práva členů Rady zastupujících členské státy, na které se vztahuje výjimka, pozastavují tehdy, jestliže Rada podle článku 139 odst. 2 SFEU přijímá opatření. Pozastavení hlasovacích práv zástupců členských států, na které se vztahuje výjimka, se dále ale vztáhne i na případy, pokud jsou v rámci mnohostranného dohledu podávána doporučení státům eurozóny, nebo jsou přijímána opatření týkající se nadměrných schodků u států eurozóny.²⁹³

4.3.3 Ustanovení týkající se výhradně členských států mimo eurozónu

Na členské státy nezúčastněné v eurozóně se i po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost nadále vztahuje možnost obdržet tzv. vzájemnou pomoc v případě, že nastanou či hrozí obtíže vyplývající z nerovnováhy jejich platební bilance. Rovnováha platební bilance je klíčovou podmínkou měnové spolupráce a její vyrovnávání patří primárně do pravomocí členských států. Primární právo, přestože trvale udržitelnou platební bilanci řadí k hlavním zásadám hospodářské a měnové politiky, nestanovuje členským státům žádné specifické povinnosti.

---

²⁹⁰ Článek 2 odst. 101 Lisabonské smlouvy vkládá nový článek 116a odst. 3 (čl. 139 odst. 3 SFEU).

²⁹¹ *Protokol (č. 4) o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky* (příloha Lisabonské smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství).

²⁹² SES čl. 122 odst. 5.

²⁹³ SFEU čl. 139 odst. 4.

Případný zásah ze strany orgánů Unie je však dle primárního práva přípustný v případě, že obtíže členského státu s rovnováhou platební bilance mohou ohrozit fungování vnitřního trhu nebo uskutečňování společné obchodní politiky.²⁹⁴ Komise je pak v tomto případě oprávněna doporučit členskému státu vlastní opatření, pokud předtím prozkoumá situaci členského státu a opatření, která s využitím všech prostředků má tento stát k dispozici, nebo která v souladu s primárním právem tento stát přijal nebo může přijmout.²⁹⁵ Poskytnutí vzájemné pomoci je nadále svěřeno Radě, která přijímá směrnice a rozhodnutí stanovující podmínky a podrobnosti této pomoci, pokud se ukáže, že opatření přijatá členským státem a opatření navržená Komisí jsou nedostatečná k překonání obtíží, které u dotyčného členského státu nastaly, nebo mohou nastat. Vzájemná pomoc je Radou členskému státu poskytnuta, pokud Komise po konzultaci s Hospodářským a finančním výborem její poskytnutí, včetně vhodných metod jejího poskytnutí, doporučí.²⁹⁶ Rozhodování Rady v tomto případě je založeno na tzv. doložce flexibility, na základě které Rada přijme jednomyslně po obdržení souhlasu Evropského parlamentu vhodná ustanovení, ukáže-li se, že k dosažení některého z cílů stanovených zakladatelskými smlouvami je nezbytná určitá činnost Unie v rámci stanovených politik, které však k této činnosti neposkytují nezbytné pravomoci.²⁹⁷

Lisabonská smlouva nadále ponechává v primárním právu i shodnou formu, kterou vzájemná pomoc členskému státu může mít, když zcela beze změny uvádí možnost členského státu obrátit se na základě dohodnutého postupu k mezinárodním organizacím; možnost přijmout potřebná opatření k zamezení odklonu obchodu, pokud dotyčný členský stát udržuje nebo znovu zavádí množstevní omezení vůči třetím zemím; či možnost poskytnutí omezených úvěrů ostatními členskými státy.

4.3.4 Rozhodování o plnění kritérií konvergence

4.3.4.1 Hodnocení plnění kritérií konvergence

Oprávnění zhodnotit zda členský stát, na který se vztahuje výjimka, splnil kritéria konvergence, bylo po předchozím návrhu Komise, primárním právem přiznáno Radě kvalifikovanou většinou. Podmínkou však bylo projednání primárním právem

---

²⁹⁴ „Vnější rovnováhy je dosaženo, když je saldo běžného účtu vyrovnáno opačným saldem finančního účtu. Nástroje, který nastoluje vnější rovnováhu, je měnový kurz.“ HOLMAN, R. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. xiv, s. 114.

²⁹⁵ CUPALOVÁ, M. SFEU 127-144. In. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 559.

²⁹⁶ SFEU čl. 143.

²⁹⁷ SFEU čl. 352.

nastavených podmínek konvergence v Radě, zasedající na úrovni hlav států nebo předsedů vlád. Pokud bylo v rámci Rady rozhodnuto, že členský stát plní podmínky pro zavedení společné měny, byly současně zrušeny výjimky dotyčného státu.²⁹⁸

Základní úlohu při hodnocení plnění kritérií konvergence tvořily zprávy Komise a ECB, jež zaznamenávaly plnění závazků týkajících se hospodářské a měnové unie členskými státy²⁹⁹, které byly Radě předkládány na žádost členského státu, na který se vztahovala výjimka, nebo alespoň jednou za dva roky. Mimo základní posouzení dosažení vysokého stupně konvergence, na základě výše zmíněných maastrichtských kritérií konvergence, posuzovaly zprávy Komise a EMI také slučitelnost právních předpisů jednotlivých členských států a statutů jejich národních centrálních bank s články 107 a 108 SES a se statutem ECB.³⁰⁰

Lisabonská smlouva předkládá přepracované znění ustanovení upravující podmínky pro používání společné měny a rozhodování o plnění konvergenčních kritérií. Z dosavadní právní úpravy zakladatelských smluv jsou vypuštěna ustanovení obsahující právní úpravu zavedení (spuštění) měnové unie, jejichž součástí byla úprava rozhodovacích procesů při hodnocení plnění podmínek pro zavedení společné měny, v souvislosti se zahájením třetí etapy budování měnové unie.³⁰¹ V rámci nové úpravy předložené Lisabonskou smlouvou došlo ke spojení původních dvou shora zmíněných ustanovení SES, jež nově v jediném článku SFEU obsahují jak konvergenční kritéria, tak postup orgánů Unie při rušení výjimky členského státu v případě, že členský stát podmínky pro zavedení společné měny již splňuje.

Povinnost Komise a ECB podávat alespoň jednou za dva roky, nebo na žádost členského státu, na který se vztahuje výjimka, Radě zprávy o pokroku dosaženém členskými státy, na které se vztahuje výjimka, při plnění jejich závazků týkajících se uskutečňování hospodářské a měnové unie, byla Lisabonskou smlouvou zachována.³⁰² Předkládané zprávy jsou i nadále zdrojem informací, zda bylo každým z členských států, na které se vztahuje výjimka, dosaženo vysokého stupně udržitelné konvergence na základě plnění kritérií konvergence, či bylo dosaženo slučitelnosti

---

²⁹⁸ SEU článek G odst. 25 vkládá nový čl. 109k odst. 2 SES(EU), tj. čl. 122 odst. 2 SES.

²⁹⁹ SEU článek G odst. 25 vkládá čl. 109j SES(EU), tj. čl. 121 odst. 1 SES.

³⁰⁰ Obsahem čl. 107 a čl. 108 SES bylo především stanovení zásady nezávislosti ECB a národních centrálních bank a členů jejich rozhodovacích orgánů, na základě kterého nesmí žádný z těchto přijímat či vyžadovat pokyny od orgánů či institucí Společenství, od vlády členského státu či od jakéhokoli jiného subjektu. Článek 108 SES pak upravoval zajištění souladu vnitrostátních právních předpisů členského státu a statutu jeho národní centrální banky s SES a statutem ECB.

³⁰¹ SES čl. 121 odst. 2 až 4.

³⁰² SFEU článek 140 odst. 2 první pododstavec (původní čl. 122 odst. 2 věta druhá SES).

právních předpisů a statutů národních centrálních bank s principy obsaženými v čl. 130 a čl. 131 SFEU a statutem ECSB a ECB. Zcela shodně s předchozí právní úpravou jsou kritéria konvergence i po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost specifikována v příloženém Protokolu o kritériích konvergence.³⁰³

4.3.4.2 Rozhodování o plnění kritérií konvergence

Původní rozhodovací proces o zrušení výjimky, tedy rozhodováno o skutečnosti, že členský stát splňuje podmínky nezbytné pro zavedení jednotné měny, je Lisabonskou smlouvou zachován v pozměněném znění, kdy Rada nově rozhoduje po obdržení doporučení přijatého kvalifikovanou většinou jejich členů zastupující státy, jejíž měnou je euro.³⁰⁴ Povinnost rozhodnout mají členské státy eurozóny do šesti měsíců poté, co Rada obdrží návrh komise. Lisabonská smlouva zde výslovně uvádí, že rozhodování v těchto otázkách probíhá kvalifikovanou většinou dle čl. 238 odst. 3 písm. a) SFEU jež je pro případ, kdy se na základě zakladatelských smluv nepodílejí na hlasování všichni členové Rady, stanovena jako nejméně 55 % členů Rady zastupujících zúčastněné státy, které představují nejméně 65 % obyvatelstva těchto států.³⁰⁵ Evropskému parlamentu zde nadále zůstává postavení orgánu, se kterým je rozhodování pouze konzultováno.³⁰⁶ Ustanovení o předchozím projednání plnění podmínek konvergence v Radě zasedající na úrovni na úrovni hlav států nebo předsedů vlád po konzultaci s Evropským parlamentem, bylo v souvislosti se zařazením Evropské rady mezi orgány Unie, pouze změněno v pojmu Evropské rady.³⁰⁷

Ustanovení upravující povinnost Rady jednomyslným rozhodnutím stanovit přepočítací koeficienty, podle kterých euro nahradí měnu dotyčného státu, a přijmout další opatření nezbytná pro zavedení eura jako jednotné měny ve členském státě, kterému byla zrušena výjimka, bylo zachováno.³⁰⁸ Dle Lisabonské smlouvy však Rada rozhoduje neodvolatelně hlasy států eurozóny a dotyčného členského státu na návrh Komise a po konzultaci s ECB. Přepočítací koeficient, podle kterého euro nahradí měnu nově členu eurozóny, je nově Radou stanoven s konečnou platností.³⁰⁹

---

³⁰³ SFEU čl. 140 odst. 1.

³⁰⁴ Čl. 2 odst. 102 písm. b) Lisabonské smlouvy, vkládá čl. 117a odst. 2 SES (čl. 140 odst. 2 SFEU).

³⁰⁵ Blokační menšinu v tomto případě rozhodování tvoří nejméně tolik členů Rady, kolik jich zastupuje nejméně 35 % obyvatelstva zúčastněných členských států, a ještě jeden člen, jinak se kvalifikovaná většina považuje za dosaženou. Článek 238 odst. 3 písm. a) SFEU.

³⁰⁶ Při povinnosti Rady konzultovat s Evropským parlamentem určitou otázku nečiní následné stanovisko Evropského parlamentu vydaného v rámci této konzultace pro Radu závazným.

³⁰⁷ Lisabonská smlouva, čl. 2 odst. 2 písm. e).

³⁰⁸ Čl. 2 odst. 102 písm. c) Lisabonské smlouvy, vkládá čl. 117a odst. 3 SES, jež přebírá dosavadní znění čl. 123 odst. 5 SES (čl. 140 odst. 3 SFEU).

³⁰⁹ Čl. 2 odst. 102 písm. c) Lisabonské smlouvy, vkládá čl. 117a odst. 3 SES (čl. 140 odst. 3 SFEU).

Lisabonská smlouva i nadále zachována dosavadní princip spolupráce členských států Unie, kdy jsou členské státy mimo měnovou unii nadále nadány měnovou suverenitou v souladu s principem mezinárodního práva *lex monetae*.³¹⁰ Nadále je tak u těchto členských států zachována plná mezinárodní suverenita v otázce dispozice s vlastní měnou, která vychází z principu územní suverenity státu v mezinárodním systému. Ačkoli v tomto ohledu byly v rámci vzájemné spolupráce vydány právní předpisy pro zavedení a používání společné měny, vztahují se tyto jen na státy, které společnou měnu používají.³¹¹ V procesu rozhodování o splnění podmínek pro používání společné měny je, dle mého názoru, důležité poukázat na absenci ECB v tomto rozhodovacím procesu. Je-li Lisabonskou smlouvou ECB přiznána pravomoc konzultovat přepočítací koeficient, podle něhož euro nahradí měnu dotyčného členského státu, je ECB až na doporučující zprávu, zcela vynechána z procesu rozhodování o splnění podmínek konvergence. Budu-li vycházet z principu nezávislosti národních centrálních bank, který bývá spojen s odpovědností vůči národním parlamentům, je v rovině evropské integrace otázka splnění monetárních podmínek pro používání společné měny, ponechána v rovině informativní.³¹²

4.3.4.2 Plnění kritérií konvergence v předloženém případě

Ve vztahu k rozhodování o plnění podmínek pro používání společné měny, je s ohledem na shora uvedené ekonomické údaje obsažené ve zprávě ECB za rok 2008 nezbytné uvést i závěrečné hodnocení plnění kritérií konvergence. Ze zprávy ECB jasně vyznělo kladné hodnocení ve prospěch Slovenska, které v době vydání zprávy požádalo o posouzení plnění kritérií konvergence.³¹³ Ačkoli byla ze strany ECB Slovensku vytýkána především existence nadměrného schodku a nedostatečné fungování trhu práce (vysoká strukturální nezaměstnanost, nesoulad v kvalifikaci pracovních sil, nedostatečná mobilita), byl ze strany ECB kladně hodnocen hospodářský růst a udržení průměrné míry inflace a průměrné úrovně dlouhodobých úrokových sazeb výrazně pod referenční hodnotou.

---

³¹⁰ „...smluvní státy Dohody o Mezinárodním měnovém fondu jsou však povinny respektovat ustanovení této Dohody...“ KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 7., opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009, s. 249.

³¹¹ Např. Nařízení ES 1103/97 Rady EU ze 17. června 1997 o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura, Nařízení ES 974/98 Rady EU z 3. května 1998 o zavedení eura, Council Regulation (EC) No 2866/98 of 31 December 1998 on the conversion rates between the euro and the currencies of the Member States adopting the euro.

³¹² Např. ust. § 3a Zákona č. 6/1993 Sb., o ČNB ve znění pozdějších předpisů: „Česká národní banka je povinna podávat Poslanecké sněmovně nejméně jedenkrát ročně k informaci zprávu o finanční stabilitě. Součástí této zprávy je též strategie makroobezřetnostní politiky.“

³¹³ Slovensko požádalo o posouzení plnění podmínek 4. dubna 2008.

V případě hodnocení České republiky bylo ECB kladně hodnoceno udržení míry inflace a úrovně dlouhodobých úrokových sazeb pod referenční hodnotou. Obdobně jako v případě Slovenska, ale ECB poukazovala na existenci nadměrného schodku veřejných financí. V tomto ohledu byl v případě České republiky zdůrazněn požadavek na důvěryhodnost fiskální konsolidace. Naproti tomu byl zcela s odlišným výsledkem hodnocen stav národní legislativy, kdy Česká republika na rozdíl od Slovenska, kde byly národní právní předpisy v souladu s požadavky primárního práva pro používání společné měny, nebyla ECB kladně hodnocena z důvodu neplnění požadavků týkající se nezávislosti centrální banky a právní integrace do měnové unie.³¹⁴ O splnění podmínek kritérií konvergence Slovenskem bylo rozhodnuto Radou dne 8. července 2008.³¹⁵

4.4 Shrnutí

Výzkumem provedeným v poslední kapitole diplomové práce jsem si stanovil cíl objasnit postavení členských států na základě analýzy rozhodovacích procesů, které jsou v rámci vzájemné spolupráce v rámci Unie upraveny v primárním právu.

Všeobecné způsoby rozhodování, které primární právo upravuje napříč všem oblastem vzájemné spolupráce, doznávají po vstupu Lisabonské smlouvy platnost zásadní změny, zavedením rozhodování v Radě na základě kvalifikované většiny i do dalších oblastí vzájemné spolupráce. Rozhodování kvalifikovanou většinou, nahrazující rozhodování Rady prostou většinou svých hlasů, napříště nedovolí jednotlivým státům znemožnit případné hlasování svým vetem. Významnou změnou oproti původní právní úpravě je jasná definice kvalifikované většiny v případě, kdy se na rozhodování Rady nepodílejí všichni její členové. Tuto právní úpravu lze vzhledem k četnosti takového rozhodování, právě v případě spolupráce v oblasti hospodářské a měnové politiky kladně hodnotit.

I přes zařazení Evropské rady mezi ostatní orgány Unie, není této přiznáno významnější postavení v rámci rozhodovacích procesů, a v oblasti politiky hospodářské a měnové je její role spíše okrajová, zaměřená především na specifikaci hlavních směrů hospodářských politik. V tomto ohledu lze však i nadále z předkládaného primárního práva, dle mého názoru, jasně vyčíst upřednostnění mezivládního principu

---

³¹⁴ ECB. *Konvergenční zpráva: Květen 2008*. Frankfurt: Evropská centrální banka, 2008. s. 36 a násl.

³¹⁵ „Článek 1 Slovensko splňuje podmínky nezbytné pro přijetí jednotné měny. Výjimka ve prospěch Slovenska ...se zrušuje s účinkem ode dne 1. ledna 2009.“ Rozhodnutí Rady 2008/608/ES ze dne 8. července 2008 v souladu s čl. 122 odst. 2 Smlouvy o přijetí jednotné měny Slovenskem ke dni 1. ledna 2009. (Úřední věstník L 195, 24. 7. 2008).

v budoucí spolupráci před směřováním k federalismu. Při poukazu na principy rozhodování v Evropské radě je nutné zmínit, že zakladatelské smlouvy předpokládají, že se na hlasování budou podílet všichni její členové, čímž tak pro rozhodování kvalifikovanou většinou nestanovují další procentuální poměry jako v případě Rady. Ačkoli Evropská rada, i po jejím zahrnutí mezi ostatní orgány Unie nevykonává legislativní funkci, je zmínka o principu, na kterém je hlasování v Evropské radě realizováno důležitá zejména pro zjištění, jakým způsobem budou v rámci hospodářské a měnové politiky přijímány hlavní směry hospodářských politik.

Úloha Evropského parlamentu je v oblasti hospodářské a měnové politiky nadále jen okrajová. Po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost zůstávají Evropskému parlamentu v této oblasti pravomoci doporučující a konzultační, avšak rozhodování je zde bez jakéhokoli omezení účasti zástupců členských států. Kladně lze tuto právní úpravu zvláště pak hodnotit v případě, kdy jsou doporučení Evropského parlamentu adresována Radě, která rozhoduje bez některého z jejích členů, či v případě úzké skupiny států eurozóny.

V otázce postupu formou konzultace je ale současně nutné vzít v úvahu i názory poukazující na demokratický deficit Evropského parlamentu, které opakovaně zdůrazňují skutečnost, že zastoupení členského státu v orgánech Unie prostřednictvím národních exekutiv umožňuje exekutivě prosazení na úrovni nadnárodní těch norem, které v národním legislativním procesu byly parlamentem odmítnuty a které následně v podobě norem unijních jsou pro národní parlament závazné.³¹⁶ V oblasti rozhodovacích procesů, týkajících se spolupráce v hospodářské a měnové unii, se jako výstižná v problematice rovného postavení členských států jeví zřetelná specifikace oblastí, které se týkají výlučně států eurozóny, doplněná o řadu nových postupů, kterými Lisabonská smlouva členy a nečleny eurozóny navzájem odlišuje, a to včetně taxativního výčtu těch ustanovení, která se na členské státy, jež společnou měnu nepoužívají, nevztahují.³¹⁷ V tomto ohledu ale, dle mého názoru, nelze specifickou úpravu práv a povinností členů eurozóny v samostatné kapitole považovat za pramen nerovného postavení států Unie, ale výlučně za preferenci právní jistoty v podání jasných ustanovení, která nahradila roztržičnost dosavadního primárního práva.

---

³¹⁶ HODÁS, M. Národní parlament a Lisabonská smlouva. In. *Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo*. Praha: Leges, 2012. Kap. 7. s. 134.

³¹⁷ Čl. 136 SFEU k postupům posilující autonomii rozhodování členů eurozóny patří především změnu v konceptu hlasování o opatřeních v procesu koordinace hospodářské politiky, který nově proběhne bez hlasování členů, kteří nejsou účastníky eurozóny.

Příkladem je tento princip při řešení otázek schodku veřejných financí, kdy Rada v případě, že přijímá opatření vůči členskému státu eurozóny, podílejí se na hlasování pouze členské státy, které společnou měnu používají.³¹⁸ V případě, že Rada rozhoduje o opatření pro členský stát, který společnou měnu nepoužívá, podílejí se na hlasování všechny členské státy zastoupené v Radě.

Naopak problematickým se, dle mého názoru, může ukázat odejmutí účasti členských států, které nepoužívají společnou měnu na rozhodování o hlavních směrech hospodářských politik členských států eurozóny, což dosavadní primární právo nevyklučovalo. Problematickým z toho důvodu, že oddělení doposud společného rozhodování může v budoucnu zakládat odcizení vzájemného provázání hospodářských směrů, kde by alespoň poradní hlas v podobě doporučení či konzultace států mimo eurozónu, mohl předejít prohlubování případných rozdílů mezi těmito státy a státy eurozóny. Je však nutné poznamenat, že i toto ustanovení bylo ujednáno v intencích mezinárodního práva a nelze mu odepírat závaznost, ke které zakladatelé sami svolili.

V otázce rozhodování o vstupu členského států Unie do eurozóny lze, dle mého názoru, kladně hodnotit ponechání rozhodování o splnění podmínek na rozhodnutí Rady, jakožto společenství zástupců členských států, kteří by mimo Unii ve stejném složení byli způsobilí založit mezinárodní smlouvou mezinárodněprávní závazky a povinnosti. Ponechání rozhodování o splnění podmínek pro vstup do eurozóny v rovině zakladatelů Unie a neumožnění přenosu tohoto rozhodování na úroveň orgánů mezinárodní organizace, které by tak činily na základě jim svěřených pravomocí (odvozených od zakladatelů) či v rámci primárního práva nastavené podmínky mohly měnit odvozenou normotvorbou, je dle mého názoru, dostatečným zdůrazněním principu svrchované rovnosti.

Dokladem zachování principu svrchované rovnosti při rozhodování o splnění podmínek nastavených primárním právem je i, dle mého názoru, ta skutečnost, že ECB je jako orgán Unie pouze konzultován. Ačkoli jí nelze upřít posuzování ekonomických a finančních kritérií z odborného pohledu, a v rovině národní specifickou nezávislost na moci výkonné, není ECB subjektem mezinárodního práva způsobilým k rozhodování o právech a povinnostech jiných subjektů, když svou vlastní subjektivitu pouze odvozuje od svých zakladatelů.

---

³¹⁸ SFEU čl. 136 odst. 1 „...k posílení koordinace rozpočtové kázně ...k vypracování směrů hospodářské politiky...“.

ZÁVĚR

V úvodu předkládané diplomové práce jsem položil otázku, zda je v rámci vzájemné spolupráce evropských států v Evropské unii zachováno rovné postavení suverénních států – členů Unie při jejich účasti v hospodářské a měnové unii. Provedeným výzkumem jsem si současně stanovil cíl – objasnit změny, které do spolupráce v hospodářské a měnové unii přinesl vstup Lisabonské smlouvy v platnost a odpovědět na otázku, zda Lisabonská smlouva právní úpravou hospodářské a měnové politiky přinesla odlišné postavení členských států v rámci mezinárodní organizace Evropská unie. Před vyslovením odpovědi na položené otázky zmíním nejdůležitější momenty provedeného výzkumu.

REKAPITULACE

I HOSPODÁŘSKÁ A MĚNOVÁ UNIE DLE LISABONSKÉ SMLOUVY

Právní úprava spolupráce členských států v rámci hospodářské a měnové politiky nebyla přeměnou tzv. pilířové struktury Unie zásadně dotčena. Vzájemná spolupráce se nadále odvíjí v intencích principu výlučných pravomocí pro členské státy se společnou měnou, který je v oblasti hospodářských politik doplněn principem koordinacním, na základě kterého orgány Unie podporují, koordinují či doplňují činnosti členských států.

Koncepce dělby pravomocí mezi členskými státy a Unií stvrzuje i zachování právní úpravy potvrzující výsostné pravomoci členských států v rozsahu, ve kterém nebyly svěřeny Unii. Tyto tak nadále potvrzují rovnost členských států před zakladatelskými smlouvami a zdůrazňují národní identitu členů Unie. Vzájemný respekt mezi členskými státy s důrazem na jejich vzájemnou pomoc při plnění cílů a úkolů vyplývajících ze smluv nebo z aktů orgánů Unie, je zřetelným potvrzením uskutečňování budoucí spolupráce na principu rovnosti, bez jakýchkoli náznaků federalizace či budoucího přesunu dosavadního rozhodování na orgány Unie, jež by mělo opustit principy zakotvené v zakladatelských smlouvách.

Posílením pravomocí Komise v případě posuzování souladu hospodářských politik členských států s hlavními směry nebo v případě, kdy by jejich nesoulad mohl ohrozit řádné fungování hospodářské a měnové unie nelze pak, dle mého názoru, považovat za ustanovení svěřující orgánu Unie zvláštní kompetence, ale naopak zjednodušení dosavadního postupu vzájemné kooperace členských států.

V rozporu s principem rovnosti suverénních států dle provedeného výzkumu nejsou ani v samostatné kapitole upravená ustanovení týkající se výhradně členských států eurozóny, která žádným způsobem nepřiznávají svým obsahem zvláštní výhody, jež by státy eurozóny v rámci členství v Unii před jinými státy jakýmkoli způsobem zvýhodňovaly.

Zdůraznění principu rovnosti mezi členskými státy mohu, na základě provedeného výzkumu dále potvrdit závazkem členských států nerozšiřovat své pravomoci dříve, než budou případné změny zakladatelských smluv ratifikovány všemi členskými státy v souladu s jejich ústavními předpisy.

Naopak výrazné posílení demokratických principů lze pozorovat jak z posílení role Evropského parlamentu v legislativním procesu, kdy je forma přijímání legislativních aktů principem spolupráce zakotvena jako obecný proces při přijímání vlastních právních norem Unie, tak i z nových pravomocí, jež byly svěřeny v rámci legislativního procesu národním parlamentům. V tomto ohledu nedochází sice k přímému posílení principu svrchované rovnosti suverénních států, které jsou v mezinárodní organizaci (Unii) zastoupeny prostřednictvím svých exekutiv, ale k posílení demokratických hodnot, které jsou považovány za nedílnou součást současného právního státu.³¹⁹

I když demokratické principy legislativní pravomoci Evropského parlamentu bývají označovány za symbolické gesto s poukazem na skutečnost, že orgány Unie (Komise) jsou nadány vlastní legislativní pravomocí v podobě aktů sekundárních (nelegislativních), je dle mého názoru, přípustné vůči těmto postojům argumentovat, že nejen obsazení orgánů Unie, ale i jejich kompetence jsou nadále udíleny výhradně zakladatelskými smlouvami, bez možnosti orgánů Unie si vlastní kompetence stanovit odlišně od zakladatelských smluv.

II ÚČAST ČLENSKÝCH STÁTŮ V HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNII

Výzkumem primárního práva v oblasti upravující účast členských států v hospodářské a měnové unii jsem dospěl k závěrům, které potvrzují jasný a zřetelný koncept právní úpravy vzájemné spolupráce, spočívající v nastavení základních prin-

---

³¹⁹ V tomto ohledu lze poukázat na specifikum evropské integrace, kde jsou demokratické principy podmínkou přijetí do této mezinárodní organizace. K tzv. „kodaňským kritériím“ blíže: FIALA, P. PITOVÁ, M. *Evropská unie*. 2. doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. s. 155.

cipů spolupráce a podmínek účasti v hospodářské a měnové unii, výlučně v normách primárního práva (zakladatelských smlouvách).

Nadnárodními kompetencemi je i po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost nadále pověřena Rada, která představuje v procesech a postupech uvnitř Unie vůli zakladatelů, a která nemůže být ze strany orgánů Unie, jež jsou na vůli členských států nezávislé (Komise), omezena na svých rozhodnutích. V tomto ohledu je Komise v postavení orgánu nezávislého na vůli zakladatelů sice nadána legislativní iniciativou, avšak v případě samotného rozhodování o primárních normách je její role omezena na předkládání návrhů a doporučení.

Na zcela shodném principu je i nadále postaven vstup členského státu mezi státy se společnou měnou. Podmínky účasti v měnové unii nadále označené jako kritéria konvergence, jsou dále zřetelně definovány výhradně v zakladatelských smlouvách, bez možnosti orgánů Unie tyto podmínky jakkoli vykládat odlišně či dodatečně upravovat na základě odvozené normotvorby (nelegislativních aktů). Koncepce imperfektních norem, rozdělujících nastavená kritéria konvergence na kategorii pravidel hard a soft law, které jsou v primárním právu po vstupu Lisabonské smlouvy bez zásadních změn s tou výjimkou, kdy Komisi bylo uděleno oprávnění předložit stanovisko týkající se plnění kritéria dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí přímo členskému státu v případě, že u něj existuje, nebo může vzniknout schodek. Jak však z předloženého výzkumu již vyplynulo, nelze toto pověření považovat za negativně ovlivňující postavení členských států v rámci Unie, pokud o konečném řešení plnění kritéria je rozhodováno samotnými zakladateli.

Jak jsem již výše uvedl, považuji za důležité v úvodu této syntézy druhé části výzkumu zdůraznit, že i když je Rada z pohledu primárního práva orgánem Unie, je složení ve kterém rozhoduje, jež představují zástupci vlád členských států, v případě zákonného zmocnění zcela legitimní pro uzavření jakékoli mezinárodní smlouvy dle mezinárodního práva veřejného. Pokud se při pohledu na Radu (Unie) podíváme pohledem prostým její definice v primárním právu, tedy pohledem, kdy její zástupce spatřujeme v podobě shromáždění představitelů suverénních států současného mezinárodního systému, nelze následně namítat porušení principu svrchované rovnosti, je-li o právech a povinnostech států, jež jim vyplývají z mezinárodní smlouvy (jako pramene mezinárodního práva), rozhodováno ve složení zástupců, v rámci kterého dotýčný stát, v souladu s mezinárodním právem, s daným závazkem vyslovil souhlas.

Z odborného ekonomického hlediska lze sice k některým, v primárním právu upraveným, podmínkám účasti státu v eurozóně učinit výhrady, zvláště pak v případě, kdy bývá odbornými institucemi poukázáno na poměrně mírné nastavení referenčních hodnot pro poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu, je však v souvislosti s cílem této práce nutné uvést, že i přes tyto výhrady, jsou nastavené podmínky pro členské státy rovné a nediskriminující a nastavené na základě vůle zakladatelů.

S čímž však nelze zcela jednoznačně souhlasit jsou některá ustanovení umožňující výklad smlouvy, jenž dovoluje splnit kritérium dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí členskému státu s odůvodněním, že poměr podstatně a nepřetržitě klesal a blížil se k doporučené referenční hodnotě, či se dostatečně snižoval a k doporučené referenční hodnotě se blížil uspokojivým tempem. Avšak i zde však není možné, dle mého názoru, namítat porušení principu rovnosti, pokud jsou tato ustanovení vykládána samotnými zakladateli v podobě Rady bez výlučného zapojení orgánů Unie, které by při výkladu používaly vlastní kompetence. Nadále je tak i po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost, ponecháno rozhodování o splnění podmínek členským státem pro používání společné měny na čistě politické úrovni s takřka minimální možností Komise a centrální banky Unie ovlivnit konečné rozhodnutí nadnárodních orgánů či pružný výklad některých kritérií konvergence, jenž Lisabonská smlouva v textu zakladatelských smluv nadále v nezměněném znění ponechává.

III ROZHODOVACÍ PROCESY UNIE

Výzkumem právní úpravy rozhodovacích procesů, které jsou v rámci vzájemné spolupráce v rámci Unie upraveny v primárním právu, jsem dospěl ke zjištění, ze kterých nelze dovozovat omezení principu svrchované rovnosti.

Posílení rozhodování založené na kvalifikované většině není v rozporu s mezinárodním právem, zvláště pak není v rozporu s mezinárodním právem, pokud tomuto způsobu rozhodování sami subjekty mezinárodního práva dají svolení, a v budoucnu se rozhodnutí provedenému na tomto principu hodlají dobrovolně podřídit. Za jasně definovaný princip rozhodování v rámci mezinárodní organizace (Unii) lze v tomto ohledu považovat i definici kvalifikované většiny v případě, kdy se na rozhodování Rady nepodílejí všichni její členové. Tuto právní úpravu lze vzhledem k četnosti takového rozhodování právě v případě spolupráce v oblasti hospodářské a měnové politiky, pozitivně hodnotit s poukazem na její zřetelnost a předvídatelnost.

Ačkoli byla Evropská rada zařazena v primárním právu mezi ostatní orgány Unie, je její role spíše okrajová, zaměřená především na politické vedení a specifikaci hlavních směrů hospodářských politik. V tomto ohledu lze z tohoto počínu pozorovat neochotu zakladatelů ke změně shora uvedeného výsostného postavení Rady, ze kterého dovozují upřednostnění mezivládního principu v budoucí spolupráci před směřováním k federalismu či jiným obdobám státních útvarů.

Posílení demokratických principů zavedením řádného legislativního procesu však nemělo výrazný vliv na postavení Evropského parlamentu v oblasti hospodářské a měnové politiky, jehož role je nadále v některých otázkách omezena na pouhou konzultaci či doporučení. Naproti tomu lze kladně hodnotit právní úpravu rozhodování v Evropském parlamentu bez jakéhokoli omezení či vyloučení jeho zástupců.³²⁰

V oblasti rozhodovacích procesů týkajících se spolupráce v hospodářské a měnové unii se jako výstižná, právě v problematice rovného postavení členských států, jeví jasná specifikace oblastí, které se týkají výlučně států eurozóny, doplněná o řadu nových postupů, kterými Lisabonská smlouva členy a nečleny eurozóny navzájem odlišuje, včetně taxativního výčtu ustanovení, které se na členské státy, jež společnou měnu nepoužívají, nevztahují. V tomto ohledu ale, dle mého názoru, nelze specifickou úpravu práv a povinností členů eurozóny v samostatné kapitole považovat za pramen nerovného postavení států Unie, ale výlučně za preferenci právní jistoty v podání jasných ustanovení, která nahradila roztříštěnost dosavadního primárního práva.

Problematickým se však, dle mého názoru, může ukázat odejmutí účasti členských států mimo eurozónu na rozhodování o hlavních směrech hospodářských politik členských států eurozóny, což dosavadní primární právo před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost, nevylučovalo. Toto oddělení doposud společného rozhodování je, z mého pohledu, způsobilé v budoucnu založit separaci vzájemných problémů, která může mít v konečném důsledku vliv nejen na vzájemnou informovanost, ale i na zachování vzájemného provázání hospodářských směrů. Jak jsem shora navrhl, mohl by alespoň poradní hlas, v podobě doporučení či konzultace států mimo eurozónu, být snahou k překlenutí tohoto odděleného rozhodování. V konečném důsledku však nelze namítat nic proti takovému závazku, pokud byl učiněn v souladu s mezinárodním právem a nad to je nadále v rámci primárního práva prosazován samotnými zakladateli.

---

³²⁰ Které je např. uplatňováno při rozhodování v Radě.

V otázce rozhodování o vstupu členského států Unie mezi státy eurozóny lze za zachování principu svrchované rovnosti považovat ponechání rozhodování o splnění podmínek na rozhodnutí Rady, jakožto společenství zástupců členských států, kteří by mimo Unii ve stejném složení byli způsobilí založit mezinárodní smlouvou mezinárodněprávní závazky a povinnosti. Neumožnění přenosu tohoto rozhodování na úroveň orgánů mezinárodní organizace, které by tak činily na základě jim svěřených pravomocí (odvozených od zakladatelů) či v rámci primárního práva nastavené podmínky mohly měnit odvozenou normotvorbou, je dle mého názoru, dostatečným zdůrazněním principu svrchované rovnosti v primárním právu Unie. Potvrzením uvedeného tvrzení je pak i ponechání pravomoci ECB v otázkách rozhodování o právech a povinnostech suverénních států, kterým beze sporu přijetí státu do eurozóny je, v rovině konzultační.

ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ

Výzkum v předkládané diplomové práci měl odpovědět na otázku, zda Lisabonská smlouva přinesla právní úpravou hospodářské a měnové politiky odlišné postavení členských států v rámci mezinárodní organizace Evropská unie?

V tomto ohledu si na základě přeložených výsledků provedeného výzkumu dovoluji odpovědět:

Lisabonská smlouva vstupem v platnost nepřinesla do primárního práva Unie (zakladatelských smluv) právní úpravu, která by jakýmkoli způsobem porušovala nastavené podmínky vzájemné spolupráce evropských států.

Lisabonská smlouva vstupem v platnost nadále zachovala princip rozhodování o zásadních otázkách týkajících se členských států, či o jejich postavení v rámci Unie na základě rozhodnutí Rady, která i nadále představuje shromáždění zástupců suverénních států, jež jsou způsobilí na základě své vůle zakládat, měnit či rušit mezinárodněprávní závazky suverénních států.

Lisabonská smlouva vstupem v platnost nepověřila rozhodováním o právech a povinnostech suverénních států orgány mezinárodní organizace, které svou subjektivitu odvozují od vůle zakladatelů.

Lisabonská smlouva vstupem v platnost nepřinesla právní úpravou hospodářské a měnové politiky odlišné postavení členských států v rámci mezinárodní organizace Evropská unie.

RESUMÉ

I use the submitted diploma thesis to answer the question of whether the equal status of sovereign states – Union members – is maintained within the terms of mutual cooperation between the European countries of the European Union during their participation in the Economic and Monetary Union. On undertaking this research I also set myself the goal of: clarifying the changes in cooperation within the Economic and Monetary Union brought about by the Treaty of Lisbon coming into force and to answer the question of whether regulation of economic and monetary policy by the Treaty of Lisbon resulted in the different status of member states within the terms of the international European Union organisation.

I executed this diploma thesis as an analytical work, the contents of which describe case studies of the status of member states within the terms of the international organisation, with emphasis on potential differences between the members arising from their participation in the Eurozone. I divided this thesis into two main parts – a theoretical part and a practical part. In the theoretical part of the thesis I presented the goal of this thesis and the research question, and the methods and procedures I used to answer the questions posed in the thesis. I also introduced the structure of the thesis and the basic theoretical foundation. I divided the practical section into three main chapters – areas in which I gradually researched the status of member states. I chose the field of the Treaties of the European Union as the first area of research, in which I emphasised the basic differences in the legal regulation of cooperation by Union member states, which were brought about in Memorandums as a result of the Treaty of Lisbon coming into force. In the second area, I researched the field of the terms of convergence stipulated by the Treaties of the European Union for entry of a member state into the Eurozone. The last area, in which I conclude the research executed in the practical part of the thesis, is the area of Union decision-making processes and mechanisms. I divided research in the field of decision-making processes and mechanisms into a general section, concerning all decision-making processes in the Union and a section explicitly concerning processes and mechanisms within the terms of economic and monetary policies.

At the end of the submitted thesis I recapped the specific summaries of the individual chapters in the practical section and answered the question posed in the introduction of the thesis.

Within the terms of the research I performed I came to the conclusion that the Treaty of Lisbon coming into force did not introduce legal regulations into the Treaties of the European Union, which would violate the equal terms of mutual cooperation between European states, in any manner. On coming into force the Treaty of Lisbon maintained the principle of decision-making about fundamental issues concerning member states, or concerning their status within the terms of the Union, on the basis of a decision by the Council, which continues to represent a gathering of representatives of sovereign states, which are authorised to establish, amend or void the international-legal obligations of sovereign states, on the basis of their will. By coming into force the Treaty of Lisbon did not authorise the bodies of the international organisation, which derive their subjectivity from the will of the founders, to make decisions concerning the rights and obligations of sovereign states. On coming into force the Treaty of Lisbon's regulation of the economic and monetary policy did not result in different statuses of member states within the terms of the international European Union organisation.

PRAMENY A POUŽITÉ ZDROJE

1. BALDWIN, R., WYPLOSZ, Ch. *Ekonomie evropské integrace*. Přeložili: Šaroch, S., Viktorová, D. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a. s. 2008. 480 s. ISBN 978-80-247-1807-1.
2. BRŮŽEK, A., SMRČKOVÁ, G., ZÁKLASNÍK, M. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. 1. vyd. Praha: Velryba, 2007. 196 s. Podnikání a management; sv. 4. ISBN 978-80-85860-19-1.
3. CABADA, L. KUBÁT, M. aj. *Úvod do studia politické vědy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. 455 s. ISBN 978-80-7380-076-5.
4. CIHELKOVÁ, E., JAKŠ, J., aj. *Evropská integrace – Evropská unie*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2004. 378 s. ISBN 80-245-0854-0.
5. ČEPELKA, Č., ŠTURMA, P. *Mezinárodní právo veřejné*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck 2008. xli, 881 s. ISBN 978-80-7179-728-9.
6. De LAROSIÈRE, J. *Report of the High-Level Group of Financial Supervision in the EU*. [on-line], Brussels, European Commission. 25 February 2009. [cit. 17. 2. 2015]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/de_larosiere_report_en.pdf>
7. DĚDEK, O. *Doba eura: úspěchy i nezdary společné evropské měny*. Praha: Linde Praha, 2014. 335 s. ISBN 978-80-7201-933-5.
8. DĚDĚK, O. Bankovní unie. In. *Zavedení eura.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 24. 11. 2014. [cit. 27. 2. 2015]. Dostupné z: <<http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/bankovni-unie>>
9. DĚDĚK, O. Pakt stability a růstu. In. *Zavedení eura.cz* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 24. 11. 2014. [cit. 27. 2. 2015]. Dostupné z: <<http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/pakt-stability-a-rustu>>
10. ECB. *Konvergenční zpráva: Květen 2008*. Frankfurt: Evropská centrální banka, 2008. 61 s. ISSN 1725-9592
11. FIALA, P. PITOVÁ, M. *Evropská unie*. 2. doplněné vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010. 803 s. ISBN 978-80-7325-223-6.
12. FONTAINE, P. Nová idea pro Evropu: Schumanova deklarace [online]. Praha: Informační centrum EU, 2001 [cit. 2013-10-11]. Dostupné z: <<http://www.falbr.cz/eu/publikace/idea.pdf>>. ISBN 80-238-7069-6.
13. HELÍSEK, M. a kol. *Euro v ČR z pohledu ekonomů*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 206 s. ISBN 978-80-7380-182-3.
14. HENDRYCH, D. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. xxxiv, 792 s. Právníké učebnice (C. H. Beck). ISBN 978-807-1792-543.
15. HOLMAN, R. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. xiv, 424 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-861-3.
16. JUREČKA, V. a kol. *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. 332 s. Expert. ISBN 978-80-247-3258-9.
17. KLÍMA, K. a kol. *Evropské právo*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 579 s. ISBN 978-80-7380-335-3.

18. KLÍMA, K. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. Praha: ASPI Publishing, s. r. o. 2003. 312 s. ISBN 80-86395-78-2.
19. KNAPP, V. *Teorie práva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1995. xvi, 247 s. ISBN 80-7179-028-1.
20. *Krize eurozóny: současný stav a perspektivy: souhrnná publikace z vědeckopopularizačního semináře ...: Brno, 22. listopadu 2013 [v Moravském zemském muzeu]*. 1. vyd. Praha: Newton College ve spolupráci se Vzdělávacím střediskem na podporu demokracie, 2013. 160 s. ISBN 978-80-87764-01-5.
21. KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 7., opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009. 462 s. ISBN 978-80-7239-231-5.
22. KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E., a kol. *Světová ekonomika. Nové jevy a perspektivy*. 2. Doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. xviii, 319 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-455-4.
23. LACINA, L. a kol. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2007. xxvii, 538 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7179-560-5.
24. MALENOVSKÝ, J. *Mezinárodní právo veřejné: jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště právu českému*. 5. podst. upr. a dopl. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 552 s. ISBN 978-80-210-4474-6.
25. NĚMEČEK, E. *Mezinárodní měnový systém: otázka konvertibility, stability a likvidity*. Vyd. české 1. V Praze: Karolinum, 2000. 247 s. ISBN 80-246-0081-1.
26. PĚLUCHA, M. ed. *Sborník příspěvků z konference Přípravenost České republiky na euro: konané 18. října 2005 v Praze*. Vyd. 1. Praha: IREAS, Institut pro strukturální politiku, 2005. 60 s. ISBN 80-86684-36-9.
27. PEČINKOVÁ, I. ed. *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. 2., rozš. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. 215 s. ISBN 978-80-7325-138-3.
28. PÍTROVÁ, L. et al. *Když se řekne Lisabonská smlouva...Perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Vyd. 1. Praha: Odbor informování o evropských záležitostech, Úřad vlády České republiky, 2008. 156 s. ISBN 978-80-87041-48-2.
29. POSPÍŠIL, R. *Vybrané kapitoly z ekonomiky Evropské unie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. 95 s. Skripta. ISBN 80-244-0768-X.
30. POTOČNÝ, M., ONDŘEJ, J. *Mezinárodní právo veřejné: zvláštní část*. 5., dopl. a rozš. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2006. xxii, 511 s. Právnícké učebnice. ISBN 80-7179-536-4.
31. SEDLÁČEK, P. *Mezinárodní měnový fond ve 21. století*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2008. xviii, 234 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-012-6.
32. SYLLOVÁ, J. aj. *Lisabonská smlouva: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. xli, 1299 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-339-4.
33. ŠIŠKOVÁ, N. a kol. *Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo*. Praha: Leges, 2012. 288 s. ISBN 978-80-87576-17-5.
34. TICHÝ, Luboš et al. *Evropské právo*. 4. vyd. V Praze: C. H. Beck, 2011. lii, 953 s. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-333-2.

35. TOMÁŠEK, M. *Evropské měnové právo*. Vyd. 1. V Praze: C. H. Beck, 2004. xiii, 145 s. Beckova skripta. ISBN 80-7179-860-6.
36. TOMÁŠEK, M. *Právní nástupnictví měny euro*. Praha: Linde, 2000. 269 s. ISBN 80-7201-205-3.
37. TOMÁŠEK, M., TÝČ, V., a kol. *Právo Evropské unie*. 1. Vydání. Praha: Leges, 2013. 496 s. ISBN 978-80-87576-53-3.
38. TOMÁŠEK, M. *Právní základy Evropské měnové unie*. 1. vyd. Praha: Bankovní institut, 1999. 165 s. ISBN 80-902243-3-4.
39. TVRDOŇ, M. *Institucionální rámec fungování trhu práce v kontextu ekonomické konvergence a přijetí společné měny: (aplikace na země visegrádské skupiny)*. 1. vyd. Brno: Institut vzdělávání Sokrates, 2011. 199 s. ISBN 978-80-86572-75-8.
40. *Zájmy České republiky a přijetí společné evropské měny: přepis příspěvků z IV. konference Evropské fórum podnikání: Praha, Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, 17. září 2008*. Praha: Vzdělávací středisko na podporu demokracie, 2008. 155 s. ISBN 978-80-903122-9-6.

Dokumenty, mezinárodní smlouvy a právní předpisy

41. Amsterodamská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii, smlouvy o založení ES a související akty, (Úřední věstník 97/C, 340/01).
42. Council Recommendation 2010/410/EU of 13 July 2010 on broad guidelines for the economic policies of the Member States and of the Union [Official Journal L 191 of 23. 7. 2010].
43. Council Regulation (EC) No 2866/98 of 31 December 1998 on the conversion rates between the euro and the currencies of the Member States adopting the euro (Úřední věstník L 359, 31. 12. 1998, P. 0001 – 000).
44. Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Cooperation among States in accordance with the Charter of the United Nations. New York, 24. 10. 1970.
45. Dohoda ze dne 1. září 1998 mezi Evropskou centrální bankou a národními centrálními bankami členských států mimo eurozónu, kterou se stanoví provozní postupy pro mechanismus směnných kurzů ve třetí etapě hospodářské a měnové unie (Úřední věstník C 345, 13. 11. 1998, S. 0006 – 0012).
46. Jednotný evropský akt (podepsaný v Lucemburku dne 17. února 1986 a v Haagu dne 28. února 1986 (Úřední věstník L 169, 29. 6. 1987).
47. Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii (ve znění smlouvy z Nice), (Úřední věstník C 325/5, 24. 12. 2002).
48. Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii (ve znění Lisabonské smlouvy), (Úřední věstník C 83/13, 30. 3. 2010).
49. Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie (ve znění Lisabonské smlouvy), (Úřední věstník C 83/47, 30. 3. 2010).
50. Konsolidované znění Smlouvy o založení Evropského společenství (ve znění smlouvy z Nice), (Úřední věstník C 325/33, 24. 12. 2002).
51. Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007 (Úřední věstník CIG 14/07, 3. 12. 2007).

52. Niceská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii Smlouvy o založení Evropských společenství a některé související akty, (Úřední věstník 2001/C, 80/01).
53. Montevideo Convention on the Rights and Duties of States. Montevideo, 26. prosince 1933.
54. Nařízení Rady (ES) č. 2494/95 ze dne 23. října 1995 o harmonizovaných indexech spotřebitelských cen (Úřední věstník L 257, 27. 10. 1995, S. 1) ve znění Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 596/2009 ze dne 18. června 2009, L 188 14, 18. 7. 2009.
55. Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997, o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (Úřední věstník L 209, 2. 8. 1997, P. 0006 – 0011).
56. Nařízení Rady (EU) č. 1177/2011 ze dne 8. listopadu 2011, kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (Úřední věstník L 306, 23. 11. 2011).
57. Nařízení Rady (ES) č. 1479/2009 ze dne 25. května 2009 o použití Protokolu o postupu při nadměrném schodku, připojeného ke Smlouvě o založení Evropského společenství (Úřední věstník L 145, 10. 6. 2009)
58. Nařízení Rady (ES) č. 3605/93 ze dne 22. listopadu 1993 o použití Protokolu při nadměrném schodku, připojeného ke Smlouvě o založení Evropského společenství (Úřední věstník L 332, 31. 12. 1993).
59. Nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik (Úřední věstník L 209, 2. 8. 1997, S. 0001 – 0005)
60. Nařízení Rady (ES) č. 1103/97 ze dne 17. června 1997 o některých ustanoveních týkajících se zavedení eura (Úřední věstník L 162, 19. 6. 1997, S. 0001 – 0003).
61. Nařízení Rady (ES) č. 974/98 ze dne 3. května 1998 o zavedení eura (Úřední věstník L 139, 11. 5. 1998, P. 1).
62. Protokol (č. 4) o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky (příloha Lisabonské smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství).
63. Protokol (č. 12) o postupu při nadměrném schodku (příloha Lisabonské smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství).
64. Protokol (č. 13) o kritériích konvergence (příloha Lisabonské smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství).
65. Protokol (č. 14) o Euroskupině (příloha Lisabonské smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství).
66. Rozhodnutí Rady č. 2008/608/ES ze dne 8. července 2008 v souladu s čl. 122 odst. 2 Smlouvy o přijetí jednotné měny Slovenskem ke dni 1. ledna 2009. (Úřední věstník L 195, 24. 7. 2008).
67. Rozhodnutí Rady č. 2009/937/EU ze dne 1. prosince 2009, kterým se přijímá její jednací řád (Úřední věstník L 325, 11. 12. 2009)
68. Rozhodnutí Rady č. 2010/284/EU ze dne 19. ledna 2010 o existenci nadměrného schodku v České republice (Úřední věstník L 125, 21. 5. 2010).

69. Rozhodnutí Rady č. 2010/284/EU ze dne 19. ledna 2010 o existenci nadměrného schodku na Slovensku (Úřední věstník L 125, 21. 5. 2010).
70. Rozhodnutí Rady 2014/405/ EU ze dne 20. června 2014, kterým se zrušuje rozhodnutí 2010/284/EU o existenci nadměrného schodku v České republice (Úřední věstník L 190, 28. 6. 2014).
71. Rozhodnutí Rady 2014/408/ EU ze dne 20. června 2014, kterým se zrušuje rozhodnutí 2010/284/EU o existenci nadměrného schodku na Slovensku (Úřední věstník L 190, 28. 6. 2014).
72. Smlouva o Evropské unii (podepsaná 7. 2. 1992, tzv. Maastrichtská smlouva), (Úřední věstník 92/C, 191/01).
73. Smlouva o jednotných orgánech (Úřední věstník 152, 13. 7. 1967).
74. Smlouva o Ústavě pro Evropu - finální text (Úřední věstník CIG 87/2/04 REV 2, Brusel, 29. 10. 2004).
75. Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství (podepsaná 25. 3. 1957, ve znění Římské smlouvy), Revidovaný překlad.
76. Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii (podepsaná 25. 3. 1957, ve znění Římské smlouvy), Revidovaný překlad.
77. Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli (podepsaná 18. 4. 1951, ve znění Římské smlouvy), Revidovaný překlad.
78. The European Convention. Brussels, 4 November 2002, CONV 375/1/02, REV 1, WG V 14.
79. Usnesení Evropské rady o zřízení mechanismu směnných kurzů ve třetí etapě hospodářské a měnové unie Amsterdamu, 16. června 1997 (Úřední věstník C 236, 8. 2. 1997, S. 0005 až 0006).
80. Vyhláška ministra zahraničních věcí ČSR ze dne 16. ledna 1947 o chartě Spojených národů a statutu Mezinárodního soudního dvora, sjednaných dne 26. června 1945 na konferenci Spojených národů o mezinárodní organizaci, konané v San Francisku, ve znění vyhlášky č. 127/1965 Sb. a se zapracovanými změnami dle sdělení č. 36/1999 Sb.
81. Vyhláška ministra zahraničních věcí ČSSR ze dne 4. září 1987 č. 15/1988 Sb., o Vídeňské úmluvě o smluvním právu.

Internetové odkazy a zdroje

- Euroskop. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/>>.
- EUR-Lex. Dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/index.htm/>>.
- Evropská komise. Dostupné z: <<http://ec.europa.eu/>>.
- Evropská unie. Dostupné z: <[http://europa.eu /](http://europa.eu/)>.
- Ministerstvo vnitra ČR. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/>>.
- Ministerstvo zahraničních věcí ČR. Dostupné z: <<http://www.mzv.cz/>>.
- United Nations Treaty Collection. Dostupné z: <<http://treaties.un.org/>>.
- Yale University Library. Dostupné z: <<http://avalon.law.yale.edu/default.asp/>>.
- United Nations Treaty Collection. Dostupné z: <<http://treaties.un.org/>>.
- Zavedení eura v České republice. Dostupné z: <www.zavedenieura.cz>.

PŘÍLOHY

Vybraná ustanovení právních předpisů – srovnávací tabulky jednotlivých ustanovení primárního práva.

LISABONSKÁ SMLOUVA – SROVNÁVACÍ TABULKY	99
AMSTERODAMSKÁ SMLOUVA - SROVNÁVACÍ TABULKY	124

SROVNÁVACÍ TABULKY UVEDENÉ V ČLÁNKU 5
LISABONSKÉ SMLOUVY

A. Smlouva o Evropské unii

Dosavadní číslování Smlouvy o Evropské unii	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o Evropské unii
HLAVA I – SPOLEČNA USTANOVENÍ	HLAVA I – SPOLEČNA USTANOVENÍ	HLAVA I – SPOLEČNA USTANOVENÍ
Článek 1	Článek 1	Článek 1
	Článek 1a	Článek 2
Článek 2	Článek 2	Článek 3
Článek 3 (zrušen) ¹		
	Článek 3a	Článek 4
	Článek 3b ²	Článek 5
Článek 4 (zrušen) ³		
Článek 5 (zrušen) ⁴		
Článek 6	Článek 6	Článek 6
Článek 7	Článek 7	Článek 7
	Článek 7a	Článek 8
HLAVA II – USTANOVENÍ POZMĚŇUJÍCÍ SMLOUVU O ZALOŽENÍ EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO SPOLEČENSTVÍ S CÍLEM ZALOŽIT EVROPSKÉ SPOLEČENSTVÍ	HLAVA II – USTANOVENÍ O DEMOKRATICKÝCH ZÁSADÁCH	HLAVA II – USTANOVENÍ O DEMOKRATICKÝCH ZÁSADÁCH
Článek 8 (zrušen) ⁵	Článek 8	Článek 9
	Článek 8a ⁶	Článek 10
	Článek 8b	Článek 11
	Článek 8c	Článek 12

¹ Věcně nahrazen článkem 2f (nově 7) Smlouvy o fungování Evropské unie a čl. 9 (nově 13) odst. 1 a čl. 10a (nově 21) odst. 3 druhým pododstavcem Smlouvy o Evropské unii.

² Nahrazuje článek 5 Smlouvy o založení Evropského společenství.

³ Věcně nahrazen článkem 9b (nově 15) Smlouvy o Evropské unii.

⁴ Věcně nahrazen čl. 9 (nově 13) odst. 2 Smlouvy o Evropské unii.

⁵ Článek 8 Smlouvy o Evropské unii ve znění platném před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost (dále jen „dosavadní Smlouva o Evropské unii“) měnil Smlouvu o založení Evropského společenství. Tyto změny jsou začleněny do uvedené smlouvy a článek 8 se zrušuje. Jeho číslo je použito pro vložení nového ustanovení.

⁶ Odstavec 4 věcně nahrazuje čl. 191 první pododstavec Smlouvy o založení Evropského společenství.

Dosavadní číslování Smlouvy o Evropské unii	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o Evropské unii
HLAVA III – USTANOVENÍ POZMĚŇUJÍCÍ SMLOUVU O ZALOŽENÍ EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ UHLÍ A OCELI	HLAVA III – USTANOVENÍ O ORGÁNECH	HLAVA III – USTANOVENÍ O ORGÁNECH
Článek 9 (zrušen) ¹	Článek 9	Článek 13
	Článek 9a ²	Článek 14
	Článek 9b ³	Článek 15
	Článek 9c ⁴	Článek 16
	Článek 9d ⁵	Článek 17
	Článek 9e	Článek 18
	Článek 9f ⁶	Článek 19
HLAVA IV – USTANOVENÍ POZMĚŇUJÍCÍ SMLOUVU O ZALOŽENÍ EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ PRO ATOMOVOU ENERGII	HLAVA IV – USTANOVENÍ O POSÍLENÉ SPOLUPRÁCI	HLAVA IV – USTANOVENÍ O POSÍLENÉ SPOLUPRÁCI
Článek 10 (zrušen) ⁷ Články 27a až 27e (nahrazeny) Články 40, 40a a 40b (nahrazeny) Články 43 až 45 (nahrazeny)	Článek 10 ⁸	Článek 20

- ¹ Článek 9 dosavadní Smlouvy o Evropské unii změnil Smlouvu o založení Evropského společenství uhlí a oceli. Uvedená smlouva pozbyla platnosti dnem 23. července 2002. Článek 9 se zrušuje a jeho číslo je použito pro vložení nového ustanovení.
- ² – Odstavce 1 a 2 věcně nahrazují článek 189 Smlouvy o založení Evropského společenství;
– odstavce 1 až 3 věcně nahrazují čl. 190 odst. 1, 2 a 3 Smlouvy o založení Evropského společenství;
– odstavec 1 věcně nahrazuje čl. 192 první pododstavec Smlouvy o založení Evropského společenství;
– odstavec 4 věcně nahrazuje čl. 197 první pododstavec Smlouvy o založení Evropského společenství.
- ³ Věcně nahrazuje článek 4 Smlouvy o Evropské unii.
- ⁴ – Odstavec 1 věcně nahrazuje čl. 202 první a druhou odrážku Smlouvy o založení Evropského společenství;
– odstavce 2 a 9 věcně nahrazují článek 203 Smlouvy o založení Evropského společenství;
– odstavce 4 a 5 věcně nahrazují čl. 205 odst. 2 a 4 Smlouvy o založení Evropského společenství.
- ⁵ – Odstavec 1 věcně nahrazuje článek 211 Smlouvy o založení Evropského společenství;
– odstavce 3 a 7 věcně nahrazují článek 214 Smlouvy o založení Evropského společenství;
– odstavec 6 věcně nahrazuje čl. 217 odst. 1, 3 a 4 Smlouvy o založení Evropského společenství.
- ⁶ – Věcně nahrazuje článek 220 Smlouvy o založení Evropského společenství;
– odst. 2 první pododstavec věcně nahrazuje čl. 221 první pododstavec Smlouvy o založení Evropského společenství.
- ⁷ Článek 10 dosavadní Smlouvy o Evropské unii změnil Smlouvu o založení Evropského společenství pro atomovou energii. Tyto změny jsou začleněny do uvedené smlouvy a článek 10 se zrušuje. Jeho číslo je použito pro vložení nového ustanovení.
- ⁸ Nahrazuje také články 11 a 11a Smlouvy o založení Evropského společenství.

Dosavadní číslování Smlouvy o Evropské unii	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o Evropské unii
HLAVA V – USTANOVENÍ O SPOLEČNÉ ZAHRA NIČNÍ A BEZPEČNOSTNÍ POLITICE	HLAVA V – OBECNÁ USTANOVENÍ O VNĚJŠÍ ČINNOSTI UNIE A ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O SPOLEČNÉ ZAHRA NIČNÍ A BEZPEČNOSTNÍ POLITICE	HLAVA V – OBECNÁ USTANOVENÍ O VNĚJŠÍ ČINNOSTI UNIE A ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O SPOLEČNÉ ZAHRA NIČNÍ A BEZPEČNOSTNÍ POLITICE
	Kapitola 1 – Obecná ustanovení o vnější činnosti Unie	Kapitola 1 – Obecná ustanovení o vnější činnosti Unie
	Článek 10a	Článek 21
	Článek 10b	Článek 22
	Kapitola 2 – Zvláštní ustanovení o společné zahraniční a bezpečnostní politice	Kapitola 2 – Zvláštní ustanovení o společné zahraniční a bezpečnostní politice
	Oddíl 1 – Společná ustanovení	Oddíl 1 – Společná ustanovení
	Článek 10c	Článek 23
Článek 11	Článek 11	Článek 24
Článek 12	Článek 12	Článek 25
Článek 13	Článek 13	Článek 26
	Článek 13a	Článek 27
Článek 14	Článek 14	Článek 28
Článek 15	Článek 15	Článek 29
<i>Článek 22 (přemístěn)</i>	Článek 15a	Článek 30
<i>Článek 23 (přemístěn)</i>	Článek 15b	Článek 31
Článek 16	Článek 16	Článek 32
Článek 17 (přemístěn)	<i>Článek 28a</i>	<i>Článek 42</i>
Článek 18	Článek 18	Článek 33
Článek 19	Článek 19	Článek 34
Článek 20	Článek 20	Článek 35
Článek 21	Článek 21	Článek 36
Článek 22 (přemístěn)	<i>Článek 15a</i>	<i>Článek 30</i>
Článek 23 (přemístěn)	<i>Článek 15b</i>	<i>Článek 31</i>
Článek 24	Článek 24	Článek 37
Článek 25	Článek 25	Článek 38
	Článek 25a	Článek 39
<i>Článek 47 (přemístěn)</i>	Článek 25b	Článek 40

Dosavadní číslování Smlouvy o Evropské unii	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o Evropské unii
Článek 26 (zrušen)		
Článek 27 (zrušen)		
Článek 27a (nahrazen) ¹	Článek 10	Článek 20
Článek 27b (nahrazen) ¹	Článek 10	Článek 20
Článek 27c (nahrazen) ¹	Článek 10	Článek 20
Článek 27d (nahrazen) ¹	Článek 10	Článek 20
Článek 27e (nahrazen) ¹	Článek 10	Článek 20
Článek 28	Článek 28	Článek 41
	Oddíl 2 – Ustanovení o společné bezpečnosti a obranné politice	Oddíl 2 – Ustanovení o společné bezpečnosti a obranné politice
Článek 17 (přemístěn)	Článek 28a	Článek 42
	Článek 28b	Článek 43
	Článek 28c	Článek 44
	Článek 28d	Článek 45
	Článek 28e	Článek 46
HLAVA VI – USTANOVENÍ O POLICEJNÍ A JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCI V TRESTNÍCH VĚCECH (zrušena) ²		
Článek 29 (nahrazen) ³		
Článek 30 (nahrazen) ⁴		
Článek 31 (nahrazen) ⁵		
Článek 32 (nahrazen) ⁶		
Článek 33 (nahrazen) ⁷		
Článek 34 (zrušen)		
Článek 35 (zrušen)		
Článek 36 (nahrazen) ⁸		

¹ Články 27a až 27e dosavadní Smlouvy o Evropské unii, týkající se posílené spolupráce, se nahrazují rovněž články 280a až 280i (nově 326 až 334) Smlouvy o fungování Evropské unie.

² Hlava VI dosavadní Smlouvy o EU, týkající se policejní a justiční spolupráce v trestních věcech, se nahrazuje kapitolami 1, 4 a 5 části třetí hlavy IV Smlouvy o fungování Evropské unie.

³ Nahrazen článkem 61 (nově 67) Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁴ Nahrazen články 69f a 69g (nově 87 a 88) Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁵ Nahrazen články 69a, 69b a 69d (nově 82, 83 a 85) Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁶ Nahrazen článkem 69h (nově 89) Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁷ Nahrazen článkem 61e (nově 72) Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁸ Nahrazen článkem 61d (nově 71) Smlouvy o fungování Evropské unie.

Dosavadní číslování Smlouvy o Evropské unii	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o Evropské unii
Článek 37 (zrušen)		
Článek 38 (zrušen)		
Článek 39 (zrušen)		
Článek 40 (nahrazen) ¹	<i>Článek 10</i>	<i>Článek 20</i>
Článek 40a (nahrazen) ¹	<i>Článek 10</i>	<i>Článek 20</i>
Článek 40b (nahrazen) ¹	<i>Článek 10</i>	<i>Článek 20</i>
Článek 41 (zrušen)		
Článek 42 (zrušen)		
HLAVA VII – USTANOVENÍ O POSÍLENÉ SPOLUPRÁCI (nahrazena) ²	<i>HLAVA IV – USTANOVENÍ O POSÍLENÉ SPOLUPRÁCI</i>	<i>HLAVA IV – USTANOVENÍ O POSÍLENÉ SPOLUPRÁCI</i>
Článek 43 (nahrazen) ²	<i>Článek 10</i>	<i>Článek 20</i>
Článek 43a (nahrazen) ²	<i>Článek 10</i>	<i>Článek 20</i>
Článek 43b (nahrazen) ²	<i>Článek 10</i>	<i>Článek 20</i>
Článek 44 (nahrazen) ²	<i>Článek 10</i>	<i>Článek 20</i>
Článek 44a (nahrazen) ²	<i>Článek 10</i>	<i>Článek 20</i>
Článek 45 (nahrazen) ²	<i>Článek 10</i>	<i>Článek 20</i>
HLAVA VIII – ZAVĚREČNA USTANOVENÍ	HLAVA VI – ZAVĚREČNA USTANOVENÍ	HLAVA VI – ZAVĚREČNA USTANOVENÍ
Článek 46 (zrušen)		
	Článek 46a	Článek 47
Článek 47 (přemístěn)	<i>Článek 25b</i>	<i>Článek 40</i>
Článek 48	Článek 48	Článek 48
Článek 49	Článek 49	Článek 49
	Článek 49a	Článek 50
	Článek 49b	Článek 51
	Článek 49c	Článek 52
Článek 50 (zrušen)		
Článek 51	Článek 51	Článek 53
Článek 52	Článek 52	Článek 54
Článek 53	Článek 53	Článek 55

¹ Články 40, 40a a 40b dosavadní Smlouvy o Evropské unii, týkající se posílené spolupráce, se nahrazují rovněž články 280a až 280i (nově 326 až 334) Smlouvy o fungování Evropské unie.

² Články 43 až 45 a hlava VII dosavadní Smlouvy o EU, týkající se posílené spolupráce, se nahrazují rovněž články 280a až 280i (nově 326 až 334) Smlouvy o fungování Evropské unie.

B. Smlouva o fungování Evropské unie

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
ČÁST PRVNÍ – ZASADY	ČÁST PRVNÍ – ZASADY	ČÁST PRVNÍ – ZASADY
Článek 1 (zrušen)		
	Článek 1a	Článek 1
Článek 2 (zrušen) ¹		
	Hlava I – Druhy a oblasti pravomoci Unie	Hlava I – Druhy a oblasti pravomoci Unie
	Článek 2a	Článek 2
	Článek 2b	Článek 3
	Článek 2c	Článek 4
	Článek 2d	Článek 5
	Článek 2e	Článek 6
	Hlava II – Obecně použitelná ustanovení	Hlava II – Obecně použitelná ustanovení
	Článek 2f	Článek 7
Čl. 3 odst. 1 (zrušen) ²		
Čl. 3 odst. 2	Článek 3	Článek 8
Článek 4 (přemístěn)	Článek 97b	Článek 119
Článek 5 (nahrazen) ³		
	Článek 5a	Článek 9
	Článek 5b	Článek 10
Článek 6	Článek 6	Článek 11
Čl. 153 odst. 2 (přemístěn)	Článek 6a	Článek 12
	Článek 6b ⁴	Článek 13
Článek 7 (zrušen) ⁵		
Článek 8 (zrušen) ⁶		
Článek 9 (zrušen)		
Článek 10 (zrušen) ⁷		

¹ Věcně nahrazen článkem 2 (nově 3) Smlouvy o Evropské unii.

² Věcně nahrazen články 2b až 2e (nově 3 až 6) Smlouvy o fungování Evropské unie.

³ Nahrazen článkem 3b (nově 5) Smlouvy o Evropské unii.

⁴ Vložení normativní části protokolu o ochraně a dobrých životních podmínkách zvířat.

⁵ Věcně nahrazen článkem 9 (nově 13) Smlouvy o Evropské unii.

⁶ Věcně nahrazen článkem 9 (nově 13) Smlouvy o Evropské unii a čl. 245a (nově 282) Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁷ Věcně nahrazen čl. 3a (nově 3) odst. 3 Smlouvy o Evropské unii.

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Článek 11 (nahrazen) ¹	Články 280a až 280i	Články 326 až 334
Článek 11a (nahrazen) ¹	Články 280a až 280i	Články 326 až 334
Článek 12 (přemístěn)	Článek 16d	Článek 18
Článek 13 (přemístěn)	Článek 16e	Článek 19
Článek 14 (přemístěn)	Článek 22a	Článek 26
Článek 15 (přemístěn)	Článek 22b	Článek 27
Článek 16	Článek 16	Článek 14
Článek 255 (přemístěn)	Článek 16a	Článek 15
Článek 286 (nahrazen)	Článek 16b	Článek 16
	Článek 16c	Článek 17
ČÁST DRUHÁ – OBCANSTVÍ UNIE	ČÁST DRUHÁ – ZAKAZ DISKRIMINACE A OBCANSTVÍ UNIE	ČÁST DRUHÁ – ZAKAZ DISKRIMINACE A OBCANSTVÍ UNIE
Článek 12 (přemístěn)	Článek 16d	Článek 18
Článek 13 (přemístěn)	Článek 16e	Článek 19
Článek 17	Článek 17	Článek 20
Článek 18	Článek 18	Článek 21
Článek 19	Článek 19	Článek 22
Článek 20	Článek 20	Článek 23
Článek 21	Článek 21	Článek 24
Článek 22	Článek 22	Článek 25
ČÁST TŘETÍ – POLITIKY SPOLEČENSTVÍ	ČÁST TŘETÍ – VNITRNÍ POLITIKY A ČINNOSTI UNIE	ČÁST TŘETÍ – VNITRNÍ POLITIKY A ČINNOSTI UNIE
	Hlava I – Vnitřní trh	Hlava I – Vnitřní trh
Článek 14 (přemístěn)	Článek 22a	Článek 26
Článek 15 (přemístěn)	Článek 22b	Článek 27
Hlava I – Volný pohyb zboží	Hlava Ia – Volný pohyb zboží	Hlava II – Volný pohyb zboží
Článek 23	Článek 23	Článek 28
Článek 24	Článek 24	Článek 29
Kapitola 1 – Celní unie	Kapitola 1 – Celní unie	Kapitola 1 – Celní unie
Článek 25	Článek 25	Článek 30
Článek 26	Článek 26	Článek 31
Článek 27	Článek 27	Článek 32

¹ Nahrazen rovněž článkem 10 (nově 20) Smlouvy o Evropské unii.

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
<i>Část třetí hlava X – Spolupráce v celních věcech (přemístěna)</i>	Kapitola 1a – Spolupráce v celních věcech	Kapitola 2 – Spolupráce v celních věcech
<i>Článek 135 (přemístěn)</i>	Článek 27a	Článek 33
Kapitola 2 – Zákaz množstevních omezení mezi členskými státy	Kapitola 2 – Zákaz množstevních omezení mezi členskými státy	Kapitola 3 – Zákaz množstevních omezení mezi členskými státy
Článek 28	Článek 28	Článek 34
Článek 29	Článek 29	Článek 35
Článek 30	Článek 30	Článek 36
Článek 31	Článek 31	Článek 37
Hlava II – Zemědělství	Hlava II – Zemědělství a rybolov	Hlava III – Zemědělství a rybolov
Článek 32	Článek 32	Článek 38
Článek 33	Článek 33	Článek 39
Článek 34	Článek 34	Článek 40
Článek 35	Článek 35	Článek 41
Článek 36	Článek 36	Článek 42
Článek 37	Článek 37	Článek 43
Článek 38	Článek 38	Článek 44
Hlava III – Volný pohyb osob, služeb a kapitálu	Hlava III – Volný pohyb osob, služeb a kapitálu	Hlava IV – Volný pohyb osob, služeb a kapitálu
Kapitola 1 – Pracovníci	Kapitola 1 – Pracovníci	Kapitola 1 – Pracovníci
Článek 39	Článek 39	Článek 45
Článek 40	Článek 40	Článek 46
Článek 41	Článek 41	Článek 47
Článek 42	Článek 42	Článek 48
Kapitola 2 – Právo usazování	Kapitola 2 – Právo usazování	Kapitola 2 – Právo usazování
Článek 43	Článek 43	Článek 49
Článek 44	Článek 44	Článek 50
Článek 45	Článek 45	Článek 51
Článek 46	Článek 46	Článek 52
Článek 47	Článek 47	Článek 53
Článek 48	Článek 48	Článek 54
<i>Článek 294 (přemístěn)</i>	Článek 48a	Článek 55

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Kapitola 3 – Služby	Kapitola 3 – Služby	Kapitola 3 – Služby
Článek 49	Článek 49	Článek 56
Článek 50	Článek 50	Článek 57
Článek 51	Článek 51	Článek 58
Článek 52	Článek 52	Článek 59
Článek 53	Článek 53	Článek 60
Článek 54	Článek 54	Článek 61
Článek 55	Článek 55	Článek 62
Kapitola 4 – Kapitál a platby	Kapitola 4 – Kapitál a platby	Kapitola 4 – Kapitál a platby
Článek 56	Článek 56	Článek 63
Článek 57	Článek 57	Článek 64
Článek 58	Článek 58	Článek 65
Článek 59	Článek 59	Článek 66
Článek 60 (přemístěn)	<i>Článek 61h</i>	<i>Článek 75</i>
Hlava IV – Vizová, azylová a přistěhovalecká politika a jiné politiky týkající se volného pohybu osob	Hlava IV – Prostor svobody, bezpečnosti a práva	Hlava V – Prostor svobody, bezpečnosti a práva
	Kapitola 1 – Obecná ustanovení	Kapitola 1 – Obecná ustanovení
Článek 61	Článek 61 ¹	Článek 67
	Článek 61a	Článek 68
	Článek 61b	Článek 69
	Článek 61c	Článek 70
	Článek 61d ²	Článek 71
<i>Čl. 64 odst. 1 (nahrazen)</i>	Článek 61e ³	Článek 72
	Článek 61f	Článek 73
<i>Článek 66 (nahrazen)</i>	Článek 61g	Článek 74
<i>Článek 60 (přemístěn)</i>	Článek 61h	Článek 75
	Článek 61i	Článek 76

¹ Nahrazuje rovněž článek 29 dosavadní Smlouvy o Evropské unii.

² Nahrazuje článek 36 dosavadní Smlouvy o Evropské unii.

³ Nahrazuje rovněž článek 33 dosavadní Smlouvy o Evropské unii.

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
	Kapitola 2 – Politiky týkající se kontrol na hranicích, azylu a přistěhovalectví	Kapitola 2 – Politiky týkající se kontrol na hranicích, azylu a přistěhovalectví
Článek 62	Článek 62	Článek 77
Čl. 63 body 1 a 2 a čl. 64 odst. 2 ¹	Článek 63	Článek 78
Čl. 63 body 3 a 4	Článek 63a	Článek 79
	Článek 63b	Článek 80
Čl. 64 odst. 1 (nahrazen)	Článek 61e	Článek 72
	Kapitola 3 – Justiční spolupráce v občanských věcech	Kapitola 3 – Justiční spolupráce v občanských věcech
Článek 65	Článek 65	Článek 81
Článek 66 (nahrazen)	Článek 61g	Článek 74
Článek 67 (zrušen)		
Článek 68 (zrušen)		
Článek 69 (zrušen)		
	Kapitola 4 – Justiční spolupráce v trestních věcech	Kapitola 4 – Justiční spolupráce v trestních věcech
	Článek 69a ²	Článek 82
	Článek 69b ²	Článek 83
	Článek 69c	Článek 84
	Článek 69d ²	Článek 85
	Článek 69e	Článek 86
	Kapitola 5 – Policejní spolupráce	Kapitola 5 – Policejní spolupráce
	Článek 69f ³	Článek 87
	Článek 69g ³	Článek 88
	Článek 69h ⁴	Článek 89
Hlava V – Doprava	Hlava V – Doprava	Hlava VI – Doprava
Článek 70	Článek 70	Článek 90
Článek 71	Článek 71	Článek 91
Článek 72	Článek 72	Článek 92
Článek 73	Článek 73	Článek 93
Článek 74	Článek 74	Článek 94
Článek 75	Článek 75	Článek 95

¹ Čl. 63 body 1 a 2 Smlouvy o založení Evropského společenství se nahrazují čl. 63 odst. 1 a 2 Smlouvy o fungování Evropské unie a čl. 64 odst. 2 Smlouvy o založení Evropského společenství se nahrazuje čl. 63 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie.

² Nahrazuje článek 31 dosavadní Smlouvy o Evropské unii.

³ Nahrazuje článek 30 dosavadní Smlouvy o Evropské unii.

⁴ Nahrazuje článek 32 dosavadní Smlouvy o Evropské unii.

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Článek 76	Článek 76	Článek 96
Článek 77	Článek 77	Článek 97
Článek 78	Článek 78	Článek 98
Článek 79	Článek 79	Článek 99
Článek 80	Článek 80	Článek 100
Hlava VI – Společná pravidla pro hospodářskou soutěž, daně a sbližování právních předpisů	Hlava VI – Společná pravidla pro hospodářskou soutěž, daně a sbližování právních předpisů	Hlava VII – Společná pravidla pro hospodářskou soutěž, daně a sbližování právních předpisů
Kapitola 1 – Pravidla hospodářské soutěže	Kapitola 1 – Pravidla hospodářské soutěže	Kapitola 1 – Pravidla hospodářské soutěže
Oddíl 1 – Pravidla platná pro podniky	Oddíl 1 – Pravidla platná pro podniky	Oddíl 1 – Pravidla platná pro podniky
Článek 81	Článek 81	Článek 101
Článek 82	Článek 82	Článek 102
Článek 83	Článek 83	Článek 103
Článek 84	Článek 84	Článek 104
Článek 85	Článek 85	Článek 105
Článek 86	Článek 86	Článek 106
Oddíl 2 – Státní podpory	Oddíl 2 – Státní podpory	Oddíl 2 – Státní podpory
Článek 87	Článek 87	Článek 107
Článek 88	Článek 88	Článek 108
Článek 89	Článek 89	Článek 109
Kapitola 2 – Daňová ustanovení	Kapitola 2 – Daňová ustanovení	Kapitola 2 – Daňová ustanovení
Článek 90	Článek 90	Článek 110
Článek 91	Článek 91	Článek 111
Článek 92	Článek 92	Článek 112
Článek 93	Článek 93	Článek 113
Kapitola 3 – Sbližování právních předpisů	Kapitola 3 – Sbližování právních předpisů	Kapitola 3 – Sbližování právních předpisů
<i>Článek 95 (přemístěn)</i>	Článek 94	Článek 114
<i>Článek 94 (přemístěn)</i>	Článek 95	Článek 115
Článek 96	Článek 96	Článek 116
Článek 97	Článek 97	Článek 117
	Článek 97a	Článek 118

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Hlava VII – Hospodářská a měnová politika	Hlava VII – Hospodářská a měnová politika	Hlava VIII – Hospodářská a měnová politika
<i>Článek 4 (přemístěn)</i>	Článek 97b	Článek 119
Kapitola 1 – Hospodářská politika	Kapitola 1 – Hospodářská politika	Kapitola 1 – Hospodářská politika
Článek 98	Článek 98	Článek 120
Článek 99	Článek 99	Článek 121
Článek 100	Článek 100	Článek 122
Článek 101	Článek 101	Článek 123
Článek 102	Článek 102	Článek 124
Článek 103	Článek 103	Článek 125
Článek 104	Článek 104	Článek 126
Kapitola 2 – Měnová politika	Kapitola 2 – Měnová politika	Kapitola 2 – Měnová politika
Článek 105	Článek 105	Článek 127
Článek 106	Článek 106	Článek 128
Článek 107	Článek 107	Článek 129
Článek 108	Článek 108	Článek 130
Článek 109	Článek 109	Článek 131
Článek 110	Článek 110	Článek 132
Čl. 111 odst. 1 až 3 a 5 (přemístěny)	<i>Článek 188o</i>	<i>Článek 219</i>
Čl. 111 odst. 4 (přemístěn)	<i>Čl. 115c odst. 1</i>	<i>Článek 138</i>
	Článek 111a	Článek 133
Kapitola 3 – Institucionální ustanovení	Kapitola 3 – Institucionální ustanovení	Kapitola 3 – Institucionální ustanovení
Článek 112 (přemístěn)	<i>Článek 245b</i>	<i>Článek 283</i>
Článek 113 (přemístěn)	<i>Článek 245c</i>	<i>Článek 294</i>
Článek 114	Článek 114	Článek 134
Článek 115	Článek 115	Článek 135
	Kapitola 3a – Ustanovení týkající se členských států, jejichž měnou je euro	Kapitola 4 – Ustanovení týkající se členských států, jejichž měnou je euro
	Článek 115a	Článek 136
	Článek 115b	Článek 137
<i>Čl. 111 odst. 4 (přemístěn)</i>	Článek 115c	Článek 138

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Kapitola 4 – Přejídná ustanovení	Kapitola 4 – Přejídná ustanovení	Kapitola 5 – Přejídná ustanovení
Článek 116 (zrušen)		
	Článek 116a	Článek 139
Čl. 117 odst. 2 prvních pět odrážek (přemístěn)	Čl. 118a odst. 2	Čl. 141 odst. 2
Čl. 117 odst. 1, odst. 2 návěti a šestá odrážka a odst. 3 až 9 (zrušen)		
Čl. 121 odst. 1 (přemístěn)	Čl. 117a odst. 1 ¹	Čl. 140 odst. 1
Čl. 122 odst. 2 druhá věta (přemístěn)	Čl. 117a odst. 2 ²	Čl. 140 odst. 2
Čl. 123 odst. 5 (přemístěn)	Čl. 117a odst. 3 ³	Čl. 140 odst. 1
Článek 118 (zrušen)		
Čl. 123 odst. 3	Čl. 118a odst. 1 ⁴	Čl. 141 odst. 1
Čl. 117 odst. 2 prvních pět odrážek	Čl. 118a odst. 2 ⁵	Čl. 141 odst. 2
Čl. 124 odst. 1 (přemístěn)	Článek 118b	Článek 142
Článek 119	Článek 119	Článek 143
Článek 120	Článek 120	Článek 144
Čl. 121 odst. 1 (přemístěn)	Čl. 117a odst. 1	Čl. 140 odst. 1
Čl. 121 odst. 2 až 4 (zrušeny)		
Čl. 122 odst. 1, odst. 2 první věta a odst. 3, 4, 5 a 6 (zrušen)		
Čl. 122 odst. 2 druhá věta (přemístěn)	Čl. 117a odst. 2 první věta	Čl. 140 odst. 2 první věta
Čl. 123 odst. 3 (přemístěn)	Čl. 118a odst. 1	Čl. 141 odst. 1
Čl. 123 odst. 5 (přemístěn)	Čl. 117a odst. 3	Čl. 140 odst. 3
Čl. 123 odst. 1, 2 a 4 (zrušeny)		

¹ Čl. 117a (nově 140) odst. 1 přebírá znění čl. 121 odst. 1.

² Čl. 117a (nově 140) odst. 2 přebírá znění čl. 122 odst. 2 druhé věty.

³ Čl. 117a (nově 140) odst. 3 přebírá znění čl. 123 odst. 5.

⁴ Čl. 118 (nově 141) odst. 1 přebírá znění čl. 123 odst. 3.

⁵ Čl. 118 (nově 141) odst. 2 přebírá znění čl. 117 odst. 2 prvních pěti odrážek.

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Čl. 124 odst. 1 (přemístěn)	<i>Článek 118b</i>	<i>Článek 142</i>
Čl. 124 odst. 2 (zrušen)		
Hlava VIII – Zaměstnanost	Hlava VIII – Zaměstnanost	Hlava IX – Zaměstnanost
Článek 125	Článek 125	Článek 145
Článek 126	Článek 126	Článek 146
Článek 127	Článek 127	Článek 147
Článek 128	Článek 128	Článek 148
Článek 129	Článek 129	Článek 149
Článek 130	Článek 130	Článek 150
Hlava IX – Společná obchodní politika (přemístěna)	<i>Část pátá hlava II – Společná obchodní politika</i>	<i>Část pátá hlava II – Společná obchodní politika</i>
Článek 131 (přemístěn)	<i>Článek 188b</i>	<i>Článek 206</i>
Článek 132 (zrušen)		
Článek 133 (přemístěn)	<i>Článek 188c</i>	<i>Článek 207</i>
Článek 134 (zrušen)		
Hlava X – Spolupráce v celních věcech (přemístěna)	<i>Část třetí hlava II kapitola 1a – Spolupráce v celních věcech</i>	<i>Část třetí hlava II kapitola 2 – Spolupráce v celních věcech</i>
Článek 135 (přemístěn)	<i>Článek 27a</i>	<i>Článek 33</i>
Hlava XI – Sociální politika, všeobecné a odborné vzdělávání a mládež	Hlava XI – Sociální politika	Hlava X – Sociální politika
Kapitola 1 – Sociální ustanovení (zrušena)		
Článek 136	Článek 136	Článek 151
	Článek 136a	Článek 152
Článek 137	Článek 137	Článek 153
Článek 138	Článek 138	Článek 154
Článek 139	Článek 139	Článek 155
Článek 140	Článek 140	Článek 156
Článek 141	Článek 141	Článek 157
Článek 142	Článek 142	Článek 158
Článek 143	Článek 143	Článek 159
Článek 144	Článek 144	Článek 160
Článek 145	Článek 145	Článek 161

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Kapitola 2 – Evropský sociální fond	Hlava X – Evropský sociální fond	Hlava XI – Evropský sociální fond
Článek 146	Článek 146	Článek 162
Článek 147	Článek 147	Článek 163
Článek 148	Článek 148	Článek 164
Kapitola 3 – Všeobecné a odborné vzdělávání a mládež	Hlava XI – Všeobecné a odborné vzdělávání, mládež a sport	Hlava XII – Všeobecné a odborné vzdělávání, mládež a sport
Článek 149	Článek 149	Článek 165
Článek 150	Článek 150	Článek 166
Hlava XII – Kultura	Hlava XII – Kultura	Hlava XIII – Kultura
Článek 151	Článek 151	Článek 167
Hlava XIII – Veřejné zdraví	Hlava XIII – Veřejné zdraví	Hlava XIV – Veřejné zdraví
Článek 152	Článek 152	Článek 168
Hlava XIV – Ochrana spotřebitele	Hlava XIV – Ochrana spotřebitele	Hlava XV – Ochrana spotřebitele
Čl. 153 odst. 1, 3, 4 a 5	Článek 153	Článek 169
Čl. 153 odst. 2 (přemístěn)	<i>Článek 6a</i>	<i>Článek 12</i>
Hlava XV – Transevropské sítě	Hlava XV – Transevropské sítě	Hlava XVI – Transevropské sítě
Článek 154	Článek 154	Článek 170
Článek 155	Článek 155	Článek 171
Článek 156	Článek 156	Článek 172
Hlava XVI – Průmysl	Hlava XVI – Průmysl	Hlava XVII – Průmysl
Článek 157	Článek 157	Článek 173
Hlava XVII – Hospodářská a sociální soudržnost	Hlava XVII – Hospodářská, sociální a územní soudržnost	Hlava XVIII – Hospodářská, sociální a územní soudržnost
Článek 158	Článek 158	Článek 174
Článek 159	Článek 159	Článek 175
Článek 160	Článek 160	Článek 176
Článek 161	Článek 161	Článek 177
Článek 162	Článek 162	Článek 178

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Hlava XVIII – Výzkum a technologický rozvoj	Hlava XVIII – Výzkum, technologický rozvoj a vesmír	Hlava XIX – Výzkum, technologický rozvoj a vesmír
Článek 163	Článek 163	Článek 179
Článek 164	Článek 164	Článek 180
Článek 165	Článek 165	Článek 181
Článek 166	Článek 166	Článek 182
Článek 167	Článek 167	Článek 183
Článek 168	Článek 168	Článek 184
Článek 169	Článek 169	Článek 185
Článek 170	Článek 170	Článek 186
Článek 171	Článek 171	Článek 187
Článek 172	Článek 172	Článek 188
	Článek 172a	Článek 189
Článek 173	Článek 173	Článek 190
Hlava XIX – Životní prostředí	Hlava XIX – Životní prostředí	Hlava XX – Životní prostředí
Článek 174	Článek 174	Článek 191
Článek 175	Článek 175	Článek 192
Článek 176	Článek 176	Článek 193
	Hlava XX – Energetika	Hlava XXI – Energetika
	Článek 176a	Článek 194
	Hlava XXI – Cestovní ruch	Hlava XXII – Cestovní ruch
	Článek 176b	Článek 195
	Hlava XXII – Civilní ochrana	Hlava XXIII – Civilní ochrana
	Článek 176c	Článek 196
	Hlava XXIII – Správní spolupráce	Hlava XXIV – Správní spolupráce
	Článek 176d	Článek 197
Hlava XX – Rozvojová spolupráce (přemístěna)	<i>Část pátá hlava III kapitola 1 – Rozvojová spolupráce</i>	<i>Část pátá hlava III kapitola 1 – Rozvojová spolupráce</i>
Článek 177 (přemístěn)	<i>Článek 188d</i>	<i>Článek 208</i>
Článek 178 (zrušen) ¹		
Článek 179 (přemístěn)	<i>Článek 188e</i>	<i>Článek 209</i>
Článek 180 (přemístěn)	<i>Článek 188f</i>	<i>Článek 210</i>
Článek 181 (přemístěn)	<i>Článek 188g</i>	<i>Článek 211</i>

¹ Věcně nahrazen čl. 188d odst. 1 prvním pododstavcem druhou větou Smlouvy o fungování Evropské unie.

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Hlava XXI – Hospodářská, finanční a technická spolupráce se třetími zeměmi (přemístěna)	<i>Část pátá hlava III kapitola 2 – Hospodářská, finanční a technická spolupráce se třetími zeměmi</i>	<i>Část pátá hlava III kapitola 2 – Hospodářská, finanční a technická spolupráce se třetími zeměmi</i>
Článek 181a (přemístěn)	Článek 188h	Článek 212
ČÁST ČTVRTÁ – PŘIDRUŽENÍ ZÁMOŘSKÝCH ZEMÍ A ÚZEMÍ	ČÁST ČTVRTÁ – PŘIDRUŽENÍ ZÁMOŘSKÝCH ZEMÍ A ÚZEMÍ	ČÁST ČTVRTÁ – PŘIDRUŽENÍ ZÁMOŘSKÝCH ZEMÍ A ÚZEMÍ
Článek 182	Článek 182	Článek 198
Článek 183	Článek 183	Článek 199
Článek 184	Článek 184	Článek 200
Článek 185	Článek 185	Článek 201
Článek 186	Článek 186	Článek 202
Článek 187	Článek 187	Článek 203
Článek 188	Článek 188	Článek 204
	ČÁST PÁTÁ – VNEJŠÍ ČINNOST UNIE	ČÁST PÁTÁ – VNEJŠÍ ČINNOST UNIE
	Hlava I – Obecná ustanovení o vnější činnosti Unie	Hlava I – Obecná ustanovení o vnější činnosti Unie
	Článek 188a	Článek 205
<i>Část třetí, hlava LX – Společná obchodní politika</i>	Hlava II – Společná obchodní politika	Hlava II – Společná obchodní politika
Článek 131 (přemístěn)	Článek 188b	Článek 206
Článek 133 (přemístěn)	Článek 188c	Článek 207
	Hlava III – Spolupráce se třetími zeměmi a humanitární pomoc	Hlava III – Spolupráce se třetími zeměmi a humanitární pomoc
<i>Část třetí hlava XX – Rozvojová spolupráce (přemístěna)</i>	Kapitola 1 – Rozvojová spolupráce	Kapitola 1 – Rozvojová spolupráce
Článek 177 (přemístěn)	Článek 188d ¹	Článek 208
Článek 179 (přemístěn)	Článek 188e	Článek 209
Článek 180 (přemístěn)	Článek 188f	Článek 210
Článek 181 (přemístěn)	Článek 188g	Článek 211

¹ Odst. 1 druhý pododstavec druhá věta věcně nahrazuje článek 178 Smlouvy o založení Evropského společenství.

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
<i>Část třetí hlava XXI – Hospodářská, finanční a technická spolupráce se třetími zeměmi (přemístěna)</i>	Kapitola 2 – Hospodářská, finanční a technická spolupráce se třetími zeměmi	Kapitola 2 – Hospodářská, finanční a technická spolupráce se třetími zeměmi
<i>Článek 181a (přemístěn)</i>	Článek 188h	Článek 212
	Článek 188i	Článek 213
	Kapitola 3 – Humanitní pomoc	Kapitola 3 – Humanitní pomoc
	Článek 188j	Článek 214
	Hlava IV – Omezující opatření	Hlava IV – Omezující opatření
<i>Článek 301 (nahrazen)</i>	Článek 188k	Článek 215
	Hlava V – Mezinárodní smlouvy	Hlava V – Mezinárodní smlouvy
	Článek 188l	Článek 216
<i>Článek 310 (přemístěn)</i>	Článek 188m	Článek 217
<i>Článek 300 (nahrazen)</i>	Článek 188n	Článek 218
<i>Čl. 111 odst. 1 až 3 a 5 (přemístěny)</i>	Článek 188o	Článek 219
	Hlava VI – Vztahy Unie s mezinárodními organizacemi a třetími zeměmi a delegace unie	Hlava VI – Vztahy Unie s mezinárodními organizacemi a třetími zeměmi a delegace unie
<i>Články 302, 303 a 304 (nahrazeny)</i>	Článek 188p	Článek 220
	Článek 188q	Článek 221
	Hlava VII – Doložka solidarity	Hlava VII – Doložka solidarity
	Článek 188r	Článek 222
ČÁST PÁTÁ – ORGÁNY SPOLEČENSTVÍ	ČÁST ŠESTA – INSTITUCIONÁLNÍ A FINANČNÍ USTANOVENÍ	ČÁST ŠESTA – INSTITUCIONÁLNÍ A FINANČNÍ USTANOVENÍ
Hlava I – Ustanovení o orgánech	Hlava I – Ustanovení o orgánech	Hlava I – Ustanovení o orgánech
Kapitola 1 – Orgány	Kapitola 1 – Orgány	Kapitola 1 – Orgány
Oddíl 1 – Evropský parlament	Oddíl 1 – Evropský parlament	Oddíl 1 – Evropský parlament
Článek 189 (zrušen) ¹		
Čl. 190 odst. 1, 2 a 3 (zrušen) ²		
Čl. 190 odst. 4 a 5	Článek 190	Článek 223

¹ Věcně nahrazen čl. 9a (nově 14) odst. 1 a 2 Smlouvy o Evropské unii.

² Věcně nahrazen čl. 9a (nově 14) odst. 1, 2 a 3 Smlouvy o Evropské unii.

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Čl. 191 první pododstavec (zrušen) ¹		
Čl. 191 druhý pododstavec	Článek 191	Článek 224
Čl. 192 první pododstavec (zrušen) ²		
Čl. 192 druhý pododstavec	Článek 192	Článek 225
Článek 193	Článek 193	Článek 226
Článek 194	Článek 194	Článek 227
Článek 195	Článek 195	Článek 228
Článek 196	Článek 196	Článek 229
Čl. 197 první pododstavec (zrušen) ³		
Čl. 197 druhý, třetí a čtvrtý pododstavec	Článek 197	Článek 230
Článek 198	Článek 198	Článek 231
Článek 199	Článek 199	Článek 232
Článek 200	Článek 200	Článek 233
Článek 201	Článek 201	Článek 234
	Oddíl 1a – Evropská rada	Oddíl 2 – Evropská rada
	Článek 201a	Článek 235
	Článek 201b	Článek 236
Oddíl 2 – Rada	Oddíl 2 – Rada	Oddíl 3 – Rada
Článek 202 (zrušen) ⁴		
Článek 203 (zrušen) ⁵		
Článek 204	Článek 204	Článek 237
Čl. 205 odst. 2 a 4 (zrušen) ⁶		
Čl. 205 odst. 1 a 3	Článek 205	Článek 238
Článek 206	Článek 206	Článek 239
Článek 207	Článek 207	Článek 240
Článek 208	Článek 208	Článek 241
Článek 209	Článek 209	Článek 242
Článek 210	Článek 210	Článek 243

¹ Věcně nahrazen čl. 8a (nově 11) odst. 4 Smlouvy o Evropské unii.

² Věcně nahrazen čl. 9a (nově 14) odst. 1 Smlouvy o Evropské unii.

³ Věcně nahrazen čl. 9a (nově 14) odst. 4 Smlouvy o Evropské unii.

⁴ Věcně nahrazen čl. 9c (nově 16) odst. 1 Smlouvy o Evropské unii a články 249b a 249c (nově 290 a 291) Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁵ Věcně nahrazen čl. 9c (nově 16) odst. 2 a 9 Smlouvy o Evropské unii.

⁶ Věcně nahrazen čl. 9c (nově 16) odst. 4 a 5 Smlouvy o Evropské unii.

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Oddíl 3 – Komise	Oddíl 3 – Komise	Oddíl 4 – Komise
Článek 211 (zrušen) ¹		
	Článek 211a	Článek 244
Článek 212 (přemístěn)	Čl. 218 odst. 2	Čl. 249 odst. 2
Článek 213	Článek 213	Článek 245
Článek 214 (zrušen) ²		
Článek 215	Článek 215	Článek 246
Článek 216	Článek 216	Článek 247
Čl. 217 odst. 1, 3 a 4 ³		
Čl. 217 odst. 2	Článek 217	Článek 248
Čl. 218 odst. 1 (zrušen) ⁴		
Čl. 218 odst. 2	Článek 218	Článek 249
Článek 219	Článek 219	Článek 250
Oddíl 4 – Soudní dvůr	Oddíl 4 – Soudní dvůr Evropské unie	Oddíl 5 – Soudní dvůr Evropské unie
Článek 220 (zrušen) ⁵		
Čl. 221 první pododstavec (zrušen) ⁶		
Čl. 221 druhý a třetí pododstavec	Článek 221	Článek 251
Článek 222	Článek 222	Článek 252
Článek 223	Článek 223	Článek 253
Článek 224 ⁷	Článek 224	Článek 254
	Článek 224a	Článek 255
Článek 225	Článek 225	Článek 256
Článek 225a	Článek 225a	Článek 257
Článek 226	Článek 226	Článek 258

¹ Věcně nahrazen čl. 9d (nově 17) odst. 1 Smlouvy o Evropské unii.

² Věcně nahrazen čl. 9d (nově 17) odst. 3 a 7 Smlouvy o Evropské unii.

³ Věcně nahrazen čl. 9d (nově 17) odst. 6 Smlouvy o Evropské unii.

⁴ Věcně nahrazen článkem 252a (nově 295) Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁵ Věcně nahrazen článkem 9f (nově 19) Smlouvy o Evropské unii.

⁶ Věcně nahrazen čl. 9f (nově 19) odst. 2 prvním pododstavcem Smlouvy o Evropské unii.

⁷ První věta prvního pododstavce věcně nahrazena čl. 9d (nově 17) odst. 2 druhým pododstavcem Smlouvy o Evropské unii.

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Článek 227	Článek 227	Článek 259
Článek 228	Článek 228	Článek 260
Článek 229	Článek 229	Článek 261
Článek 229a	Článek 229a	Článek 262
Článek 230	Článek 230	Článek 263
Článek 231	Článek 231	Článek 264
Článek 232	Článek 232	Článek 265
Článek 233	Článek 233	Článek 266
Článek 234	Článek 234	Článek 267
Článek 235	Článek 235	Článek 268
	Článek 235a	Článek 269
Článek 236	Článek 236	Článek 270
Článek 237	Článek 237	Článek 271
Článek 238	Článek 238	Článek 272
Článek 239	Článek 239	Článek 273
Článek 240	Článek 240	Článek 274
	Článek 240a	Článek 275
	Článek 240b	Článek 276
Článek 241	Článek 241	Článek 277
Článek 242	Článek 242	Článek 278
Článek 243	Článek 243	Článek 279
Článek 244	Článek 244	Článek 280
Článek 245	Článek 245	Článek 281
	Oddíl 4a – Evropská centrální banka	Oddíl 6 – Evropská centrální banka
	Článek 245a	Článek 282
<i>Článek 112 (přemístěn)</i>	Článek 245b	Článek 283
<i>Článek 113 (přemístěn)</i>	Článek 245c	Článek 284
Oddíl 5 – Účetní dvůr	Oddíl 5 – Účetní dvůr	Oddíl 7 – Účetní dvůr
Článek 246	Článek 246	Článek 285
Článek 247	Článek 247	Článek 286
Článek 248	Článek 248	Článek 287

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Kapitola 2 – Ustanovení společná pro více orgánů	Kapitola 2 – Právní akty Unie, postupy jejich přijímání a jiná ustanovení	Kapitola 2 – Právní akty Unie, postupy jejich přijímání a jiná ustanovení
	Oddíl 1 – Právní akty Unie	Oddíl 1 – Právní akty Unie
Článek 249	Článek 249	Článek 288
	Článek 249a	Článek 289
	Článek 249b ¹	Článek 290
	Článek 249c ¹	Článek 291
	Článek 249d	Článek 292
	Oddíl 2 – Postupy přijímání aktů a jiná ustanovení	Oddíl 2 – Postupy přijímání aktů a jiná ustanovení
Článek 250	Článek 250	Článek 293
Článek 251	Článek 251	Článek 294
Článek 252 (zrušen)		
	Článek 252a	Článek 295
Článek 253	Článek 253	Článek 296
Článek 254	Článek 254	Článek 297
	Článek 254a	Článek 298
Článek 255 (přemístěn)	Článek 16a	Článek 15
Článek 256	Článek 256	Článek 299
	Kapitola 3 – Poradní instituce Unie	Kapitola 3 – Poradní instituce Unie
	Článek 256a	Článek 300
Kapitola 3 – Hospodářský a sociální výbor	Oddíl 1 – Hospodářský a sociální výbor	Oddíl 1 – Hospodářský a sociální výbor
Článek 257 (zrušen) ²		
Čl. 258 první, druhý a čtvrtý pododstavec	Článek 258	Článek 301
Čl. 258 třetí pododstavec (zrušen) ³		

¹ Věcně nahrazuje čl. 202 třetí odrážku Smlouvy o založení Evropského společenství

² Věcně nahrazen čl. 256a (nově 300) odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie.

³ Věcně nahrazen čl. 256a (nově 300) odst. 4 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Článek 259	Článek 259	Článek 302
Článek 260	Článek 260	Článek 303
Článek 261 (zrušen)		
Článek 262	Článek 262	Článek 304
Kapitola 4 – Výbor regionů	Oddíl 2 – Výbor regionů	Oddíl 2 – Výbor regionů
Čl. 263 první a pátý pododstavec (zrušen) ¹		
Čl. 263 druhý, třetí a čtvrtý pododstavec	Článek 263	Článek 305
Článek 264	Článek 264	Článek 306
Článek 265	Článek 265	Článek 307
Kapitola 5 – Evropská investiční banka	Kapitola 4 – Evropská investiční banka	Kapitola 4 – Evropská investiční banka
Článek 266	Článek 266	Článek 308
Článek 267	Článek 267	Článek 309
Hlava II – Finanční ustanovení	Hlava II – Finanční ustanovení	Hlava II – Finanční ustanovení
Článek 268	Článek 268	Článek 310
	Kapitola 1 – Vlastní zdroje Unie	Kapitola 1 – Vlastní zdroje Unie
Článek 269	Článek 269	Článek 311
Článek 270 (zrušen) ²		
	Kapitola 2 – Víceletý finanční rámec	Kapitola 2 – Víceletý finanční rámec
	Článek 270a	Článek 312
	Kapitola 3 – Roční rozpočet Unie	Kapitola 3 – Roční rozpočet Unie
Čl. 272 odst. 1 (přemístěn)	Článek 270b	Článek 313
Článek 271 (přemístěn)	Článek 273a	Článek 316
Čl. 272 odst. 1 (přemístěn)	Článek 270b	Článek 313
Čl. 272 odst. 2 až 10	Článek 272	Článek 314
Článek 273	Článek 273	Článek 315
Článek 271 (přemístěn)	Článek 273a	Článek 316

¹ Věcně nahrazen čl. 268 (nově 310) odst. 4 Smlouvy o fungování Evropské unie.

² Věcně nahrazen čl. 268 (nově 310) odst. 4 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
	Kapitola 4 – Plnění rozpočtu a absolutorium	Kapitola 4 – Plnění rozpočtu a absolutorium
Článek 274	Článek 274	Článek 317
Článek 275	Článek 275	Článek 318
Článek 276	Článek 276	Článek 319
	Kapitola 5 – Společná ustanovení	Kapitola 5 – Společná ustanovení
Článek 277	Článek 277	Článek 320
Článek 278	Článek 278	Článek 321
Článek 279	Článek 279	Článek 322
	Článek 279a	Článek 323
	Článek 279b	
	Kapitola 6 – Boj proti podvodům	Kapitola 6 – Boj proti podvodům
Článek 280	Článek 280	Článek 325
	Hlava III – Posílená spolupráce	Hlava III – Posílená spolupráce
<i>Články 11 a 11a (nahrazeny)</i>	Článek 280a ¹	Článek 326
<i>Články 11 a 11a (nahrazeny)</i>	Článek 280b ¹	Článek 327
<i>Články 11 a 11a (nahrazeny)</i>	Článek 280c ¹	Článek 328
<i>Články 11 a 11a (nahrazeny)</i>	Článek 280d ¹	Článek 329
<i>Články 11 a 11a (nahrazeny)</i>	Článek 280e ¹	Článek 330
<i>Články 11 a 11a (nahrazeny)</i>	Článek 280f ¹	Článek 331
<i>Články 11 a 11a (nahrazeny)</i>	Článek 280g ¹	
<i>Články 11 a 11a (nahrazeny)</i>	Článek 280h ¹	Článek 333
<i>Články 11 a 11a (nahrazeny)</i>	Článek 280i ¹	Článek 334
ČÁST ŠESTA – OBECNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ	ČÁST SEDMA – OBECNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ	ČÁST SEDMA – OBECNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ
Článek 281 (zrušen) ²		
Článek 282	Článek 282	Článek 335
Článek 283	Článek 283	Článek 336
Článek 284	Článek 284	Článek 337
Článek 285	Článek 285	Článek 338
Článek 286 (nahrazen)	<i>Článek 16b</i>	<i>Článek 16</i>
Článek 287	Článek 287	Článek 339
Článek 288	Článek 288	Článek 340
Článek 289	Článek 289	Článek 341
Článek 290	Článek 290	Článek 342

¹ Nahrazuje rovněž články 27a až 27e, 40, 40a, 40b a 43 až 45 Smlouvy o Evropské unii.
² Věcně nahrazen článkem 46a (nově 47) Smlouvy o Evropské unii.

Dosavadní číslování Smlouvy o založení Evropského společenství	Číslování zavedené Lisabonskou smlouvou	Nové číslování Smlouvy o fungování Evropské unie
Článek 291	Článek 291	Článek 343
Článek 292	Článek 292	Článek 344
Článek 293 (zrušen)		
Článek 294 (přemístěn)	<i>Článek 48a</i>	<i>Článek 55</i>
Článek 295	Článek 295	Článek 345
Článek 296	Článek 296	Článek 346
Článek 297	Článek 297	Článek 347
Článek 298	Článek 298	Článek 348
Čl. 299 odst. 1 (zrušen) ¹		
Čl. 299 odst. 2 druhý, třetí a čtvrtý pododstavec	Článek 299	Článek 349
Čl. 299 odst. 2 první pododstavec a odst. 3 až 6 (přemístěn)	<i>Článek 311a</i>	<i>Článek 355</i>
Článek 300 (nahrazen)	<i>Článek 188n</i>	<i>Článek 218</i>
Článek 301 (nahrazen)	<i>Článek 188k</i>	<i>Článek 215</i>
Článek 302 (nahrazen)	<i>Článek 188p</i>	<i>Článek 220</i>
Článek 303 (nahrazen)	<i>Článek 188p</i>	<i>Článek 220</i>
Článek 304 (nahrazen)	<i>Článek 188p</i>	<i>Článek 220</i>
Článek 305 (zrušen)		
Článek 306	Článek 306	Článek 350
Článek 307	Článek 307	Článek 351
Článek 308	Článek 308	Článek 352
	Článek 308a	Článek 353
Článek 309	Článek 309	Článek 354
Článek 310 (přemístěn)	<i>Článek 188m</i>	<i>Článek 217</i>
Článek 311 (zrušen) ²		
Čl. 299 odst. 2 první pododstavec a odst. 3 až 6 (přemístěn)	Článek 311a	Článek 355
Článek 312	Článek 312	Článek 356
Závěrečná ustanovení		
Článek 313	Článek 313	Článek 357
	Článek 313a	Článek 358
Článek 314 (zrušen) ³		

¹ Věcně nahrazen článkem 49c (nově 52) Smlouvy o Evropské unii.

² Věcně nahrazen článkem 49b (nově 51) Smlouvy o Evropské unii.

³ Věcně nahrazen článkem 53 (nově 55) Smlouvy o Evropské unii.

Amsterodamská smlouva - srovnávací tabulky

PŘÍLOHA
SROVNÁVACÍ TABULKY UVEDENÉ V ČLÁNKU 12
AMSTERODAMSKÉ SMLOUVY

A. Smlouva o Evropské unii

Předchozí číslování	Nové číslování
HLAVA I	HLAVA I
Článek A	Článek 1
Článek B	Článek 2
Článek C	Článek 3
Článek D	Článek 4
Článek E	Článek 5
Článek F	Článek 6
Článek F.1*	Článek 7
HLAVA II	HLAVA II
Článek G	Článek 8
HLAVA III	HLAVA III
Článek H	Článek 9
HLAVA IV	HLAVA IV
Článek I	Článek 10
HLAVA V***	HLAVA V
Článek J.1	Článek 11
Článek J.2	Článek 12
Článek J.3	Článek 13
Článek J.4	Článek 14
Článek J.5	Článek 15
Článek J.6	Článek 16
Článek J.7	Článek 17
Článek J.8	Článek 18

Článek J.9	Článek 19
Článek J.10	Článek 20
Článek J.11	Článek 21
Článek J.12	Článek 22
Článek J.13	Článek 23
Článek J.14	Článek 24
Článek J.15	Článek 25
Článek J.16	Článek 26
Článek J.17	Článek 27
Článek J.18	Článek 28
HLAVA VI***	HLAVA VI
Článek K.1	Článek 29
Článek K.2	Článek 30
Článek K.3	Článek 31
Článek K.4	Článek 32
Článek K.5	Článek 33
Článek K.6	Článek 34
Článek K.7	Článek 35
Článek K.8	Článek 36
Článek K.9	Článek 37
Článek K.10	Článek 38
Článek K.11	Článek 39
Článek K.12	Článek 40
Článek K.13	Článek 41
Článek K.14	Článek 42
HLAVA VIa**	HLAVA VII
Článek K.15*	Článek 43
Článek K.16*	Článek 44

Článek K.17*	Článek 45
HLAVA VII	HLAVA VII
Článek L	Článek 46
Článek M	Článek 47
Článek N	Článek 48
Článek O	Článek 49
Článek P	Článek 50
Článek q	Článek 51
Článek R	Článek 52
Článek S	Článek 53

*Nový článek zavedený Amsterodamskou smlouvou.

**Nová hlava zavedená Amsterodamskou smlouvou.

***Hlava nově uspořádaná Amsterodamskou smlouvou.

B. Smlouva o založení Evropského společenství

Předchozí číslování	Nové číslování
ČÁST PRVNÍ	ČÁST PRVNÍ
Článek 1	Článek 1
Článek 2	Článek 2
Článek 3	Článek 3
Článek 3a	Článek 4
Článek 3b	Článek 5
Článek 3c*	Článek 6
Článek 4	Článek 7
Článek 4a	Článek 8
Článek 4b	Článek 9
Článek 5	Článek 10
Článek 5a*	Článek 11
Článek 6	Článek 12

Článek 6a*	Článek 13
Článek 7 (zrušen)	--
Článek 7a	Článek 14
Článek 7b (zrušen)	--
Článek 7c	Článek 15
Článek 7d*	Článek 16
ČÁST DRUHÁ	ČÁST DRUHÁ
Článek 8	Článek 17
Článek 8a	Článek 18
Článek 8b	Článek 19
Článek 8c	Článek 20
Článek 8d	Článek 21
Článek 8e	Článek 22
ČÁST TŘETÍ HLAVA I	ČÁST TŘETÍ HLAVA I
Článek 9	Článek 23
Článek 10	Článek 24
Článek 11 (zrušen)	--
KAPITOLA 1 Oddíl 1 (vypouští se)	KAPITOLA 1 --
Článek 12	Článek 25
Článek 13 (zrušen)	--
Článek 14 (zrušen)	--
Článek 15 (zrušen)	--
Článek 16 (zrušen)	--
Článek 17 (zrušen)	--
Oddíl 2 (vypouští se)	--
Článek 18 (zrušen)	--
Článek 19 (zrušen)	--

Článek 20 (zrušen)	--
Článek 21 (zrušen)	--
Článek 22 (zrušen)	--
Článek 23 (zrušen)	--
Článek 24 (zrušen)	--
Článek 25 (zrušen)	--
Článek 26 (zrušen)	--
Článek 27 (zrušen)	--
Článek 28	Článek 26
Článek 29	Článek 27
KAPITOLA 2	KAPITOLA 2
Článek 30	Článek 28
Článek 31 (zrušen)	--
Článek 32 (zrušen)	--
Článek 33 (zrušen)	--
Článek 34	Článek 29
Článek 35 (zrušen)	--
Článek 36	Článek 30
Článek 37	Článek 31

*Nový článek zavedený Amsterodamskou smlouvou.

HLAVA II	HLAVA II
Článek 38	Článek 32
Článek 39	Článek 33
Článek 40	Článek 34
Článek 41	Článek 35
Článek 42	Článek 36
Článek 43	Článek 37
Článek 44 (zrušen)	--
Článek 45 (zrušen)	--
Článek 46	Článek 38
Článek 47 (zrušen)	--
HLAVA III KAPITOLA 1	HLAVA III KAPITOLA 1
Článek 48	Článek 39
Článek 49	Článek 40
Článek 50	Článek 41
Článek 51	Článek 42
KAPITOLA 2	KAPITOLA 2
Článek 52	Článek 43
Článek 53 (zrušen)	--
Článek 54	Článek 44
Článek 55	Článek 45
Článek 56	Článek 46
Článek 57	Článek 47
Článek 58	Článek 48
KAPITOLA 3	KAPITOLA 3
Článek 59	Článek 49
Článek 60	Článek 50
Článek 61	Článek 51

Článek 62 (zrušen)	--
Článek 63	Článek 52
Článek 64	Článek 53
Článek 65	Článek 54
Článek 66	Článek 55
KAPITOLA 4	KAPITOLA 4
Článek 67 (zrušen)	--
Článek 68 (zrušen)	--
Článek 69 (zrušen)	--
Článek 70 (zrušen)	--
Článek 71 (zrušen)	--
Článek 72 (zrušen)	--
Článek 73 (zrušen)	--
Článek 73a (zrušen)	--
Článek 73b	Článek 56
Článek 73c	Článek 57
Článek 73d	Článek 58
Článek 73e (zrušen)	--
Článek 73f	Článek 59
Článek 73g	Článek 60
Článek 73h (zrušen)	--
HLAVA IIIa**	HLAVA IV
Článek 73i*	Článek 61
Článek 73j*	Článek 62
Článek 73k*	Článek 63
Článek 73l*	Článek 64
Článek 73m*	Článek 65
Článek 73n*	Článek 66
Článek 73o*	Článek 67

Článek 73p*	Článek 68
Článek 73q*	Článek 69
HLAVA IV	HLAVA V
Článek 74	Článek 70
Článek 75	Článek 71
Článek 76	Článek 72
Článek 77	Článek 73
Článek 78	Článek 74
Článek 79	Článek 75
Článek 80	Článek 76
Článek 81	Článek 77
Článek 82	Článek 78
Článek 83	Článek 79
Článek 84	Článek 80
HLAVA V KAPITOLA 1 ODDÍL 1	HLAVA VI KAPITOLA 1 ODDÍL 1
Článek 85	Článek 81
Článek 86	Článek 82
Článek 87	Článek 83
Článek 88	Článek 84
Článek 89	Článek 85
Článek 90	Článek 86
Oddíl dvě (vypouští se)	--
Článek 91 (zrušen)	--
ODDÍL 3	ODDÍL 2
Článek 92	Článek 87
Článek 93	Článek 88
Článek 94	Článek 89

KAPITOLA 2	KAPITOLA 2
Článek 95	Článek 90
Článek 96	Článek 91
Článek 97 (zrušen)	--
Článek 98	Článek 92
Článek 99	Článek 93
KAPITOLA 3	KAPITOLA 3
Článek 100	Článek 94
Článek 100a	Článek 95
Článek 100b (zrušen)	--
Článek 100c (zrušen)	--
Článek 100d	--
Článek 101	Článek 96
Článek 102	Článek 97
HLAVA VI KAPITOLA 1	HLAVA VII KAPITOLA 1
Článek 102a	Článek 98
Článek 103	Článek 99
Článek 103a	Článek 100
Článek 104	Článek 101
Článek 104a	Článek 102
Článek 104b	Článek 103
Článek 104c	Článek 104
KAPITOLA 2	KAPITOLA 2
Článek 105	Článek 105
Článek 105a	Článek 106
Článek 106	Článek 107
Článek 107	Článek 108
Článek 108	Článek 109

Článek 108a	Článek 110
Článek 109	Článek 111
KAPITOLA 3	KAPITOLA 3
Článek 109a	Článek 112
Článek 109b	Článek 113
Článek 109c	Článek 114
Článek 109d	Článek 115
KAPITOLA 4	KAPITOLA 4
Článek 109e	Článek 116
Článek 109f	Článek 117
Článek 109g	Článek 118
Článek 109h	Článek 119
Článek 109i	Článek 120
Článek 109j	Článek 121
Článek 109k	Článek 122
Článek 109l	Článek 123
Článek 109m	Článek 124
HLAVA VIa**	HLAVA VIII
Článek 109n*	Článek 125
Článek 109o*	Článek 126
Článek 109p*	Článek 127
Článek 109q*	Článek 128
Článek 109r*	Článek 129
Článek 190s*	Článek 130

*Nový článek zavedený Amsterodamskou smlouvou.

**Nová hlava zavedená Amsterodamskou smlouvou

HLAVA VII	HLAVA IX
Článek 110	Článek 131
Článek 111 (zrušen)	--
Článek 112	Článek 132
Článek 113	Článek 133
Článek 114 (zrušen)	--
Článek 115	Článek 134
HLAVA VIIa**	HLAVA X
Článek 116*	Článek 135
HLAVA VIII KAPITOLA 1***	HLAVA XI KAPITOLA 1
Článek 117	Článek 136
Článek 118	Článek 137
Článek 118a	Článek 138
Článek 118b	Článek 139
Článek 118c	Článek 140
Článek 119	Článek 141
Článek 119a	Článek 142
Článek 120	Článek 143
Článek 121	Článek 144
Článek 122	Článek 145
KAPITOLA 2	KAPITOLA 2
Článek 123	Článek 146
Článek 124	Článek 147
Článek 125	Článek 148
KAPITOLA 3	KAPITOLA 3
Článek 126	Článek 149
Článek 127	Článek 150
HLAVA IX	HLAVA XII

Článek 128	Článek 151
HLAVA X	HLAVA XIII
Článek 129	Článek 152
HLAVA XI	HLAVA XIV
Článek 129a	Článek 153
HLAVA XII	HLAVA XV
Článek 129b	Článek 154
Článek 129c	Článek 155
Článek 129d	Článek 156
HLAVA XIII	HLAVA XVI
Článek 130	Článek 157
HLAVA XIV	HLAVA XVII
Článek 130a	Článek 158
Článek 130b	Článek 159
Článek 130c	Článek 160
Článek 130d	Článek 161
Článek 130e	Článek 162
HLAVA XV	HLAVA XVIII
Článek 130f	Článek 163
Článek 130g	Článek 164
Článek 130h	Článek 165
Článek 130i	Článek 166
Článek 130j	Článek 167
Článek 130k	Článek 168
Článek 130l	Článek 169
Článek 130m	Článek 170
Článek 130n	Článek 171
Článek 130o	Článek 172
Článek 130p	Článek 173

Článek 130q (zrušen)	--
HLAVA XVI	HLAVA XIX
Článek 130r	Článek 174
Článek 130s	Článek 175
Článek 130t	Článek 176
HLAVA XVII	HLAVA XX
Článek 130u	Článek 177
Článek 130v	Článek 178
Článek 130w	Článek 179
Článek 130x	Článek 180
Článek 130y	Článek 181
ČÁST ČTVRTÁ	ČÁST ČTVRTÁ
Článek 131	Článek 182
Článek 132	Článek 183
Článek 133	Článek 184
Článek 134	Článek 185
Článek 135	Článek 186
Článek 136	Článek 187
Článek 136a	Článek 188

* Nový článek zavedený Amsterodamskou smlouvou.

** Nová hlava zavedená Amsterodamskou smlouvou.

*** Kapitola 1 nově uspořádaná Amsterodamskou smlouvou.

ČÁST PÁTÁ	ČÁST PÁTÁ
HLAVA I	HLAVA I
KAPITOLA 1	KAPITOLA 1
ODDÍL 1	ODDÍL 1
Článek 137	Článek 189
Článek 138	Článek 190
Článek 138a	Článek 191
Článek 138b	Článek 192
Článek 138c	Článek 193
Článek 138d	Článek 194
Článek 138e	Článek 195
Článek 139	Článek 196
Článek 140	Článek 197
Článek 141	Článek 198
Článek 142	Článek 199
Článek 143	Článek 200
Článek 144	Článek 201
ODDÍL 2	ODDÍL 2
Článek 145	Článek 202
Článek 146	Článek 203
Článek 147	Článek 204
Článek 148	Článek 205
Článek 149 (zrušen)	--
Článek 150	Článek 206
Článek 151	Článek 207
Článek 152	Článek 208
Článek 153	Článek 209
Článek 154	Článek 210
ODDÍL 3	ODDÍL 3

Článek 155		Článek 211	
Článek 156		Článek 212	
Článek 157		Článek 213	
Článek 158		Článek 214	
Článek 159		Článek 215	
Článek 160		Článek 216	
Článek 161		Článek 217	
Článek 162		Článek 218	
Článek 163		Článek 219	
	ODDÍL 4		ODDÍL 4
Článek 164		Článek 220	
Článek 165		Článek 221	
Článek 166		Článek 222	
Článek 167		Článek 223	
Článek 168		Článek 224	
Článek 168a		Článek 225	
Článek 169		Článek 226	
Článek 170		Článek 227	
Článek 171		Článek 228	
Článek 172		Článek 229	
Článek 173		Článek 230	
Článek 174		Článek 231	
Článek 175		Článek 232	
Článek 176		Článek 233	
Článek 177		Článek 234	
Článek 178		Článek 235	
Článek 179		Článek 236	
Článek 180		Článek 237	
Článek 181		Článek 238	

Článek 182	Článek 239
Článek 183	Článek 240
Článek 184	Článek 241
Článek 185	Článek 242
Článek 186	Článek 243
Článek 187	Článek 244
Článek 188	Článek 245
ODDÍL 5	ODDÍL 5
Článek 188a	Článek 246
Článek 188b	Článek 247
Článek 188c	Článek 248
KAPITOLA 2	KAPITOLA 2
Článek 189	Článek 249
Článek 189a	Článek 250
Článek 189b	Článek 251
Článek 189c	Článek 252
Článek 190	Článek 253
Článek 191*	Článek 254
Článek 191a*	Článek 255
Článek 192	Článek 256
KAPITOLA 3	KAPITOLA 3
Článek 193	Článek 257
Článek 194	Článek 258
Článek 195	Článek 259
Článek 196	Článek 260
Článek 197	Článek 261
Článek 198	Článek 262

KAPITOLA 4	KAPITOLA 4
Článek 198a	Článek 263
Článek 198b	Článek 264
Článek 198c	Článek 265
KAPITOLA 5	KAPITOLA 5
Článek 198d	Článek 266
Článek 198e	Článek 267
HLAVA II	HLAVA II
Článek 199	Článek 268
Článek 200 (zrušen)	--
Článek 201	Článek 269
Článek 201a	Článek 270
Článek 202	Článek 271
Článek 203	Článek 272
Článek 204	Článek 273
Článek 205	Článek 274
Článek 205a	Článek 275
Článek 206	Článek 276
Článek 206a (zrušen)	--
Článek 207	Článek 277
Článek 208	Článek 278
Článek 209	Článek 279
Článek 209a	Článek 280
ČÁST ŠESTÁ	ČÁST ŠESTÁ
Článek 210	Článek 281
Článek 211	Článek 282
Článek 212*	Článek 283
Článek 213	Článek 284
Článek 213a*	Článek 285

Článek 213b*	Článek 286
Článek 214	Článek 287
Článek 215	Článek 288
Článek 216	Článek 289
Článek 217	Článek 290
Článek 218*	Článek 291
Článek 219	Článek 292
Článek 220	Článek 293
Článek 221	Článek 294
Článek 222	Článek 295
Článek 223	Článek 296
Článek 224	Článek 297
Článek 225	Článek 298
Článek 226 (zrušen)	--
Článek 227	Článek 299
Článek 228	Článek 300
Článek 228a	Článek 301
Článek 229	Článek 302
Článek 230	Článek 303
Článek 231	Článek 304
Článek 232	Článek 305
Článek 233	Článek 306
Článek 234	Článek 307
Článek 235	Článek 308
Článek 236*	Článek 309
Článek 237 (zrušen)	--
Článek 238	Článek 310
Článek 239	Článek 311
Článek 240	Článek 312

Článek 241 (zrušen)	--
Článek 242 (zrušen)	--
Článek 243 (zrušen)	--
Článek 244 (zrušen)	--
Článek 245 (zrušen)	--
Článek 246 (zrušen)	--

*Nový článek zavedený Amsterodamskou smlouvou.